

Universitätsbibliothek Wuppertal

Scriptores de orthographia

Keil, Heinrich

Lipsiae, 1880

Dosithei Ars grammatica

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-2014](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-2014)

DOSITHEI

ARS GRAMMATICA

[illegible]

Dosithei artem grammaticam cum iis quae post eam de variis partibus artis grammaticae scripta sunt olim ex codice Sangallensi 902 decimo saeculo ineunte, ut mihi visum est, scripto edidi Halis a. 1871. in eo codice autem Dosithei ars scripta est f. 1—15 hoc modo, f. 1 τῷ εἰσαγγέλῳ θεοδηγῆτῳ θεοσκεπάστῳ νέῳ ὁμολογητῇ τοῦ κυρίου (XT cod.) καὶ πνευματικῷ μου δεσπότῃ Δάξαρῳ δοῦλῳ ἀνάξιῳ τοῖς ποσὶν προσκείμενος τοῦ δεσπότου μου μετὰ πάσης ὁμολογίας καὶ ταπεινότητος καὶ πίστεως sqq., septemdecim versus in pagina bifariam divisa scripti, quibus patrono, ut videtur, observantiam testatur scriptor : reliqua pars paginae vacua relicta est : f. 1* *incipit grammatica Dosithei magistri* *Ars τέχνη grammatica γραμματική ἐστὶν scientia γνῶσις* — (de interiectione) *inconditas invenimus . explicit .* sequuntur non relicto maiore spatio f. 15—19 ea quae deinde edidi, idiomata verborum et elocutiones, de generibus poematum, de distinctione, verba latina cum interpretatione graeca, *uenit mihi in mentem* — *dedico ἀφοσιῶ* . spatium aliquot versuum, quod in priore parte paginae bifariam divisae supererat, vacuum relictum est . inde ab altera eiusdem paginae parte f. 19—23 sequuntur glossae graecae et latinae certis generibus in capita triginta quattuor distributae, *de officiis, de diebus festis, de spectaculis etc.*, *μοσχοτόμος uictimarius, μάντις diuinus* — (περὶ ξωδίων) *ὕδρηγός aquarius, ἰχθύες (αχθνες cod.) pisces* . continua scriptura subiectae sunt f. 23—27 sententiae et epistulae Hadriani cum parte fabulae Aesopiae, *θαυμαστόν ἐστὶν mirandum est* — *εἰς πολὺν αἴρα in multo aëre*, Dosithe. interpret. ed. Boecking p. 1—25. una pagina f. 27* vacua relicta est . f. 28—31* declinationes nominum pronominum verborum graecorum et latinorum cum indice adverbiorum, coniunctionum, praepositionum, interiectionum, *prima declinatio secundum grecos κύριος dominus κυρίου domini* — *ὁή heu* . in reliqua parte codicis, quae accuratius descripta est in catalogo codicum Sangallensium (Verzeichniss der Handschriften der Stiftsbibliothek von St. Gallen) p. 317, scripti sunt Arati qui dicitur liber de astrologia, Hrabani liber de computo, computus Gregorii . sed ea pars neque eadem manu scripta est, qua superior, et olim ab ea dicitur separata fuisse . ceterum in priore parte codicis scriptura est accurata paginis formae maximae bifariam divisae et versibus tricenae et quinis in singulis paginarum partibus vel

columnis scriptis . posteriore eaque non multo recentiore manu pauca correcta sunt . graeca verba uncialibus litteris quas dicere consuevimus, quo genere librarii vulgo utebantur, si graeca vocabula in latinis codicibus incidebant, scripta et cum latinis ita mixta sunt, ut singulis vel paucis latinis subiciatur graeca interpretatio . sed primis tantum artis grammaticae partibus integra interpretatio addita est; post expositionem nominis graeca verba primum neglegentius latinis interposita, deinde prorsus omissa sunt. apographum codicis olim fecerat Niebuhrius, quo apographo usus Boeckingius in praefatione editionis Dosithei a. 1832 factae eam codicis partem, in qua grammatica ars scripta est, descripsit . nam ipsum librum in editione omisit. deinde F. Oehlerus eodem apographo usus partem artis grammaticae ab initio usque ad commentarium de litteris latine scriptam edidit mus. Rhen. v. XVII (a. 1862) p. 58 sqq.

Postea fragmenta artis Dosithei et earum partium quae in Sangallensi codice post illam scriptae sunt inventa sunt in codice Monacensi 601, cuius notitiam debeo Loewio prodr. corp. gloss. lat. p. 207 . nam in catalogo codicum Monacensium v. I p. 121 breviter descriptus erat. ipsius libri copiam mihi fecit Halmii liberalitas. compositus autem est ex diversis membranarum fasciulis formae quadratae minoris, e quibus ad ea quae dixi tres quaterniones pertinent, qui in fine codicis positi sunt f. 59—82, eadem fere aetate scripti, qua Sangallensis codex scriptus est . ex his duo qui nunc ultimi, sed perturbato membranarum ordine inter se confusi sunt, f. 67—82, continent haec, *ἐνικός, ὥς τὸ οὐτός ὁ Κάτων Singularis, ut hic Cato* — f. 71 *ut Odissia Homeri Aeneida Virgilii*, Dosith. de nomine p. 22 ed. Hal. — de generibus poematum p. 57: *Excerptum de uerbo Euticii Quattuor formae sunt uerborum inchoatiua meditatiua frequentatiua perfecta forma* — f. 72 *praesum autem et absun uerba faciunt ex se participia praesens et absens . Romani sublimes siue tonantes Rome uirtus etc.*, glossae et notae varii generis: f. 72* *Poematos tria sunt genera — metrico uel rihtmico scripta sermone*, Beda de art. metr. p. 260,2: in marginibus f. 70—72 adscripta sunt excerpta ex Capri et Agroecii et Bedae libris de orthographia. hi duo quaterniones autem in eo codice, ex quo desumpti sunt, tertium et quartum locum obtinebant, si fides est numero IIII in imo margine extremae paginae f. 72* scripto. ad eundem codicem pertinebat is quaternio qui nunc ante illos positus est f. 59—66, qui in extrema pagina scriptum habet numerum VII. in hoc scripta est ultima pars glossarum, quae sunt in Sangallensi codice, cum prima parte sententiarum et epistularum Hadriani, *αρουρα seges στασις spica — υδρεχοος aquarius αχθρες pisces . θαυμαστον εστιν mirandum est και επαινιτον et laudandum — βλεπε ουν vide igitur ινα ταχιον ut celerius* Dosith. ed. Boeck. p. 20 . in singulis paginis plerumque quattuor, raro plures vel pauciores laterculi

versuum vicensimorum et quaternorum ita scripti sunt, ut primum graeca, deinde in altero laterculo iuxta posita sint latina vocabula; interdum etiam, maxime in primis vel extremis paginarum laterculis, latina superscripta sunt graecis vel in marginibus adscripta.

Lectiones autem duorum codicum, in quibus solis Dosithei ars scripta est, tam accurate inter se consentiunt, ut dubitari nequeat quin ex uno archetypo ducti sint. sed in Monacensi libro ea tantum quae graece et latine scripta erant recepta atque ex his quoque multa praetermissa, quaedam vero etiam a librario mutata sunt: pauca omnino inveniuntur, in quibus meliorem scripturam praebeat. accuratior etiam consensus duorum codicum deprehenditur in iis quae ex glossis et sententiis et epistulis Hadriani in Monacensi relictas sunt, quae plane eodem modo in utroque libro scripta inveni. itaque cum inutile esse videretur omnem Monacensis codicis discrepantiam accurate descriptam proponere, non putavi rationem quam in priore editione secutus eram mutandam esse, sed, sicut olim institueram, Sangallensis codicis scripturam tam in latinis quam in graecis vocabulis per se positam in priore adnotationis parte exhibui. Monacensis autem codicis lectiones tum, cum ab illo dissentiebant, si modo memorabilis esse videbatur dissensus, in altera parte adnotationis posui. de Sangallensi autem codice repetam quae in priore editione, ex qua discrepantia scripturae repetita est, scripsi: 'quamquam curavi ut omnes librarii errores exhiberentur, tamen in graecis multa, quae non tam ex diversitate scripturae quam ex negligentia quadam vel vitio pronuntiationis nata sunt, omittenda erant, ut ι pro $\epsilon\iota$ positum vel $\epsilon\iota$ pro ι , ut $\delta\iota\delta\alpha\sigma\kappa\alpha\lambda\epsilon\iota\alpha$ $\sigma\tau\omicron\iota\chi\iota\alpha$ pro $\delta\iota\delta\alpha\sigma\kappa\alpha\lambda\lambda\iota\alpha$ $\sigma\tau\omicron\iota\chi\epsilon\iota\alpha$, vel η pro $\epsilon\iota$, ut $\lambda\epsilon\gamma\eta\nu$ pro $\lambda\acute{\epsilon}\gamma\epsilon\iota\nu$, $\omicron$ pro ω et ϵ pro η , ut $\epsilon\nu\tau\omicron$ $\tau\epsilon\nu$ pro $\epsilon\upsilon$ $\tau\omicron\tilde{\omega}$ $\tau\acute{\eta}\nu$, ι pro υ , ut $\sigma\iota\nu$ pro $\sigma\acute{\upsilon}\nu$, ν pro γ vel μ in talibus, $\sigma\upsilon\nu\kappa\omicron\iota\sigma\iota\varsigma$ $\sigma\upsilon\nu\varphi\omega\nu\alpha$ pro $\sigma\acute{\upsilon}\gamma\kappa\omicron\iota\sigma\iota\varsigma$ $\sigma\acute{\upsilon}\mu\varphi\omega\nu\alpha$, τ pro θ , ut $\kappa\alpha\tau\omicron$ pro $\kappa\alpha\theta'$ θ , ν in fine vocabulorum omissum, ut $\epsilon\nu\gamma\iota\sigma\tau\omicron$ pro $\epsilon\gamma\gamma\iota\sigma\tau\omicron\nu$. haec igitur et alia quaedam eiusdem generis plerumque non indicata vitiosa codicis scriptura correxi. non nulla vero ipsa quoque vitiosa, quae non librario sed grammatico graecae linguae non satis perito tribuenda sunt, ne corrigenda quidem putavi. eandem igitur rationem in nova editione retinui, pauca apographo codicis, quod olim feceram, denuo inspecto paullo accuratius indicavi vel in ipsis verbis grammatici emendavi. ea quae Hageno auctore recepi ex censura prioris editionis ab illo in ephemeridibus litterariis Lipsiensibus (Literarisches Centralblatt) a. 1871 p. 1268 facta petita sunt.

Plurima quae a Dositheo in arte grammatica scripta sunt apud Charisium et Diomedem et in excerptis ex Bobiensi codice in primo volumine grammaticorum latinorum editis, non nulla etiam apud alios grammaticos, sicut in adnotatione indicavi, leguntur. quo fit ut vix quidquam novi,

quod ab aliis scriptoribus traditum non sit, praebeat. quae ratio autem inter Dositheim et grammaticos quos dixi intercedat, per singulos locos, in quibus iste consensus deprehenditur, non quaeram, quoniam illud cum quaestione de fontibus, e quibus illorum praecepta fluxerunt, coniunctum est, sed summam rei breviter indicabo. in priore igitur libri parte commentarii de littera, de syllaba, de communibus syllabis, de dictione cum primo libro Charisii consentiunt. ea quae de grammatica et de voce a Charisio scripta erant defectu codicis perierunt. Diomedes autem in secundo libro de omnibus rebus quae hoc loco a Dositheo tractatae sunt non prorsus eodem modo, sed similiter disputavit. sed in iis etiam partibus quae vel maxime cum Charisio consentiunt non nulla quamvis levia a Dositheo addita sunt, quae, quia apud Diomedem etiam leguntur, non possunt ab eo inventa esse, velut definitiones litterarum accuratius ab utroque quam a Charisio descriptae. in altera libri parte, quae est de octo partibus orationis, primum de oratione et de nomine et de pronomine eadem fere apud Dositheim atque in excerptis Bobiensibus sive Charisii, quae olim dixi, leguntur. nam praeter amplam disputationem de declinatione nominum et eam quae huic subiecta est de gradibus comparationum exc. Char. p. 537, 15 — 557, 2, quae pars a Dositheo omissa est, reliqua propemodum integra ab eo recepta et in graecum sermonem translata sunt. quamquam in his quoque pauca inveniuntur, quae in Bobiensi codice omissa sunt, sed in Charisii libro secundo vel in Diomedis libro primo leguntur, ut exempla nominum p. 22 *passer aquila anser mustela*, p. 24 *Afer Dacus Hispanus*, p. 25 *proculus* vel *procerus altus magnus sublimis humilis*. pauca quae ipse Dositheus in fine disputationis de pronomine addidit graece, non latine scripta sunt. deinde de verbo, quae pars in Bobiensi codice haud dubie mutilata est, apud Dositheim paucae nec satis apte dispositae leguntur adnotationes, quae ex 'observationibus verborum' in tertio libro Charisii scriptis receptae sunt. verum haec quoque ex eodem fonte, e quo superiora fluxerunt, petita esse, indicio est exemplum in fine huius partis positum p. 35, *bene apud Sacerdotem studetur*, cui simile est apud Dositheim p. 23 et in excerptis Bobiensibus p. 534, 24 *studente Sacerdote differentia inventa est*. de reliquis partibus orationis in Bobiensi codice nihil scriptum est. Charisius autem in secundo libro de his praecepta trium grammaticorum, Cominiani, Palaemonis, Iulii Romani, composuit, e quibus Dositheus ea maxime quae Cominiano tribuuntur recepit. nam huius nomen a Charisio appellatum est de participio p. 180, 11, de adverbio p. 181, 15, de coniunctione p. 224, 24, de praepositione p. 230, 4, de interiectione p. 238, 19. ad eundem videntur referendae esse observationes verborum in tertio libro, de quibus Charisius post excerpta Cominiani de verbo

p. 178,34 scribit haec, *sunt et aliae verborum seu coniugationum observationes diversae, quas completis ordine partibus octo orationis deinceps adiungemus*. de coniunctionibus cum certa verborum qualitate coniunctis p. 47 eadem leguntur et apud Charisium p. 226,11 et apud Diomedem p. 392,1; de usu et significatione praepositionum p. 42 et coniunctionum p. 50 apud solum Diomedem p. 411,14 et 417,1. in his apud Dositheum addita sunt haec, de coniunctione *si* p. 48 quattuor exempla ex Hecyra Terentii, de coniunctione *quamquam* p. 49 unum exemplum Ciceronis ex prima oratione in Catilinam petitum, de coniunctione *ne* p. 50 item unum exemplum Sallustii ex bello Catilinario, quae exempla ab aliis grammaticis citata non inveni. praeterea de praepositione p. 42 memorabile est nomen Sacerdotis in exemplo praepositionis *ad* scriptum, *ad Sacerdotem*. denique de interiectione p. 53 pauca ex arte Donati adscripto nomine grammatici addita sunt. ex his autem quae dixi hoc apparere volo, Dositheum neque ex Charisii vel Diomedis libris neque ex Bobiensibus excerptis ea quae cum his consentiunt petivisse, sed ea omnia quae pariter apud hos grammaticos scripta sunt ex antiquiore fonte hausta esse. nam ne Bobiensia quidem excerpta, quae olim 'ex arte Charisii excerpta' inscripsi, ex his grammatici libris quos nunc habemus petita, sed ex antiquiore origine ducta sunt, quod cum olim Christius Philol. v. XVIII p. 136 sqq. accurata disputatione demonstravit, tum Dosithei libro comparato etiam certius confirmatur. habuit autem Dositheus eum librum, quem post Sacerdotem grammaticum scriptum esse ex nomine eius ter in exemplo posito cognoscitur, in hanc formam redactum, quam auctor excerptorum, quorum pars in Bobiensi codice scripta est, usurpavit. ipse praeter graecam interpretationem, quae quae excerpserat auxit, nihil aut pauca videtur addidisse.

Restat ut de iis dicatur, quae post grammaticam artem, quo loco et in Sangallensi et in Monacensi codice scripta sunt, edidi. ex his igitur idiomata verborum, quae grammatici dicere consueverunt, eundem consensum cum Charisio et Diomede, quem modo in ipsa arte deprehendimus, praebent. sequuntur varia exempla elocutionum, quorum maxima pars per ordinem litterarum disposita in Neapolitano codice post Charisii libros scripta est; deinde duo commentarioli de genere poematum et de distinctione cum Diomedis libro tertio p. 482 et secundo p. 437 ita consentientes, ut praeter mutatum saepius verborum ordinem nihil additum sit. postremo loco indices verborum latinorum et graecorum scripti sunt, atque ex his quoque multa simili ordine disposita in codice Charisii leguntur. quamvis autem in his omnibus partibus quas dixi nihil inveniatur, quod ei qui grammaticam artem composuit tribui nequeat, tamen, quoniam eae neque cum illo libro cohaerent neque inter se certo ordine et consilio coniunctae sunt, admodum dubium est, num eidem auctori debeantur.

nam parum probabile videtur ex uberioribus Dosithei commentariis ea omnia postea a grammaticis excerpta et in hunc ordinem redacta esse. neque tamen in editione ea omittenda putavi, propterea quod maxime in verbis hoc loco congestis quaedam memoria haud indigna inveniuntur.

Sed quo rectius, quam adhuc a plerisque factum est, de ipso Dositheo iudicetur, iam de reliquis libris qui vulgo eidem grammatico tribuuntur pauca dicam. nomen igitur Dosithei magistri in uno Sangallensi codice arti grammaticae praescriptum est. huic similis fuisse videtur codex Bobiensis, qui in indice codicum Bobiensium a Muratorio antiq. Ital. v. III p. 817 edito decimo saeculo, ut illi videbatur, scripto commemoratus est, *librum I Dosithei de grammatica*. praeterea nulla huius grammatici memoria extat. sed ex praescriptione codicis Sangallensis olim Cuiacius, qui primus eo codice usus est, illud nomen ad ea omnia quae post artem grammaticam scripta sunt transtulit. nam de Hadriani sententiis et epistulis antea ab Henrico Stephano ex alio codice editis (cf. Vulcan. thes. utriusq. ling. p. 299) disputans scribit haec observ. l. XXI c. 5 p. 1001 ed. Colon. a. 1591, 'Quae sententia cum esset in editione Stephani imperfecta et depravata, eam ita restitui ex bibliotheca S. Galli apud Helvetios, ubi in calce Grammatices Dosithei Magistri sunt eiusdem Adriani Sententiae et Epistolae, hoc est, rescripta breviter longe emendatiora longeque plura, quae omnia ad ius nostrum Civile pertinent, Graece et Latine conscripta, ἐξ ὧν, ut ipse Dositheus praefatur, μείζων εὐχρηστία ἀκολουθεῖ ἀνθρώποις, ἀπὸ τούτου τοῦ ἄρχοντος ἐγένετο καὶ λαλιότης, διὸ ἀναγκαίως εἶδὼν ἀναγνωστέα, καὶ μνήμη παραδοτέα, εἰ μὲντοι θέλομεν ῥωμαιστὶ λαλεῖν ἢ ἑλληνιστὶ χωρὶς αἰτίας'. eidem auctori Cuiacius fragmentum de iure, quod Petrus Pithoeus Mos. et Rom. leg. coll. p. 122 ex codice Claudii Puteani non addito nomine ediderat a. 1574*), tribuit in editione codicis Theodosiani Parisina a. 1586 hac praeposita inscriptione, 'ex Dosithei Magistri Grammatica'. Pithoeus autem de eo fragmento in praefatione scripserat haec, 'Visum est etiam Puteano nostro hic adiicere fragmentum illud Latinum toties a me laudatum, quod Graeculus magister Omeliis suis et graecae linguae exercitationibus inter alia quaedam ex aliis auctoribus initia librorum inseruerat'. deinde Goldastus ex codice Sangallensi Hadriani sententias et epistulas edidit hoc titulo, 'Dosithei magistri liber III continens Divi Adriani Imp. sententias et epistolas'. in

*) Apographum fragmenti, quod ex Puteani codice Pithoeus ediderat, ex eodem codice, ut videtur, factum est in codice Leidensi Scaligerano 61. ipsum Puteani librum nunc etiam in Parisina bibliotheca extare, sed magna parte in fine mutilatum, nuper indicavit A. Boucherie notices et extraits des manuscrits de la bibliothèque nationale v. XXIII 2 p. 495 et 525. nam Parisinum codicem 6503, olim 'Iac. Puteani Cl. fil.', ita invenit cum Scaligeri apographo consentientem, ut illum hoc ipso libro tum, cum integer esset, usum esse adseveraret.

quō nomen grammatici ex verbis Cuiacii supra scriptis, quae editioni prae-
posuit, petivit; tertium autem librum dixit propterea, quod grammaticus
duos libros antea a se scriptos in praefatione huius partis p. 2 ed. Boeck.
significat, *πρὸ τούτου γὰρ δυὸν βιβλίους συνέγραψα πάντα τὰ ῥήματα,*
ἃ ἡδυνήθην τῇ ἡμετέρᾳ ἐρμηνείᾳ, ὅσα ἀναγκαῖα ὑπολαμβάνω, καὶ
ὅλως ὅσα ὠφελεῖ ἀνθρώποις φιληταῖς τῆς λαλιᾶς ῥωμαικῆς οὐκ
εἰδίστασα καὶ ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ προσθεῖναι, ἵνα ἔχῃς ὅπου σεαυτὸν
γυμνάσῃς, ἀλλὰ καὶ εὐτυχῶς τέκνοις σοῖς καταλίπῃς μνημόσυνον καὶ
ὑπόδειγμα φιλοπονιῶν σου ante hunc enim duobus libris conscripsi
omnia verba quae potui nostra interpretatione, quae necessaria arbitror,
et omnino quae prosunt hominibus amatoribus loquelae Latinae non
dubitavi et hoc libro adicere, ut habeas ubi te ipsum exerceas, sed et
feliciter liberis tuis relinquas memoriam et exemplum studiorum tuorum.
haec enim ita interpretatus est, ut primum librum ad artem grammaticam,
secundum ad elocutiones et glossas post artem scriptas referret, tertio
autem libro a magistro ea quae ad exercendos discipulos ex variis libris
petita cum graeca interpretatione scripsisset comprehensa esse existimaret.*)
postea glossae, sententiae et epistolae Hadriani, fabulae Aesopiae, quae in
Sangallensi codice leguntur, fragmentum de manumissionibus olim a
Pithoeo editum et praeterea alia complura varii argumenti item graece
et latine scripta, Hygini genealogia, narratio de bello Troiano, cotidiana
conversatio, in codice Leidensi, qui est inter codices Vossianos graecos
formae quadratae n. 7, inventa sunt. quem codicem Valckenarius miscell.
observ. crit. v. X (a. 1739) p. 108 accuratius descripsit, postquam ante
eum alii eodem codice usi sunt.***) Valckenarius autem, quamquam

*) Goldasti adnotatio ad verba grammatici supra scripta est haec, 'Nam de
tota re Grammatica tres libros conscripsit admodum conquisite. Primo libro
proletaria exsequitur et passiva illo de octo orationis partibus praecepta cum
industria. Altero simplicium vocabulorum significantias tradit, in iis quas
Nomenclaturas, et in iis quas Glossas vocamus sive Lexica. Postremus has
continet D. Adriani Imperatoris Sententias et Epistolas, cum aliis aliorum dictis
et scriptis, quae nescio quorum desidia an iniuria truncata peritarunt'.

**) In catalogo bibliothecae publicae Lugduno-Batavae a. 1716 p. 395
codex Vossianus indicatus est ita, 'Glossae Dosithei Graeco-Latinae, qui sub
Hadriano vixit, cuius complura recenset apophthegmata, egregie scripta', nomine
scriptoris cum definitione temporis propter sententias et epistulas Hadriani
addito. nam in codice post Innocentianas decretales in primo folio scriptas, ut
ait Boeckingius praef. p. XVI (nam ipse codicem non vidi), hoc est libri initium,
ἐτι πλέον αὐτὸ ἀμπλιός, καὶ μείζον et maius, καὶ ἐλευθεριώτερον et liberius, καὶ
πληρέστερον et plenius καὶ ὑπέκμειστον et cumulatissimum, δαψιλέστερον γὰρ
largitius enim. aliquot versibus post in eadem pagina sequuntur glossae verborum
ordine litterarum descriptae cum brevi praefatione, *ἀποδώσω οὖν τὰ λοιπὰ κατὰ*
στοιχεῖον, πρῶτῳ reddam ergo cetera per litteras, ago etc., deinde glossae nominum
capitibus triginta octo dispositae et cum glossis codicis Sangallensis consentientes
cum praefatione, *ἐμῇ ἐπιμελείᾳ καὶ φιλοπονίᾳ μετέγραψα τοῦτο τὸ βιβλίον mea*

nomen auctoris in codice additum non invenit, tamen ad Dositheum omnia quae in eo scripta sunt referre non dubitavit, propterea quod ea pars, quae in Sangallensi quoque codice legitur et ex hoc a Goldasto edita erat, hoc nomine inscripta ferebatur. eandem rationem secutus est Boeckingius, cum interpretamenta quae dixit Dosithei praeter glossas omnia quae in Vossiano codice scripta sunt, adhibito praeterea Sangallensi codice et apographo Scaligerano codicis Puteani, quod supra commemoravi, ederet hoc titulo, 'Dosithei magistri interpretamentorum liber tertius graece et latine'. Goldasti autem exemplum imitatus omnia quae ex his codicibus edidit tertio libro Dosithei tribuit. iam vero in praefatione genealogiae Hygini inventa est significatio temporis, quo eum librum a se descriptum esse scriptor indicat p. 65 ed. Boeck., *Μαξίμω καὶ Ἀπρῶ ὑπάτοις πρὸ γ' εἰδῶν Σεπτεμβρίων Ἑγρίνου γενεαλογίαν πᾶσιν γνωστὴν μετέγραψα, ἐν ᾗ ἔσονται πλείονες ἱστορίαι διεξηγημέναι ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ* *Maximo et Apro consulis tertio id. Septembres Hygini genealogiam omnibus notam descripsi, in qua erunt plures historiae interpretatae in hoc libro*, qui est annus p. Chr. n. 207. itaque cum et haec et reliqua omnia quae cum Hygini excerptis coniuncta sunt Dositheo magistro tribuerentur, certo indicio definita esse videbatur aetas grammatici, quod primus, ni fallor, Valckenarius p. 111 hoc testimonio usus pronuntiavit.

Verum tamen incertam esse hanc ratiocinationem, qua vulgo omnia quae dixi Dositheo tribuuntur, animadvertit A. Boucherie, professor Montepessulanus, de codice Montepessulano 306, ex quo similia quaedam interpretamenta edidit, disputans, *comptes rendus des séances de l'Académie des inscriptions et belles lettres* a. 1868 p. 271 et *notices et extraits des manuscrits de la bibliothèque nationale* v. XXIII 2 (a. 1872) p. 280.

diligentia et studio transscripsi hunc librum etc. ὕδροχόος aquarius, ἰχθύες pisces (cf. Loewe prodr. corp. gloss. lat. p. 206). post has scripta sunt ea quae supra indicavi, sicut a Boeckingio edita sunt, *θανμαστόν ἐστιν mirandum est. — ἤδη ἐρχόμενος εἰς βαλανεῖον iam veniens ad balneum*. de aetate codicis cum olim diversa essent virorum doctorum iudicia, Boeckingius auctore Geelio saeculo undecimo non antiquiorem esse librum adseveravit. ad Isaacum Vossium 'ex Bibliotheca Christiani Rumpffii Medici', sicut in primo folio codicis scriptum est, delatus erat. a Rumpffio eundem codicem utendam acceperat Salmasius haec scribens de modo usurarum c. 19 p. 877 ed. Lugd. Bat. a. 1679, vetus auctor Graeculus in fragmento de iure, cuius usum mihi commodavit clarissimus medicinae doctor Christianus Rumpffius *πρῶτον οὖν ἴδωμεν ποταπὸν ἐστίν*' sqq. (p. 46 ed. Boeck.). minus certum est, num eodem codice usus sit ipse Vossius de Dosithei glossis scribens in Catull. p. 97 'in Glossis veteribus *ἐκμαγεῖον tergiorum* exponitur vel *tersorium*, utrumque enim dixere veteres. In Glossis vero Dosithei *ἐκμαγεῖον mantile*, *χειρεκμαγεῖον mappa*, et *ποδεκμαγεῖον pedale* redditur'. nam duae ex his glossis in Sangallensi codice leguntur, *ἐκμαγεῖον mantile*, *χειρεκμαγεῖον mappa*; tertia *ποδεκμαγεῖον pedale* in Sangallensi codice omissa neque in ipso Vossiano, sicut adnotavit Valckenarius l. c. p. 110, inventa est.

is enim nomen in Sangallensi codice arti grammaticae praescriptum ad hanc solam partem, quae subscripto *explicit* ab iis quae sequuntur separata esset, pertinere neque vero ad reliqua, quae casu cum illa coniuncta essent, referendum esse monuit*). nimirum ex ipsa codicum descriptione, quam hac de causa accuratiorem, quam propter solam grammaticam artem opus erat, exhibui, facile apparet haec omnia in libris manu scriptis non ita continuata esse, ut ad unum eundemque scriptorem referantur. nam primum ne de illis quidem quae ipsi grammaticae arti subiecta sunt satis constat, utrum a Dositheo collecta an postea ab aliis addita sint. deinde glossae, quas deinceps reliquae partes vulgo Dositheo tributae excipiunt, in Monacensi codice interpositis aliorum grammaticorum excerptis a superiore parte separatae fuerunt. in Sangallensi autem codice lacuna indicata est, in qua prima pars glossarum cum extrema parte verborum, quae ante illas scripta sunt, periit. in Vossiano vero codice grammatica

*) Aliena ab hac quaestione est reliqua Boucherii disputatio, qua, remoto Dositheo nomine alium auctorem, cui interpretamenta codicis Montepessulani tribueret, substituit. in codice enim Parisino 3049 initio saeculi sexti decimi scripto inventum est colloquium quoddam scholasticum latinum cum interpretatione graeca hoc praescripto titulo, *πολυδύκωνος περὶ καθημερινῆς ὀμιλίας Polucis de quotidiana loquutione*. quod colloquium cum paucis verbis mutatis etiam in Montepessulano codice legatur, Boucherius non solum hanc partem sed etiam reliqua omnia huius generis interpretamenta, quae in eo codice scripta sunt, hac auctoritate commotus Polluci tribuenda esse censuit eumque voluit Iulium Pollucem grammaticum esse, eum qui onomasticon scripsit. atque etiam definitione temporis, quae in Vossiano codice genealogiae Hygini addita est, eam opinionem sibi visus est comprobavisse, dum vitam grammatici ultra annum 207 illo loco indicatum productam esse disputat. quamquam enim ab ipso Polluce ea quae in Vossiano codice leguntur scripta non essent, tamen temporis definitionem ad hunc quoque quodam modo pertinere, quandoquidem propter similitudinem argumenti ad eandem fere aetatem utrumque librum revocari necesse esset et scriptor colloquii similia aequalium suorum studia vel potius hunc ipsum librum, qui in codice Vossiano et Sangallensi scriptus est, respiceret his verbis, notices et extraits l. c. p. 285 πολλοὺς γὰρ ὁρῶ ἐπιχειροῦντας οὐ κατὰ τὴν ἀξίαν, καθὼς αὐτὸ τὸ πρῶγμα αἰτεῖ, ἀλλὰ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας καὶ γυμνασίας ἔνεκα multos enim video conatos non pro dignitate, sicut ipsa res postulat, sed suae cupiditatis et exercitationis gratia etc. sed ut alia omittam, quae vix cuiquam puto in hac disputatione probatum iri, a Pollucis onomastico plane diversam esse rationem interpretamentorum ne Boucherium quidem fugit; neque illud disputatione sua effecit, ut ea diversitas a diverso scribendi consilio videatur repeti posse. recte Hauptius de eodem codice disputans ind. lect. univers. Berol. hib. a. 1871 p. 4 (opusc. v. II p. 442) indicaverat de Iulio Polluce nullo modo cogitari posse, sed inscriptionem ab homine non satis docto factam esse. nam cum Pollucis lexico glossae graecae et Latinae per genera rerum dispositae saepius olim comparatae sunt. qua re fieri potuit ut ad eas quoque partes, quae cum illis in libris manu scriptis coniunctae essent, idem nomen transferretur. nihil autem ab hoc genere litterarum magis alienum est, quam omne hoc studium, quo latina vocabula in graecum sermonem convertebantur vel addita graeca interpretatione explicabantur, paucorum annorum spatio et tam antiqua aetate coercere.

ars omnino scripta non est . tertii autem libri significatio, quae in praefatione sententiarum et epistularum Hadriani facta est, non ad artem grammaticam Dosithei cum glossis et cum reliquis interpretamentis, quae deinde sequuntur, coniunctam, sicut editoribus visum est, spectat, sed ipsae glossae in duos libros distributae sunt, quorum prior verba ordine litterarum disposita continet, alter nomina certis generibus distributa . quam dispositionem et Valckenarius l. c. p. 111 adhibito Vossiano codice demonstravit et post eum Boeckingius praef. p. XVII et Lachmannus in commentatione de Dositheo, kleinere Schriften z. klass. Philol. p. 198, comprobaverunt. nam de priore libro glossarum scripta sunt haec in initio, ἀποδώσω οὖν τὰ λοιπὰ κατὰ στοιχεῖον, πράσσω reddam ergo cetera per litteras, ago, et in fine haec, ἐπληρώθη τὸ α τῶν ἐρμηνευμάτων (ἐπληρώθητὸ μετατνευρημνίων cod.) impletum est primum interpretamen; de altero autem libro, qui paucis versibus vacuis relictis subiectus est, haec, ἐμῇ ἐπιμελείᾳ καὶ φιλοπονίᾳ μετέγραψα τοῦτο τὸ βιβλίον πᾶσιν ἀξιολογώτατον . ἐν τῷ πρώτῳ γὰρ βιβλίῳ τῶν ἐρμηνευμάτων ὡς πρῶτα συνηγάκαμεν ῥήματα καὶ τούτων ἐκ μέρους ἀναγκαῖα εἰς κλίσιν (κλσιν cod.) ῥημάτων, οὕτως εὐκόλως τῆς ὁμιλίας τῶν ἀνθρώπων εὐχρηστίᾳ (ειχρησία cod.) ἔσται . νῦν οὖν ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ ἐροῦμεν ὅν και θελήσει πρόνοια. ἡμεῖς γὰρ οἱ ἄνθρωποι πάντες ζῶμεν ἀπὸ θεοῦ mea diligentia et studio transscripsi hunc librum omnibus dignissimum . in primo enim libro interpretamentorum quo modo priora contulimus verba et eorum ex parte necessaria in declinatione verborum, ita (uti cod.) facilius sermoni hominum proderit . nunc ergo in secundo libro dicemus (dicimus cod.) quorum et vult providentia . nos enim homines omnes vivimus a deo*). denique eum qui artem grammaticam scripsit aliquanto inferiorem fuisse eo anno, qui in genealogia Hygini indicatus est, edito libro iam plane apparere puto . nam etiamsi Charisium et Diomedem, quos grammaticos ipsos quoque ante

*) Non omnia quae in Vossiano codice post glossas scripta et a Boeckingio edita sunt uno tertio libro comprehensa esse ipse Boeckingius suspicatus erat p. 89 et post eum animadvertit Lachmannus l. c. nam cum per se parum probabile sit tam multas et tam diversas res in uno libro a scriptore positas esse, postquam glossas in duos libros distribuerat, tum in praefatione extremae partis, quae est de cotidiana conversatione, duodecimus liber indicatus est p. 89 ed. Boeck., incipit hermeneumata id est libri XII . itaque si diversae partes, quae etiam praefationibus distinctae sunt, singulis libris tribuuntur, sententiae et epistolae Hadriani, fabulae Aesopi, commentarius de manumissionibus, Hygini genealogia, narratio de bello Troiano, cotidiana conversatio cum duobus libris glossarum efficiunt numerum octo librorum . inter genealogiam autem Hygini et enarrationem belli Troiani in codice lacuna est, in qua, nisi quid praeterea a librariis omisum est, quattuor libri, qui ad summam explendam desiderantur, perire potuerunt.

annum ducentesimum septimum vixisse olim Oehlerus sibi persuaserat, auctores non adhibuit, sicut supra dixi, tamen ratio disputandi, qua in arte tractanda usus est, ab hac aetate aliena est. huc accedit nomen Sacerdotis ter in exemplo positum (is enim iis grammaticis quos modo dixi, hoc est quarto saeculo, non multo antiquior fuisse videtur, cf. gramm. lat. v. VI p. 424) et nomen Donati in extremo libro appellatum. quamquam de Donato quidem scio dubitari posse, utrum ea quae hoc nomine apposita scripta sunt ab ipso Dositheo an ab alio grammatico post eum addita sint.

Ergo ad artem grammaticam Dosithei definitio temporis, quae genealogiae Hygini addita est, nullo modo pertinet. ad interpretamentorum autem libros nomen grammatici, quod certe ei qui se anno ducentesimo septimo scripsisse fateatur tribui nequit, ita tantum referri poterit, ut is varios libros olim in graecum sermonem translatos collegisse et una cum glossis verborum et nominum, quo uberiorem exercendi materiem discipulis praeberet, grammaticae arti a semet ipso compositae adiecisse credatur. neque tamen fides manu scriptorum codicum hanc rationem commendat vel certam causam praebet, cur a Dositheo potissimum haec omnia collata et composita esse dicamus, praesertim cum multa eius generis interpretamenta non additis nominibus auctorum in codicibus scripta ferantur. annus tamen uni Hygini libro additus de reliquis quoque interpretamentorum libris valebit, si verum est hos omnes ab eodem auctore scriptos et uno opere duodecim, ut videtur, librorum comprehensos esse.

ARS GRAMMATICA DOSITHEI MAGISTRI

p. 7 ed. Hal.

Ars grammatica est scientia emendati sermonis in loquendo et scribendo poematumque ac lectionis prudens praeceptum. grammaticus est qui unius cuiusque rei vim ac proprietatem potest explanare loquela. artis gram-⁵ maticae officium constat partibus quattuor, lectione emendatione enarratione iudicio. lectio est varia cuiusque scripti pronuntiatio serviens dignitati personarum exprimensque habitum animi cuiusque. emendatio est recorrectio errorum, qui per scripturam dictionemve fiunt. enarratio est obscurorum sensuum quaestionumque narratio. iudicium est quo poemata ceteraque ¹⁰

Codex Sangallensis 1 INCIPIT GRAMMATICA DOSITHEI MAGISTRI
10 narratio DE IUDICIO Iudicium

3 Ars grammatica — 377,4 descendit *Diom.* p. 426,12 9 per scripturam dictionemve *Diomedes*

Τέχνη γραμματική ἐστὶν γνῶσις διωρθωμένης ὁμιλίας ἐν τῷ λέγειν καὶ ἐν τῷ γράφειν ποιημάτων τε καὶ ἀναγνώσεως ἔμπειρος διδασκαλία. γραμματικός ἐστὶν ὃς ἐνὸς ἐκάστου πράγματος τὴν δύναμιν καὶ τὴν κυριότητα δύναται σαφηνίσαι τῇ λαλιᾷ. τῆς τέχνης τῆς γραμματικῆς ἡ τάξις συνέστηκεν μέρεσιν τέττασιν, ἀναγνώσει ⁵ διορθώσει ἐξηγήσει κρίσει. ἀνάγνωσις ἐστὶν ποικίλη ἐκάστης γραφῆς ἐκφώνησις δουλεύουσα τῷ ἀξιώματι τῶν προσώπων καὶ ἐκτυποῦσα τὸ σχῆμα τῆς ἐκάστου ψυχῆς. διορθώσις ἐστὶν ἐπανόρθωσις τῶν πλανῶν τῶν διὰ γραφῆς ἢ λέξεως γενομένων. ἐξήγησις ἐστὶν ἀσαφῶν διανοιῶν καὶ ζητήσεων διήγησις. κρίσις ἐστὶν ᾧ τὰ ποιήματα ¹⁰ καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς διαρτῶμεν καὶ διασταθμώμεθα. τῆς τέχνης τῆς γραμματικῆς αἱ ἀρχαὶ ἀπὸ τῶν στοιχείων ἐγείρονται, τὰ στοιχεῖα

5 συνεκτιθεν ἀναγνώσει] αναγνωσει 8 των πλανων τινων δια
9 γεναμενω εξεγρησις ακαφων 10 διήγησις om. ἐστὶν om.

p. 7. 8 H.

scripta perpendimus *. artis grammaticae initia ab elementis surgunt, elementa figurantur in litteras, litterae coguntur in syllabas, syllabis comprehenditur dictio, dictiones coguntur in partes orationis, oratio in virtutes ac vitia descendit.

DE ACCENTIBVS

Accentus est unius cuiusque syllabae proprius sonus, quem Graeci προσῳδίαν dicunt. accentus quasi accantus. accentus in graeca lingua sunt VII, in latina V, acutus gravis circumflexus longus brevis. in omni parte orationis latinae, item ut graecae, aut acutum aut circumflexum
 10 accentum poni necesse est, nec amplius quam unum, vel hunc vel illum, nam gravis ponitur in pluribus. acutus cum apud Graecos tria loca teneat, ultimam et paenultimam et ei proximam syllabam, apud nos duobus tantum locis poni potest, in paenultima, ut praelegisti, aut in ea

Codex Sangallensis. 1 post perpendimus διαστωμην spatium octo fere litterarum vacuum relictum est. 2 in syllabas om. 8 accutus — longus μακρά — brevis 11 accutus 12 et peneultimum syllabam om. 13 praelegistis sine nota accentus, et sic reliqua

1 perpendimus et aestimamus coniecit Hagenus coll. Diom. p. 426,30, perpendimus et diiudicamus ipse conieceram 5 DE ACCENTIBVS Victor. p. 192,15 Audax p. 329,12 Diom. p. 430,29 Don. p. 371,1 Serg. explan. in Don. p. 524, 19—525, 17.

τυποῦνται εἰς γράμματα, τὰ γράμματα συνάγονται εἰς συλλαβάς, συλλαβαῖς περιλαμβάνεται λέξεις, αἱ λέξεις συνάγονται εἰς μέρη λόγου, ὁ δὲ λόγος εἰς ἀρετὰς καὶ εἰς ψόγους κάτεισιν.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΩΔΙΩΝ.

5 Προσῳδία ἐστὶν μιᾶς ἑκατέρας συλλαβῆς ἴδιος κύριος ἤχος τόνος, ὃν τῇ ἐλληνικῇ προσῳδίᾳ λέγουσιν καλοῦσιν. προσῳδία παρὰ τὸ προσάδεσθαι. προσῳδαί ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώττῃ εἰσὶν ἑπτὰ, ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ πέντε, ὁξεῖα βαρεῖα περισπωμένη μακρὰ βραχεῖα. ἐν παντὶ μέρει λόγου ῥωμαϊκοῦ, ὁμοίως ὥσπερ τοῦ ἐλληνικοῦ, ἢ ὁξεῖαν ἢ
 10 περισπωμένην προσῳδίαν τίθεσθαι ἀναγκαῖόν ἐστιν, οὐ πλεον δὲ ἢ μίαν ἢ ταύτην ἢ ἐκείνην. ἡ γὰρ βαρεῖα τίθεται ἐπὶ πλειόνων. ἡ ὁξεῖα ὁπότε παρὰ τοῖς Ἑλληνικοῖς τρεῖς τόπους ἔχει, τὴν τελευταίαν καὶ τὴν παρατέλετον καὶ τὴν ταύτῃ ἔγγιστα συλλαβὴν, παρ' ἡμῶν δύο μόνον τόποις τίθεσθαι δύναται, ἐν τῇ παρατελευτῇ συλλαβῇ,

2 συλλαβαῖς om. 6 προσῳδίαν om. 11 μίαν] ἐκεῖαν ἐκείνην] ἐκεῖαν
 12 ἔχει τεσσείτατον καὶ τον παρατελεντο

quae a fine sit tertia, ut praelégimus. circumflexus, si pars orationis trium aut amplius fuerit syllabarum, non ponitur, nisi paenultimum locum poterit invenire, ut turbare. monosyllaba, quaecumque positione longa fuerint, acutum habebunt accentum, ut pîx; quae natura longa erunt, circumflexo accentu pronuntiabuntur, ut rês. | in disyllabis, si prior natura 5 longa erit posteriore correpta, prior circumflectetur, ut hōra Rōma: si posterior producta sit, prior, seu longa seu brevis fuerit, acuatur necesse est, ut léges sálus; et si ambae breves sint, acuatur prior, ut déus hómo. in trisyllabis tetrasyllabisve aut quae plures syllabas habebunt, si paenultima brevis fuerit, quae eam praecedat acuatur, ut Tullius Horténsius: si 10 paenultima positione longa fuerit, ipsa acutum habebit accentum, praecedentem autem gravem faciet, ut Catúllus: si paenultima naturaliter producta erit, ita ut ultima brevis sit, paenultimam circumflectemus, ut Cethégus: si autem longa erit ultima, paenultima acutum dabimus accentum, ut Athénæ Fidénæ.

15

Codex Sangallensis. 4 fuerit accutum erit 6 ut hora Roma om.
7 necesse leges sal'u 8 ut ante deus om. 9 peneultima 10 ut Tullius Hortensius om.
13 paenultimam] peneultimum ut ante Cethegus om.
14 paenultima] peneultima corr. — ae 15 ut Athenae Fidenae om.

ὥς τὸ προανέγνως, ἢ ἐπὶ ταύτης ἥτις τρίτη ἀπὸ τέλους ἐστίν . ἢ περισπωμένη, ἐὰν τὸ μέρος τοῦ λόγου τριῶν ἢ πλειόνων ᾖ συλλαβῶν, οὐ τίθεται, εἰ μὴ τὸν παρατέλετον τόπον δυνήσεται εὔρεϊν, ὥς τό . τὰ μονοσύλλαβα, ἅπερ ἂν θέσει μακρὰ εἶη, ὅξειαν 5 ἔξουσιν προσφδίαν . ἅτινα δὲ φύσει μακρὰ ἔσται, περισπωμένη προσφδία | ἐκφωνηθήσεται . ἐπὶ τῶν δυσυλλάβων, ἐὰν ἡ προτέρα φύσει μακρὰ εἶη τῆς ὑστέρας συνεσταλμένης, ἢ προτέρα περισπασθήσεται, ὥς τὸ [ώρα Ῥωμη]. ἐὰν δὲ ἡ ὑστέρα ἐκτεταμένη εἶη, ἢ προτέρα, εἴτε μακρὰ εἴτε βραχεῖα ἔσται, ὅξυτονηθήσεται ἐξ ἀνάγκης, 10 ὥς τό . καὶ εἰ ἀμφοτέραι βραχεῖαι εἴεν, ὅξυτονηθήσεται ἢ προτέρα, ὥς τό . ἐν τοῖς τρισυλλάβοις ἢ τοῖς τετρασυλλάβοις ἢ ἅπερ ἂν πλείους συλλαβὰς ἔξει, ἐὰν ἡ παρατέλετος συλλαβὴ βραχεῖα ἔσται, ἢ ταύτης προάγουσα ὅξυνθήσεται, ὥς Τούλλιος Ὁρτήσιος. ἐὰν ἡ παρατέλετος θέσει μακρὰ εἶη, αὐτὴ τὴν ὅξειαν ἔξει προσφδίαν, τὴν προάγουσαν δὲ βαρεῖαν ποιήσει . ἐὰν ἡ παρατέλετος συλλαβὴ 15 φυνσιῶς ἐκτεταμένη ἔσται, οὕτως ὥστε τὴν τελευταίαν βραχεῖαν εἶναι, τὴν παρατέλετον προπερισπάσομεν, ὥς τό . ἐὰν δὲ μακρὰ εἶη ἡ τελευταία, τῇ παρατελεύτῳ ὅξειαν δώσομεν προσφδίαν, ὥς [Ἀθῆναι Φιδῆναι].

5 ἔσται] εἴσεται 6 προτεραν 12 συλλαβὰς om. 13 ταυτη

p. 9. 10 H.

Graeca nomina, si isdem litteris proferentur, graecos accentus habebunt. nam et cum dicimus *Thyias Nais*, acutum *habebit* posterior accentum, et cum *Themisto Calypso*, ultimam circumflecti videmus; quod utrumque latinus sermo non patitur, nisi admodum raro | sensus discernendi gratia, ut occurrit ergo coniunctio, in qua posterior circumflexa apprehenditur. item adverbium pone posteriore acutum recipit, ne sit verbum.

Est autem forma acuti accentus I obliqua in partem dexteram scandens, gravis accentus forma I obliqua in partem dexteram descendens. 10 circumflexum designat accentum C deorsum spectans. longum accentum transversa I littera notant, brevem C sursum spectante. sed in illis sonos, in his tempora dinoscimus. aspirationem H adscripta praestabit; si adscripta non erit, siccitatem. his adiciunt hyphen, cum duo verba quasi in unum pronuntiatione colligimus, et formam eius hanc faciunt: utriusque

Codex Sangallensis. 2 Thyias Nais, item habebit et Themisto Calypso om.
accutum 9 forma σημειονται πρὸς I πλαγιῷ εἰστο μέρος τοδεξιῷ descendens
descendens 10 spectans] spectantum 11 sonus 12 ascripta utroque loco
13 yfen

12 dinosci videmus *Diomedes* p. 434,6, quod legisse videtur grammaticus, ut in graecis scribendum sit γινώσκεισθαι ὁρῶμεν

Τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα, ἐὰν τοῖς αὐτοῖς γράμμασιν προφέρηται, ἑλληνικὰς προσφθίας ἔξουσιν. καὶ γὰρ ὅταν λέγωμεν Θυιάς Ναῖς, τὴν ὀξεῖαν ἔξει ἡ ὑστέρα προσφθίαν, καὶ ὡς Θεμιστῷ Καλυψῷ, τὴν τελευταίαν περισπᾶσθαι ὁρῶμεν, ὅπερ ἐκάτερον ὁ | ῥωμαϊκὸς λόγος 5 οὐκ ἐπιδέχεται, εἰ μὴ πάνυ ἀραιῶς χάριν τοῦ διελεῖν τὸν νοῦν, ὡς ἀπαντᾷ ὁ ergo σύνδεσμος, ἐν ᾧ ἡ τελευταία περισπωμένη καταλαμβάνεται· ὁμοίως ὡς τὸ ἐπίρρημα pone τῇ ὑστέρᾳ ὀξεῖαν ἀναδέχεται, ἵνα μὴ εἴη ῥῆμα.

Ἔστιν δὲ σημεῖον τῆς ὀξεῖας προσφθίας I πλάγιον εἰς τὸ μέρος 10 δεξιὸν ἀναβαῖνον, τῆς βαρεῖας προσφθίας σημεῖον I πλάγιον εἰς τὸ μέρος τὸ δεξιὸν καταβαῖνον. τὴν περισπωμένην σημειοῦται προσφθίαν C κάτω βλέπον. τὴν μακρὰν προσφθίαν πλαγιῷ τῷ I γράμματι σημειοῦνται, βραχεῖαν C ἄνω βλέποντι. ἀλλ' ἐν ἐκείνοις τοὺς τόνους, ἐν τούτοις τοὺς χρόνους γινώσκεισθαι. τὴν δασεῖαν τὸ H προσ- 15 γεγραμμένον παρέχει· ἐὰν δὲ μὴ εἴη προσγεγραμμένον, ψιλὴν ξηράν. ταύταις προσβάλλουσιν τὴν ὑφέν, ὅποτε δύο ῥήματα ὡς εἰς ἐν τῇ

5 χάριν] καρα 10 σημειῶν] σημειονται πρὸς ut videtur, deleta q littera
15 εἴη] εἰ

p. 10. 11 H.

verbi proximas *syllabas* inflexa subter virgula iungunt, ut est 'Turnus ut ante volans.' * item apostrophon, cum vocalem ultimam subtrahimus. hanc sic notant: ad caput eius consonantis, cui vocalis subtracta est, inflexam virgulam, quae ad eam spectat, apponunt, ut 'tanton' me crimine dignum?.

5

DE DISTINCTIONE

Distinctio est silentii nota, quae in legendo dat copiam spiritus recipiendi, ne continuatione deficiat. hae tres sunt, quarum diversitas tribus punctis diverso loco positus indicatur. ubi plenus est sensus, punctum ad caput litterae ponimus, et est liberum cessare prolixius. ubi 10 sensu nondum pleno respirari oportet, ad mediam litteram dabimus punctum. ubi sub ipsum finem implendi sensus ita suspendimus, ut statim id quod sequitur subicere debeamus, imam litteram puncto notamus.

Codex Sangallensis. 1 syllabas om. 2 apostrofon 4 tantonus me
crimine dig. 9 indicatur qui plenus 11 sensu] sensum

1 Turnus] Verg. Aen. VIII 47. lacunam, qua diastoles definitio excidit,
indicavi 4 tanton] Verg. Aen. X 668 6 DE DISTINCTIONE] Diom.
p. 437,9

ἐκφωνήσει συνάγομεν, καὶ τὸ σημεῖον αὐτῆς τοῦτο ποιοῦσιν· ἐκατέρου
ῥήματος τὰς ἔγγιστα συλλαβὰς ἐπικεκαμμένη ὑποκάτωθεν ῥάβδῳ
ζευγνύουσιν, ὥς ἐστιν * ὁμοίως καὶ ἀποστροφον, ὅπου τὰ φωνῆν
τελικὸν ὑφαιροῦμεν. ταύτην οὕτως σημειοῦνται· πρὸς τὸ ἄνω μέρος
τοῦ συμφώνου, οὗ τὸ φωνῆν ὑφῆρηται, ἐπικεκαμμένον ῥαβδίον εἰς
αὐτὸ βλέπον τιθέασιν ὥς .

ΠΕΡΙ ΣΤΙΓΜΗΣ

Στιγμή ἐστὶν σιωπῆς σημεῖον, ἣτις ἐν τῷ ἀναγινώσκειν δίδωσιν
ἄδειαν τοῦ τὸ πνεῦμα ἀνακτῆσασθαι, μὴ ἐν τῷ συνάπτειν ἐπιλείψῃ.
αὐταὶ τρεῖς εἰσιν, ὧν ἡ διαφορὰ τρισὶν νυγμαῖς ἐν διαφόρῳ τόπῳ 10
τεθειμέναις δηλωθήσεται. ὅπου πλήρης ἐστὶν ἡ διάνοια, νυγμὴν
παρὰ τὸ ἄνω μέρος τοῦ γράμματος τίθεμεν, καὶ ἐστὶν ἄνεσις τοῦ
σχολάσαι ἐπὶ πλεῖον. ὅπου δὲ τῆς διανοίας μηδέπω πλήρους οὔσης
ἀναπνεῦσαι χρῆζουσιν, παρὰ μέσον τὸ γράμμα δώσομεν νυγμὴν.
ὅπου δὲ πρὸς αὐτῷ τῷ τέλει τοῦ ἀπαρτίσαι τὴν διάνοιαν οὕτω 15
ἀπαρτῶμεν, ὥστε εὐθέως τοῦτ' ὅπερ ἐπεται ὑποβαλεῖν ὀφείλομεν,
παρὰ τὸ κάτω μέρος τοῦ γράμματος τῇ νυγμῇ σημειοῦμεθα.

1 αὐτῆς] αὐτῇ 2 υποκάτωθεν παρδω superscripto ραβδω 3 αναστροφον
corr. ανοστροφον φωνη τελικο 5 φωνεν 9 επιλιψει 13 πληρους
οὔσης] πληρης 14 χρηζουσες

DE VOCE

Vox est aër ictus sensibilis auditu, quantum in ipso est. omnis vox aut articulata est aut confusa. articulata est quae litteris comprehendi potest; confusa est quae scribi non potest.

DE LITTERA

Littera est elementum vocis articulatae. elementum est unius cuiusque rei initium, a quo sumitur incrementum et in quod resolvitur. accidunt uni cuique litterae nomen figura potestas. nomen est quo appellatur, figura qua notatur, potestas qua valet. litterarum sunt aliae vocales, aliae consonantes. vocales sunt quae per se proferuntur et per se syllabam facere possunt. sunt autem numero V, a e i o u. ex his duae, i et u, transeunt, in consonantium potestatem, cum aut ipsae inter se geminantur aut cum aliis vocalibus coniunguntur, veluti Iuno vates. consonantium species est duplex. sunt enim aliae semivocales, aliae mutae. semivocales

Codex Sangallensis. 2 quanto 8 litterae nomen figura om. 10 syllabam om. 12 cum autem ipse

1 DE VOCE Don. p. 367,4 5 DE LITTERA] Diom. p. 421,15 Charis. p. 7,5 Don. p. 367,9: cf. Mar. Victor. p. 5,14 Victor. p. 195,1 Audax p. 325,14

ΠΕΡΙ ΦΩΝΗΣ

Φωνή ἐστὶν ἀῦρος πεπληγὸς αἰσθητὸς ἀκοῇ, τὸ ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ ἐστὶν. πᾶσα φωνή ἢ ἐναρθρὸς ἐστὶν ἢ ἀναρθρὸς. ἐναρθρὸς ἐστὶν ἢ γράμμασιν καταληφθῆναι δύναται· ἀναρθρὸς ἐστὶν ἣτις γράφεσθαι οὐ δύναται.

ΠΕΡΙ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Γράμμα ἐστὶν στοιχεῖον φωνῆς ἐναρθρου. στοιχεῖον ἐστὶν ἐνὸς ἐκάστου πράγματος ἀρχή, παρ' οὗ λαμβάνεται τὸ ἐπ' αὐτῷ καὶ εἰς ὃ ἀναλύεται. συμβαίνει [ἀντὶ τοῦ] ἐνὶ ἐκάστῳ γράμματι ὄνομα σχῆμα δύναμις. ὄνομά ἐστιν ὃ προσαγορεύεται, σχῆμα ὃ σημειοῦται, δύναμις ἢ ἰσχύει. τῶν γραμμάτων εἰσὶν τὰ μὲν φωνήεντα, τὰ δὲ σύμφωνα. φωνήεντά ἐστιν ἃ καθ' ἑαυτὰ ἐκφωνεῖται καὶ καθ' ἑαυτὰ συλλαβὴν ποιῆσαι δύναται. ἐστὶν δὲ τὸν ἀριθμὸν πέντε, α ε η ι ο ω ου. ἐκ τούτων δύο μετέρχονται εἰς τὴν τῶν συμφώνων δύναμιν, ὅποτε ἢ αὐτὰ εἰς ἄλληλα ζεύγνυνται ἢ μετὰ ἄλλων φωνήεσσιν ζεύγνυνται, οἷον. τῶν συμφώνων τὸ εἶδός ἐστιν διπλοῦν. ἐστὶν γὰρ ἃ μὲν ἡμίφωνα, ἃ δὲ ἄφωνα. ἡμίφωνα ἐστὶν ἃ καθ' ἑαυτὰ μὲν ἐκφωνεῖται,

13 δυνανται 15 αὐτά] αὐτη

p. 12. 13 H.

sunt quae per se quidem proferuntur, sed per se *syllabam* facere non possunt. sunt autem *numero VII*, f l m n r s x. ex his duplex est x: constat enim aut ex g et s, ut rex regis, aut ex c et s, ut pix picis, ideoque littera negatur. mutae sunt quae nec per se proferri possunt nec *syllabam* facere. sunt autem *numero VIII*, b c d g h k p q t. 5 ex his supervacuae quibusdam videntur k et q, quod c littera harum locum possit implere. | h quoque aspirationis nota, non littera existimatur. y et z propter graeca nomina admittimus.

A littera vocalis, quae quidem per se facit *syllabam* brevem et longam itemque conexa cum aliis tam praeposita quam media finiensque, 10 ut Ahala: nota etiam praenomine, cum Aulum sola significat. e littera vocalis per se nominata itemque cum aliis iuncta et breves facit *syllabas* et longas. i littera vocalis interdum transiens in consonantium potestatem per se nec minus aliis sociata tam breves facit *syllabas* quam longas: nota numeri, cum unum significat. o littera vocalis tam corripitur quam 15 producit et singularis et cum aliis copulata. u littera vocalis non

Codex Sangallensis. 1 syllabam om. 2 numero om. 3 ut ante pix om.
5 syllabam om. 9 syllabam om. 10 tam] etiam 11 solum 12 breue
syllabas om. 14 tam] etiam brevis facit quam 15 tam] etiam

ἀλλὰ καθ' ἑαυτὰ συλλαβὴν ποιῆσαι οὐ δύναται. ἔστιν δὲ τὸν ἀριθμὸν ἐπτά. ἐκ τούτων διπλοῦν ἔστιν τὸ x. συνέστηκεν γὰρ ἢ ἐκ τοῦ g καὶ s, ὡς τὸ rex regis, ἢ ἐκ τοῦ c καὶ s, ὡς τὸ pix picis. διὰ τοῦτο γράμμα ἀρνεῖται. ἄφωνα ἔστιν ἃ οὔτε καθ' ἑαυτὰ ἐκφωνεῖσθαι δύναται οὔτε συλλαβὴν ποιῆσαι, ἔστιν δὲ | τὸν ἀριθμὸν ἑννέα. ἐκ 5 τούτων περισσά τισιν δοκιμάζεται τὸ k καὶ τὸ q, ὅτι τὸ c γράμμα τὸν τούτων τόπον δύναται ἀναπληρῶσαι. καὶ τὸ h τῆς δασείας σημείον, οὐχὶ γράμμα ὑπολαμβάνεται. τὸ v δὲ καὶ τὸ ζ διὰ τὰ ἑλληνικὰ ὀνόματα προσβάλλομεν.

Α γράμμα φωνῆεν, ὅπερ μὲν οὖν καθ' ἑαυτὸ ποιεῖ συλλαβὴν 10 βραχεῖαν καὶ μακράν, ὁμοίως δὲ συνεζευγμένον μετὰ ἄλλων καὶ προτασσόμενον καὶ μέσον καὶ ἐπὶ τέλους, ὡς τὸ Ahala, καὶ σημείον χρηματισμοῦ, ὅποτε Ἀῦλον μόνον σημαίνει. e γράμμα φωνῆεν καθ' ἑαυτὸ ὀνομασθὲν ὁμοίως τε μετὰ ἄλλων ζευχθὲν καὶ βραχείας ποιεῖ συλλαβὰς καὶ μακράς. i γράμμα φωνῆεν ἔσθ' ὅτε μετερχόμενον εἰς 15 τὴν τῶν συμφώνων δύναμιν καθ' ἑαυτό, οὐδὲν ἔλαττον καὶ μετὰ ἄλλων ἐζευγμένον, καὶ βραχείας ποιεῖ συλλαβὰς καὶ μακράς· σημείον ἀριθμοῦ, ὅποτε ἓνα σημαίνει. o γράμμα φωνῆεν καὶ συστέλλεται καὶ ἐκτείνεται καὶ μόνον καὶ μετὰ ἄλλων ζευγνύμενον. u γράμμα φωνῆεν

3 regis om. 7 καὶ τοντε δασείας 12 ὡς το αλα

p. 13. 14 H.

numquam transiens in consonantium potestatem corripitur produciturque et sola et cum aliis coniuncta: nota numeri, cum quinque significat.

F littera consonans semivocalis incipit in syllaba tam praeposita vocali quam semivocali, | ut flumen fons. l littera consonans semivocalis liquida tam praeponitur vocalibus in syllaba quam subiungitur: praeponitur, cum laudem legem et his similia scribimus; subiungitur, tamquam alma: subiungitur item consonantibus, cum Clodium nominamus. cum sola ponitur, Lucium significat; item numerum, cum quinquaginta significat. m littera consonans semivocalis liquida tam praeponitur vocalibus quam subiungitur, 10 tamquam monet commonet; subiungitur et consonantibus, cum agmina dicimus: nota praeonominis, cum *Marcum* sola scripta significat. n littera consonans semivocalis liquida tam praeponitur vocalibus quam subiungitur, ut natus ante; item subiungitur et consonantibus, ut *Cnidius Cythnius*: nota praeonominis, cum sola *Numerium* significat; item consonanti subiuncta G *Gnaeum*, quem antiqui

Codex Sangallensis. 2 etiam solo 3 in syllaba om. 4 ut ante flumen om. 11 nota prenomenum *Marcum* om. 12 ut ante natus om. 13 ut ante *Cnidius* om. cytnius nota prenomenum 14 consonantibus subiungitur c̄ gneum

3 incipit in syllaba *Charisius* p. 9,7: cf. *Diom.* p. 424,18 14 item praeposita C *Gneum*, quem antiqui *Gneum* dicunt *codices Diomedis* p. 425,12

ἔσθ' ὅτε μετερχόμενον εἰς τὴν τῶν συμφώνων δύναμιν συστέλλεται καὶ ἐκτείνεται καὶ μόνον καὶ μεθ' ἄλλων συνεζευγμένον· σημείον ἀριθμοῦ, ὁπότε πέντε σημαίνει.

Γράμμα σύμφωνον ἡμίφωνον ἄρχεται ἐν συλλαβῇ προτασσόμενον 5 καὶ φωνήεντος | καὶ ἡμιφώνου, ὥς τό . l γράμμα σύμφωνον ἡμίφωνον ὑγρὸν καὶ προτάσσεται φωνηέντων ἐν συλλαβῇ καὶ ὑποτάσσεται· προτάσσεται, ὁπότε καὶ τὰ τούτοις ὅμοια γράφομεν· ὑποτάσσεται, ὥς τό . ὑποτάσσεται ὁμοίως συμφώνοις, ὁπότε ὀνομάζομεν. ὅταν μόνον τιθῆται, σημαίνει· ὁμοίως ἀριθμόν, ὁπότε πεντήκοντα 10 σημαίνει. m γράμμα σύμφωνον ἡμίφωνον ὑγρὸν καὶ προτάσσεται φωνηέντων καὶ ὑποτάσσεται, ὥς τό . ὑποτάσσεται δὲ καὶ συμφώνοις, ὁπότε λέγομεν· σημείον χρηματισμοῦ, ὁπότε Μάρκον μόνον γεγραμμένον σημαίνει. n γράμμα σύμφωνον ἡμίφωνον ὑγρὸν καὶ προτάσσεται τῶν φωνηέντων καὶ ὑποτάσσεται, ὥς τό . ὁμοίως 15 ὑποτάσσεται καὶ τοῖς συμφώνοις, ὥς τό . σημείον χρηματισμοῦ, ὁπότε μόνον σημαίνει· ὁμοίως καὶ συμφώνῳ ὑποτασσόμενον τῷ G Γναῖον, ὃν οἱ παλαιοὶ μὲν Γναῖον, νῦν δὲ χυδαίως συντομώτερον

4 ἐν om. 5 l ante γράμμα om. 9 τιθεται 10 m om. 13 n om.
15 σημ χρημ 16 καὶ συμφῶνς υποτασσομενον του G 17 Γναιον] Γναιο

p. 14. 15 H.

Gnaevum, nunc volgo brevius audimus Gnaeum, etiam si nominis causa ponimus. r littera consonans semivocalis liquida et praepositur vocalibus et subiungitur, ut ramus arma; item consonantibus subiungitur, ut in Crasso. s littera consonans semivocalis tam praepositur vocalibus consonantibusque quam subiungitur vocalibus, ut satis statis. x littera consonans semivocalis duplex in media tantum parte locutionum apud nos vocalibus praeposita, ut fraxinus; aliquando finiens, ut vertex: in peregrinis tantum nominibus prima ponitur, ut in Xantho Xenone: nota numeri, cum decem significat.

B littera consonans muta tam praepositur vocalibus quam subiungitur: 10 praepositur et semivocalibus, ut in Blesamio: propinqua p litterae, quae saepe mutatur, ut supponunt. c littera consonans muta tam praepositur vocalibus consonantibusque quam subiungitur, ut capiens scelestus: nota praeonominis, cum sola Gaium significat; item numeri, cum centum significat. d littera consonans muta tam praepositur vocalibus quam subiungitur, 15 ut datus additus: propinqua litteris consonantibus his, s c g l p r m t,

Codex Sangallensis. 1 Gnaevum] Gnaeium si in nominis 3 ut in om.
6 locutionum 8 nominibus] nomen - ut xanto 13 scaelestus nota
prenom̄ και σημ̄ cum centum οποτε q signif.

13 C nota praeonominis, cum sola Gaium notat, item numeri, cum centum significat Diomedes p. 424,8

ἀκούομεν Γναῖον, καὶ ἐὰν ὀνόματος ἔνεκα τίθεμεν. r γράμμα σύμφωνον ἡμίφωνον ὑγρὸν καὶ προτάσσεται φωνηέντων καὶ ὑποτάσσεται. ὁμοίως συμφώνοις ὑποτάσσεται, ὥς ἐν τῷ . s γράμμα σύμφωνον ἡμίφωνον καὶ προτάσσεται φωνηέντων καὶ συμφώνων καὶ ὑποτάσσεται φωνήσι. x γράμμα σύμφωνον ἡμίφωνον διπλοῦν ἐν μέσῳ μόνον 5 μέρει λόγον παρ' ἡμῖν φωνηέντων προτασσόμενον, ὁπότε δὲ καὶ ἐπὶ τέλους, ὥς τό . ἐν τοῖς ξένοις μόνον ὀνόμασι πρῶτον τίθεται, ὥς ἐν τῷ . σημείον δὲ ἀριθμοῦ, ὁπότε δέκα σημαίνει.

B γράμμα σύμφωνον ἄφωνον καὶ προτάσσεται φωνηέντων καὶ ὑποτάσσεται· προτάσσεται δὲ καὶ ἡμιφώνων· ἔγριστον τοῦ p γράμματος, 10 καθ' ὃ πολλάκις ἀλλάσσεται. c γράμμα σύμφωνον ἄφωνον καὶ προτάσσεται φωνηέντων καὶ συμφώνων καὶ ὑποτάσσεται· καὶ σημείον χρηματισμοῦ, ὁπότε μόνον Γάϊον σημαίνει· ὁμοίως ἀριθμοῦ, ὁπότε ἑκατὸν σημαίνει. d γράμμα σύμφωνον ἄφωνον καὶ προτάσσεται τῶν φωνηέντων καὶ ὑποτάσσεται. ἔγριστον τῶν 15

1 τιθεμενοι γραμμα 3 υποτασσεται ως το εν το 8 om. 4 προτασσεται
φωνησι και συμφ οποτε υποτασσεται φω 5 x om. 9 B om. 11 c om.
13 χρηματισμοῦ — 14 ἀριθμοῦ om. d om.

p. 15. 16 H.

quae succedunt in locum eius, ut *asside* accipe aggere alliga appara arripe amitte attende: nota praenominis, cum *Decium* significat; item numeri, cum quingentos significat. g littera consonans muta tam praepositur vocalibus quam subiungitur, ut gere aggere: praepositur et consonantibus, ut in agmine magno grege glire. h proprie | continens aspirationem recepta volgo in numerum mutarum omnibus vocalibus praepositur, nulli subiungitur nisi consonantibus, ut in Thræsea Thracia graecisque nominibus, ut Thebae. k littera consonans muta notae tantum causa ponitur, cum aut kalendas sola significat aut Kaesonem aut kaput aut kalumniam aut Karthaginem. p littera consonans tam praepositur vocalibus quam subiungitur, ut in his, ponit opponit; praepositur et consonantibus, ut plaudit prandit: nota praenominis, cum sola *Publium* significat, et cum r praeposita populum Romanum, et subiecta r rem publicam, et praeposita c litterae patres conscriptos. q littera consonans muta ex c et u litteris

Codex Sangallensis. 1 ut accipere aggere 2 amitte nota prenomē
7 thæsea traicia 8 cum aut] aut cum 9 Kaesonem] Katonem caput
10 tam praepositur vocalibus om. 12 nota prenomē 13 populum rōmanum
p et 14 conscripti

1 asside addidi ex *Diomede* p. 424,12 ut accipe aggere alliga appete arripe
asside attende 2 *Decium* *Diomedes* p. 424,13, *Decium* *codex Charisii* p. 10,6
et *codices Bedae orthogr.* p. 261,8 12 et cum r posita populum Romanum
Diomedes p. 425,17

γραμματῶν τῶν συμφώνων τούτων, ἃ ὑπαισέρεται εἰς τὸν τόπον
τούτου· σημεῖον χρηματισμοῦ, ὅποτε Δέκιον σημαίνει, ὁμοίως
ἀριθμοῦ, ὅποτε πεντακοσίους σημαίνει. g γράμμα σύμφωνον ἄφωνον
καὶ προτάσσεται φωνηέντων καὶ ὑποτάσσεται· προτάσσεται δὲ καὶ
5 συμφώνων, ὡς ἐν τῷ. h κυρίως μὲν δασείαν περιέχον, ἀναδεχθὲν
δὲ | χυδαίως, ὡς ἡμεῖς λέγομεν, καταχρηστικῶς, εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν
ἁφώνων πάντων [δὲ] τῶν φωνηέντων προτάσσεται, οὐδενὶ ὑποτάσσεται εἰ
μὴ συμφώνοις, ὡς ἐν τῷ καὶ ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς ὀνόμασιν, ὡς Θῆβαι.
k γράμμα σύμφωνον ἄφωνον σημείου μόνον ἔνεκα τίθεται, ὅταν ἢ
10 καλάνδας μόνον σημαίνει ἢ Καίσιωνα. p γράμμα σύμφωνον καὶ
προτάσσεται φωνηέντων καὶ ὑποτάσσεται, ὡς ἐν τούτοις·
προτάσσεται καὶ συμφώνων, ὡς τὸ κροτεῖ ἀριστᾶ· σημεῖον χρηματισ-
μοῦ, ὅταν μόνον σημαίνει, καὶ ὅταν τοῦ r προτασσόμενον καὶ
ὑποτασσόμενον τῷ r καὶ προτασσόμενον τοῦ c γράμματος. q

2 τούτου] τουτο 3 g om. 5 h om. κυρίως μὲ ἀναδεχθὲν δὲ]
ἀναδεχθέντα 8 τηβαι 9 k om. ἔνεκα ὅταν ἢ] ἦσαν 10 ἡκατονεα
p om. 11 προτάσσεται φωνηέντων καὶ om. 12 συμφώνων] συμφίς 14
τῷ r] του r q om.

p. 16. 17 H.

composita, nota praenominis, cum Quintum sola significat, item honoris, cum quaestorem indicat; nec minus populum, cum ea notamus Quirites: soli u litterae praeponitur. t littera consonans muta tam praeponitur vocalibus quam subiungitur, ut tulit attulit; praeponitur et consonantibus, ut trabea Aetna: nota praenominis, cum sola Titum significat. his, ut | 5 supra dictum, accedunt propter peregrinas dictiones z et y, ut in Zenone et Hyacintho.

DE SYLLABA

Syllaba est littera vocalis vel litterarum coetus per aliquam vocalem comprehensus, hoc est litterarum iuncta enuntiatio. syllabae dicuntur a 10 graecis comprehensionibus. hae autem aut breves sunt aut longae. breves correpta vocalis facit, aut cum antecedente consonante littera vocalis in fine syllabae corripitur; longas producta. in brevi syllaba tempus est unum, in longa duo.

Codex Sangallensis. 1 nota preno^m honores cum questorem cum questorem indicit 3 sola u litt 4 attulit om. 5 nota praeno^m titium 6 accidunt 7 yacincto 12 uocalib. (corr. uocalis) in fine syllaba

8 DE SYLLABA] Charis. p. 11,9—23 9 litterarum coitus Charisius 10 syllabae dicuntur a Graecis παρὰ τὸ συλλαβάνειν τὰ γράμματα, latine conexiones — vel comprehensio Charisius

γράμμα σύμφωνον ἄφωνον ἐκ τῶν c καὶ u γραμμάτων συγκείμενον, σημεῖον χρηματισμοῦ, ὁπότε μόνον σημαίνει· ὁμοίως καὶ τιμῆς ἢ ἀξιώματος, ὁπότε δηλοῖ· οὐδὲν δὲ ἔλαττον καὶ δῆμον, ὁπότε αὐτῷ σημειούμεθα· μόνου τοῦ u γράμματος προτάσσεται. t γράμμα σύμφωνον ἄφωνον καὶ προτασσόμενον φωνηέντων καὶ ὑποτασσόμενον, 5 ὥς τὸ ἦνεγκεν | προσήνεγκεν· προτάσσεται καὶ συμφώνων, ὥς τραβέα δοκός· σημεῖον χρηματισμοῦ, ὁπότε μόνον σημαίνει· τούτοις, ὥς ἐν τῷ ἀνωτέρῳ εἴρηται, συμβαίνει προσέρχεται διὰ τὰς ξένας λέξεις τὸ z καὶ τὸ y, ὥς ἐν τῷ Ζήνωνι καὶ Ὑακίνθῳ.

ΠΕΡΙ ΣΥΛΛΑΒΗΣ

10

Συλλαβὴ ἐστὶν στοιχεῖον φωνῆς ἢ στοιχείων σύνοδος διὰ τινος φωνηέντος συνειλημμένη, τοῦτέστι στοιχείων ἐξευγμένη ἐκφώνησις. συλλαβαὶ λέγονται ἀπὸ τῶν ἐλληνικῶν συλλήψεων. αὗται δὲ ἢ βραχεῖαι εἰσιν ἢ μακραί. βραχείας συνεσταλμένον φωνῆς ποιεῖ, ἢ ὅταν 15 προάγοντος συμφώνου γράμματος φωνῆς ἐπὶ τέλους συλλαβῆς συσ- τέλλεται, μακρὰς ἐκτεταμένον. ἐν τῇ βραχείᾳ συλλαβῇ χρόνος ἐστὶν εἷς, ἐν τῇ μακρᾷ δύο.

1 ἐκ των litteris γραμματω 4 t om. 6 και συμφοις ως ΤΡΑΥΕ ΔΟΚΩ 8 εἴρηται om. 9 ως et yacincto και YACINTO 13 συνλημψεων 14 συνεσταμενο ποιειν 17 εἷς] οἷς

p. 17. 18 H.

Syllabae aut natura longae sunt aut positione. natura longae fiunt, cum singulae vocales litterae producuntur, ut a et e, aut cum duae, ut ua, aut cum tres, ut uae: positione autem, cum correpta vocalis sequentes habet duas consonantes; et hae aut in eadem | syllaba inveniuntur, ut ars, aut in proxima, ut amnis, aut in duas syllabas divisae, ut arma. sed et duplex littera x duarum consonantium loco fungitur: haec quoque et in eadem syllaba solet esse, ut nox, et in proxima, ut axis. item et vocalis loco consonantis posita, ut servus iniustus.

DE COMMVNIBVS SYLLABIS

10 Communes syllabae fiunt modis III: primo, si correpta vocalis excipiat a duabus consonantibus, quarum prior sit muta, sequens liquida. brevis enim est in hoc,

tune Clytemestrae foedasti viscera ferro;

longa autem in hoc,

15 Cyclops, Aetnaeus cultor, Neptunia proles.

at si duae consonantes in duas syllabas fuerint divisae, non fit communis,

Codex Sangallensis. 2 ut ua] alit ua 3 uocalibus 5 ut ante amnis
et ante arma om. 8 ut ante servus om. 15 aethneus

9 DE COMMVNIBVS SYLLABIS] Charis. p. 13,17—14,9

Αἱ συλλαβαὶ ἢ φύσει μακραί εἰσιν ἢ θέσει. φύσει γίνονται μακραί, ὅταν καταμόνας τὰ φωνήεντα γράμματα ἐκτείνηται, ὡς τὸ α καὶ ε, ἢ ὅταν δύο, ὡς τὸ ua, ἢ ὅταν τρία, ὡς τὸ uae. θέσει δέ, ὅταν συνεσταλμένον φωνῆεν ἐπιφερόμενα ἔχη | δύο σύμφωνα· καὶ ταῦτα ἢ ἐν τῇ αὐτῇ συλλαβῇ εὐρίσκεται, ὡς τὸ ars, ἢ ἐν τῇ πλησίον, ὡς τὸ amnis, ἢ εἰς δύο συλλαβὰς διηρημένα, ὡς τὸ arma. ἀλλὰ καὶ τὸ διπλοῦν στοιχεῖον x δύο συμφώνων τόπῳ λειτουργεῖ, καὶ τοῦτο δὲ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ συλλαβῇ εἶωθεν εἶναι, ὡς τὸ nox, καὶ ἐν τῇ πλησίον, ὡς ἐν τῷ ἄξων. ὁμοίως καὶ φωνῆεν τόπῳ συμφώνου
10 κείμενον, ὡς τὸ servus iniustus.

ΠΕΡΙ ΚΟΙΝΗΣ ΣΥΛΛΑΒΗΣ

Κοινὰ συλλαβαὶ γίνονται τρόποις τέτρασιν· πρώτῳ, ἐὰν συνεσταλμένῳ φωνήεντι ἐπιφέρηται δύο σύμφωνα, ὧν τὸ μὲν προηγούμενόν ἐστιν ἄφωνον, τὸ δὲ δεύτερον ὑγρὸν ἀμετάβολον. βραχεῖα γάρ ἐστιν
15 ἐν τούτῳ, μακρὰ δὲ ἐν τούτῳ. ἐὰν δὲ δύο σύμφωνα εἰς δύο

3 α καὶ ε om. 6 amnis om. arma om. 7 τόπῳ] τονῶ 8 αὐτῇ τῇ
9 τόπῳ] τοποῦ 10 servus iniustus om. 12 πρώτῳ

p. 18. 19 H.

sed positione longa, ut supra retulimus, 'hoc erat alma parens;' nec si semivocalis in unitatem cum liquida veniat, ut sors. altero modo fiunt communes, cum vocalis producta excipitur a vocali: brevis sic, 'te Coridon o Alexi'; longa vero sic, 'Inoo Melicertae.' natura enim longa est o littera, quae supra pro brevi recipitur. tertio modo, ubi brevis syllaba finiens partem orationis a vocali excipitur: est enim longa in hoc,

hic, ait, et nostris inluserat advena regnis;
brevis in hoc,

itur in antiquam silvam, stabula alta ferarum.
quarto modo, si desinat in consonantem et excipiat a littera h [aut]:
est enim brevis sic,

hic vir, hic est, tibi quem promitti saepius audis;
longa vero sic,

terga fatigamus hasta, nec tarda senectus.

DE DICTIONE

Dictio est ex syllabis finita cum significatione certa locutio, ut est

Codex Sangallensis. 1 parens] pares 4 Inoo Melicertae] Omelicerte
6 excipitur et longa in hoc om. 10 itur] item 15 senectu

1 hoc] Verg. Aen. II 664 3 te] Verg. bucol. 2,65 4 Inoo] Verg. georg. I 437 8 hic ait] Verg. Aen. IIII 591 10 itur] Verg. Aen. VI 179
13 hic vir] Verg. Aen. VI 792 15 terga] Verg. Aen. VIIII 610. quintum modum communis syllabae addidit Charisius p. 14,7, quinto, quo correpta vocalis desinit in consonantem et excipitur principali littera u. hunc omisit Dositheus, cum quarto modo quintum ab eo coniunctum esse olim conieci, excipiat a littera h aut u loco consonantis posita 16 DE DICTIONE] Charis. p. 16,28 Diom. p. 436,9

συλλαβάς εἰσι διηρημένα, οὐ γίνεται κοινή, ἀλλὰ θέσει μακρά, ὥς ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ἀνηνέγκαμεν [τουτέστιν], οὗτ' ἐὰν ἡμίφωνον εἰς τὸ αὐτὸ μετὰ τοῦ ἀμεταβόλου συνέλθῃ. ἐτέρῳ τρόπῳ γίνονται κοιναί, ὅταν φωνήεντι ἐκτεταμένῳ ἐπιφέρεται φωνήεν· βραχεῖα ἐν τούτῳ, μακρά δὲ οὕτως. φύσει γὰρ μακρόν ἐστιν τὸ ο στοιχεῖον, ὅπερ ἐν τοῖς ἀνωτέρῳ ἀντὶ βραχείας | παρλείπεται. τρίτῳ, ὅταν βραχεῖα συλλαβῇ εἰς μέρος λόγου περαιομένη ἐπιφέρεται φωνήεν· ἔστιν γὰρ, βραχεῖα ἐν τούτῳ. τετάρτῳ τρόπῳ, ἐὰν λήγῃ εἰς σύμφωνον καὶ ἐπιφέρεται [ῆ] τὸ h στοιχεῖον. ἔστιν δὲ βραχεῖα οὕτως, μακρά δὲ οὕτως.

ΠΕΡΙ ΑΞΕΩΣ

Ἀξις ἐστὶν ἐκ συλλαβῶν ὠρισμένη μετὰ σημασίας βεβαίας ῥήσις.

6 παρλείπεται τρίτο 7 περαιομένο 12 βεβαία

p. 19. 20 H.

dico facio. quaedam dictiones sunt simplices, ut facio, quaedam compositae, ut conficio: ex compositis dictionibus quaedam fiunt ex duobus imperfectis, ut sinciput, cum intellegatur sematum caput; quaedam ex imperfecto et integro, ut est cismare, quo significatur citra mare; quaedam ex integro et imperfecto, ut est cornucen, cum intellegatur cornu canens; quaedam ex duobus integris, ut est omnipotens. |

DE ORATIONE

Oratio est ore emissa et per dictiones ordinata pronuntiatio, velut oris ratio. orationis partes sunt octo, nomen pronomen verbum participium adverbium praepositio coniunctio interiectio; quibusdam videtur et appellatio.

DE NOMINE

Nomen est pars orationis cum casu sine tempore rem corporalem aut incorporalem significans proprie communiterve: proprie, ut Roma

Codex Sangallensis. 3 ut sincaput 7 DE ORATIONE om. 12 DE NOMINE om. 14 aut incorporalem om. propriae communiter. ae propriae ut ante Roma et ante civitas om.

7 DE ORATIONE] exc. Charis. p. 533,1 Charis. p. 152,10 Diom. p. 300,19
12 DE NOMINE] exc. Charis. p. 533,6 Charis. p. 152,16

τινὲς λέξεις εἶδιν ἀπλαῖ, ὥς τό , τινὲς σύνθεται . ἐκ τῶν συνθέτων λέξεων τινες γίνονται ἐκ δύο ἀπολειπόντων, ὥς τὸ ἡμικέφαλον, ὁπότε νοεῖται ἡμίσεια κεφαλὴ· τινὲς ἐξ ἀπολείποντος καὶ τελείου , ᾧ σημαίνεται ἐκτὸς θαλάσσης· τινὲς ἐκ τελείου καὶ ἀπολείποντος, ὥς τὸ κεραταύλης, ὁπότε νοεῖται ὁ κέρατι ἄδων· τινὲς ἐκ δύο τελείων. |

ΠΕΡΙ ΛΟΓΟΥ

Λόγος ἐστὶν στόματος ἀφεθεῖσα καὶ διὰ λέξεων συντεταγμένη ἐκφώνησις, οἷον [ἐκ] στόματος λογισμὸς ἢ λόγος. λόγον μέρη εἶδιν ὅκτω, ὄνομα ἀντωνυμία ῥῆμα μετοχὴ ἐπίρρημα πρόθεσις σύνδεσμος παρένθεσις· τισὶν δὲ δοκεῖ καὶ προσηγορία.

ΠΕΡΙ ΟΝΟΜΑΤΟΣ

Ὄνομά ἐστὶν μέρος λόγου μετὰ πτώσεως ἄνευ χρόνου πράγμα ἐνσώματον ἢ ἀσώματον σημαῖνον κυρίως ἢ ἰδίως ἢ κοινῶς, κυρίως,

1 συνθεται 2 συνθετω 4 τινὲς om. 5 ἀπολειποντος ut ē cornucen cum intellegatur οποτενοεῖται cornu canens κεραταύλης ο κεραταδων 6 εκδοσο
8 στοματα φεθεισα 12 ΠΕΡΙ ΟΝΟΜΑΤΟΣ om. 14 ἢ ἀσώματον om.

p. 20. 21 H.

Tiberis, communiter, *ut* civitas flumen. nomen dicitur, quod unam quamque rem notat, quasi notamen sublata media syllaba per syncopen, vel a graeca origine *παρὰ τὸ ὄνομα*. nota tamen nomina quae specialiter proprieque dicuntur, item quae unica et sola sunt, deorum, *ut* Iuppiter, hominum, *ut* Romulus, urbium, *ut* Roma, provinciarum, *ut* 5 Africa, insularum, *ut* Sicilia, montium, *ut* Apenninus Pyrenaeus, fluminum, *ut* Pactolus. priorum nominum alia sunt praenomina, quae nominibus gentiliciis praeponuntur, *ut* Marcus Publius; alia propria gentilicia, quae a familia et gente descendunt, *ut* Porcius Cornelius; alia cognomina, quae nominibus gentiliciis subiunguntur, *ut* Cato Scipio: ordinantur enim sic, 10 Marcus Porcius Cato, Publius Cornelius Scipio: alia agnomina, quae cognominibus ex aliqua ratione aut virtute adduntur, *ut* Africanus Creticus et his similia.

Appellativa nomina sunt quae generaliter communiterque dicuntur. haec in duas species dividuntur. alia enim significant res corporales, quae 15 videri tangique possunt, et a quibusdam vocabula appellantur, *ut* homo

Codex Sangallensis. 5 *ut ante Romulus om.* 6 *ut ante Apenninus om.*
8 *ut ante Marcus om.* 10 *ut ante Cato om.* 11 agnomina] cognomina

3 nomina aut propria sunt aut appellativa: propria sunt nomina quae specialiter etc. exc. Charis. p. 533,11

ὥς τὸ , κοινῶς, ὥς τὸ . ὄνομα λέγεται, ὅτι ἐν ἑκάστων πράγμα σημαίνει, ὥς παρασημειώσεις ἀνηρημένης τῆς μέσης συλλαβῆς διὰ συγκοπὴν, ἢ ἀπὸ τῆς ἐλληνικῆς ἀρχῆς * τὰ ὀνόματα ἅπερ ἰδικῶς καὶ κυρίως λέγεται, ὁμοίως ἅπερ μονογενῇ καὶ μόνῃ ἐστίν, τῶν θεῶν ἀνθρώπων, ὥς τὸ , πόλεων ἐπαρχῶν νήσων ὀρέων, ὥς 5 τὸ ποταμῶν . τῶν κυρίων ὀνομάτων ἃ μὲν εἰσιν χρηματισμοί, ἅτινα τῶν ὀνομάτων τῶν ἐθνικῶν προτάσσεται, ὥς . ἄλλα κύρια ἐθνικά, ἅτινα ἀπὸ τοῦ γένους | καὶ τοῦ ἔθνους κάτεισιν . ἃ δὲ συνώνυμα, ἃ τοῖς ὀνόμασιν τοῖς ἐθνικοῖς ὑποτάσσεται, ὥς τὸ , συντάσσεται γὰρ οὕτως . ἃ δὲ παρώνυμα, ἃ τοῖς συνωνύμοις ἐκ 10 τινος λογισμοῦ ἢ ἀρετῆς προσβάλλεται , καὶ τὰ τούτοις ὅμοια.

Προσηγορικὰ ὀνόματά εἰσιν ἅτινα γενικῶς καὶ κοινῶς λέγεται. ταῦτα εἰς δύο εἶδη διαιρεῖται. ἃ μὲν γὰρ ἀντὶν σημαίνει πράγματα ἐνσώματα, ἅτινα καὶ ἰδεῖν καὶ ὦν ἅψασθαι δυνατόν, καὶ παρὰ τινων ἐπικλήσεις προσαγορεύονται, ὥς τὸ ἄνθρωπος δένδρον βόσκημα, ἅτινα 15

1 οτιενεκάστον πραγμα bis scriptum 2 ἀνηρημένης 3 ἢ om. ἀρχες
(corr. -ης) παρὰ το ὄνομα. nota tamen. ΤΟΥΝΟΤΑΤ. Nomina. τα ὀνόματα
4 ἀπερᾶ μονογενῇ 6 ἀμεινείσιν 8 καὶ τὸν ἐθνικῶς descendunt κατεναι
9 α τοὺς ὀνομασιν τοῖς ἐθνικοῖς 10 τοὺς συνωνύμους 14 καὶ ὠψασθαι
15 ἐπικλήσεις προσαγορεύεται

p. 21. 22 H.

arbor pecus, quae nos corporalia vocamus; alia quae a quibusdam appellationes dicuntur et sunt incorporalia, quae intellectu tantum modo percipiuntur, verum neque videri nec tangi possunt, ut est pietas iustitia decus dignitas facundia doctrina. ea nos appellativa dicimus.

- 5 Nomini accidunt haec, qualitas genus figura numerus casus. qualitas est qua intellegitur, proprium sit nomen an appellativum. genera nominum sunt III, masculinum femininum *neutrum commune*. masculinum est cui praeponitur hic, ut hic praeceptor: femininum est cui praeponitur haec, ut haec schola: neutrum est cui praeponitur hoc, ut hoc scrinium: com-
 10 mune est cui praeponitur hic et haec et hoc, ut hic et haec et hoc felix. sunt et promiscua, quae Graeci *ἐπίκοινα* appellant, cum quod necessario masculino genere pronuntiatur etiam feminino intellegitur, vel contra quod feminino pronuntiatur etiam masculino accipitur, ut passer aquila anser mustela. figurae nominum sunt duae, simplex et composita, simplex, ut
 15 felix, composita, ut infelix. componuntur autem nomina modis III: ex

Codex Sangallensis. 1 a om. 2 precipiuntur 7 neutrum — 8 femininum om. 9 scola est post neutrum om. 10 ut hic et haec et hoc om. 11 quod *οποτε* cum necessarium *οπερ αναγκαιως* 12 quod om. 13 accipitur om. 14 simplex felix *απα ως το* componuntur nomina *συνθετα δε ονοματα*

ἡμεῖς ἐνσώματα καλοῦμεν. ἃ δὲ καὶ παρὰ τινῶν προσηγορίαι λέγονται καὶ ἐστὶν ἀσώματα, ἅτινα τῷ νῷ μόνον καταλαμβάνεται, ἀλλ' οὔτε ἰδεῖν οὔτε ἅψασθαι αὐτῶν δυνατόν, ὥς ἐστὶν εὐσέβεια δικαιοσύνη κόσμος ἀξίωμα εὐροια διδασκαλία. ταῦτα ἡμεῖς προσηγορικὰ λέγομεν.

- 5 Τῷ ὀνόματι συμβαίνει ταῦτα, εἶδος γένος σχῆμα ἀριθμὸς πτώσις. εἶδος ἐστὶν ᾧ νοεῖται, ἢ κύριον εἴη τὸ ὄνομα ἢ προσηγορικόν. γένη τῶν ὀνομάτων εἶδὲν τέσσαρα, ἀρσενικὸν θηλυκὸν οὐδέτερον κοινόν. ἀρσενικόν | ἐστὶν οὗ προτάσσεται οὗτος, ὥς οὗτος ὁ διδάσκαλος· θηλυκὸν ἐστὶν οὗ προτάσσεται αὕτη, ὥς αὕτη ἡ
 10 σχολή· οὐδέτερόν ἐστιν οὗ προτάσσεται τοῦτο, ὥς τοῦτο τὸ σκρίνιον· κοινόν ἐστὶν οὗ προτάσσεται ὁ καὶ ἡ καὶ τὸ . ἐστὶν καὶ ἐπίκοινα ὀνόματα, ἃ οἱ Ἕλληνες ἐπίκοινα προσαγορεύουσιν, ὅποτε ὅπερ ἀναγκαιῶς ἀρσενικῷ γένει ἐκφωνεῖται καὶ θηλυκῷ νοεῖται, ἢ τούναν-
 15 τῶν ὅπερ θηλυκῷ ἐκφωνεῖται καὶ ἀρσενικῷ παραλαμβάνεται, ὥς τὸ στρουθὸς ἀετὸς χῆν γαλῆ. σχήματα τῶν ὀνομάτων ἐστὶν δύο, ἀπλοῦν καὶ σύνθετον, ἀπλοῦν, ὥς τό . συντίθεται δὲ ὀνόματα τρόποις τέτρασιν, ἐκ δύο τελείων, ὥς τὸ προάστειον· ἐκ δύο ἀπολειπόντων,

2 καταλαμβάνεται 7 θηλυκὸν — 9 διδάσκαλος om. 10 ἐστὶν om. 12 ἃ οἱ] αἰο ἐπίκοινα posteriore loco om. 14 ὅπερ om. 16 τρόποις] τροποις

p. 22, 23 H.

duobus integris, ut suburbanum; ex duobus corruptis, ut opifex; ex integro et corrupto, ut ineptus artifex; ex corrupto et integro, ut armipotens; aliquando ex pluribus, ut inexpugnabilis inexorabilis.

Numeri sunt II, singularis, ut hic Cato, pluralis, ut hi Catones. sunt autem quaedam nomina semper pluralia, ut sordes moenia; quaedam 5 singularem pluralemque numerum communiter significant, ut dies nubes; quaedam positione singularia intellectu pluralia, ut populus contio; quaedam positione pluralia | intellectu singularia, ut Cumae Athenae Thebae.

Casus sunt VI, nominativus genetivus dativus accusativus vocativus ablativus. adicitur a diligentioribus etiam septimus casus. semper ablativus 10 uno modo profertur, cum a persona aut a loco aut a re ablatum quid significetur, veluti 'ab Aenea stirpem deducit Romulus, ab urbe in Africam

Codex Sangallensis. 1 suburbanus 7 populus] pl's 12 significetur om.
stirpe affricam

4 singularis ut hic Cato — 401,7 omnium iustissimus dicitur scripta sunt in codice Monacensi 601, cuius lectiones a scriptura codicis Sangallensis discrepantes (M), ubi memorabilis esse visa est discrepantia, indicatae sunt 9 πτωσις εισιν εξα Casus sunt sex | ονομαστική Nominativus M 11 ablatum quid significetur, velut ab Aenea stirpem deducit Romulus, ab urbe in Africam redit excerpta Charisii, αφαιρεθεν τι ablatum quid | οιον απο αινειον veluti ab enea | τη ριζα το γενος stirpe genus | καταγει Ρωμυλος ducit Romulus | απο Ρωμης εις a roma in | αφρικη επανειη africam redit M

ὥς τὸ τεχνίτης· ἐκ τελείου καὶ ἀπολείποντος, ὥς τὸ ἀδρανής τεχνίτης· ἐξ ἀπολείποντος καὶ τελείου . ἐνίοτε ἐκ πλειόνων, ὥς τὸ ἀκαταμάχτος ἀνεκπολέμητος ἀνεκδυσώπητος

Ἀριθμοὶ εἰσιν δύο, ἐνικός, ὥς τὸ οὗτος ὁ Κάτων, πληθυντικός, ὥς τὸ οὗτοι οἱ Κάτωνες. ἔστιν δέ τινα ὀνόματα ἀεὶ πληθυντικά, ὥς τὸ 5 ῥύποι τεύχη· τινὰ τὸν ἐνικὸν καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν κοινῶς σημαίνει, ὥς τὸ ἡμέρα νεφέλη· τινὰ τῇ μὲν θέσει ἐνικά, τῷ δὲ νῷ πληθυντικά, ὥς τὸ δῆμος | ἐκκλησία· τινὰ τῇ μὲν θέσει πληθυντικά, τῷ δὲ νῷ ἐνικά, ὥς τὸ Κῦμαι Ἀθῆναι Θῆβαι.

Πτώσεις εἰσιν 5, ὀνομαστική γενική δοτική αἰτιατική κλητική 10 ἀφαιρετική, ἣ καὶ ἀπενεκτική. προσβάλλεται παρὰ τῶν ἐπιμελεστέρων καὶ ἐβδόμη πτώσις. ἀεὶ ἡ ἀπενεκτική ἐνὶ τρόπῳ ἐκφέρεται, ὅταν ἀπὸ προσώπου ἢ ἀπὸ τόπου ἢ ἀπὸ πράγματος ἀφαιρεθὲν τι σημαίνεται, οἷον „ἀπὸ Αἰνείου τὴν ῥίζαν τὸ γένος κατὰγει Ῥωμύλος, ἀπὸ Ῥώμης εἰς Ἀφρικὴν ἐπίνεισιν, ἀπὸ τῶν βιβλίων τῶν Κικέρωνος 15

2 ονιοτε 8 μὲν om. 10 πτωσις εισιν. S. Nomiñ. ονομαστική 11
αφαιρετική 13 τόπον] τονπον ἀφαιρεθὲν τι] αφαιρεθενται σημαίνεται om.
15 επανειη βυβλιων

p. 23. 24 H.

redit, a libris Ciceronis intellectum est.' septimus vero casus modis III profertur. primo, cum in persona aut in loco aut in re intellegitur, veluti 'in Scipione militaris virtus enituit, in monte Caucasio poenas luit Prometheus, in statua Ciceronis victoria coniuratorum inscribitur;' et
 5 interpretatur talis figura per dativum, ἐν τῷ Σκηπίωνι, ἐν τῷ Καυκάσῳ, ἐν τῷ ἀνδριάντι. quae regula etiam in nominibus secundae declinationis, quorum ablativus et dativus idem est, observatur et in nominibus tertiae declinationis, quorum item ablativus et dativus idem est, veluti ab hac securi suavi. secundo, cum ablativi copulati genitivo interpretantur graeco,
 10 veluti 'ducente dea elapsus est Aeneas ἡγουμένης τῆς θεοῦ ἐξώλισθεν Αἰνείας, incusante Cicerone victus est Catilina κατηγοροῦντος Κικέρωνος ἡττήθη Κατιλίνας, studente Sacerdote | differentia inventa est σπουδάζοντος Σακέρδωτος ἡ διαφορὰ ἠύρεθη'. tertio modo, cum hanc figuram graecam, ἐλπίδι τοῦ δύνασθαι, προαιρέσει τοῦ ληστεύειν, σχήματι τοῦ
 15 ἐπιβουλεύειν latine dixerimus 'spe posse, voluntate latrocinandi, consilio

Codex Sangallensis. 1 casus om. 2 aut in loco om. 4 scribitur
 8 declinationis om. 9 ablativi] abl'ts grece 11 Catilina uictus (om. est)
 13 hanc] hic

1 ηδε επδομη Septimus uero | πτωσις casus M 2 aut in loco add. exc. Charis. 4 ενγραφεται και scribitur et M, inscribitur exc. Charis. 5 δια της δοτικης per dativum | εν το σκηπιονι (corr. -ωνι) in scipione | εν τω καικασω in caucaso | εν τω ανδριαντι in statua M 7 quorum etiam ablativus priore loco M της τριτης κλισεως tertiae declinationis M 11 uict catilina M 13 hanc figuram M

νευόηται. ἡ δὲ ἐβδόμη πτωσις τρόποις τέτρασιν ἐκφέρεται, πρώτῳ, ὅταν ἐν προσώπῳ ἢ ἐν τόπῳ ἢ ἐν πράγματι νοῆται, οἷον „ἐν τῷ Σκηπίωνι ἢ στρατιωτικὴ ἀρετὴ ἐξέλαμψεν, ἐν τῷ ὄρει τῷ Καυκάσῳ ποινὰς ἔτισεν Προμηθεύς, ἐν τῷ ἀνδριάντι Κικέρωνος ἡ νίκη ἢ τῶν συνωμοτῶν ἐγγράφεται,“ καὶ ἐρμηνεύεται τὸ τοιοῦτο σχῆμα διὰ τῆς δοτικῆς. ὅς κανὼν καὶ ἐν τοῖς ὀνόμασιν τῆς δευτέρας κλίσεως, ὧν καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ καὶ ἡ δοτικὴ ἢ αὐτὴ ἐστίν, παραφυλάττεται καὶ ἐν τοῖς ὀνόμασιν τῆς τρίτης κλίσεως, ὧν ὁμοίως ἡ ἀπενεκτικὴ καὶ ἡ δοτικὴ ἢ αὐτὴ ἐστίν, οἷον. δευτέρῳ, ὅταν ἀπενεκτικὰ συνεξευγ-
 10 μέναι γενικῇ ἐρμηνεύονται ἐλληνικῇ, οἷον. | τρίτῳ τρόπῳ, ὅταν τοῦτο τὸ σχῆμα τὸ ἐλληνικόν ῥωμαῖστὶ εἰπωμεν, ἐλπίδι τοῦ δύνασθαι, προαιρέσει τοῦ ληστεύειν, σχήματι τοῦ ἐπιβουλεύειν. τετάρτῳ, ὡς ἐν ἐκείνῳ. λέγομεν γὰρ οὕτως, „μηδενὸς φόβου τῶν

2 ενι προσωπω ἢ εν τόπω om. 4 ἔτισεν] εἰσειν 5 ενγραφεται
 8 κλίσεως om. και δοτικη 9 οταν απενεκτικη. αι 10 ερμηνευονται

p. 24. 25 H.

insidiandi'. quarto * veluti in illo: dicimus enim sic, 'nullo timore hostium castra irrupit, nulla spe per vim potiundi vallo fossaque moenia circumdat, nullis custodibus palladium ereptum est, nullis insidiis palam victus est hostis'. ubique enim deficit latinus sermo, scilicet ideo, quoniam duo ablativi nominales sunt copulati. quodsi unus participialis sit, non 5 deficit latinus sermo, sed plenus est, ut supra 'ducente dea elapsus est' et cetera quae in secundo modo exposuimus.

Quaedam etiam inveniuntur quae flecti declinarique non possunt, ut frugi nihili: quaedam duobus vel tribus casibus tantum, ut Iuppiter nominativo et vocativo casu, et opis; opis enim et opem et ope invenimus. 10

Sunt nomina quae gentem significant, ut Afer Dacus Hispanus; alia numerum, ut unus | duo; alia ordinem, ut primus secundus; alia quali-

Codex Sangallensis. 6 ducente dea elap̄. et cet. 7 in om. 8 declinarique om. 9 nihil casibus om. 10 enim om.

1 τετρατω τροπω Quarto modo | ως εν εκεινω veluti in illo | λεγομεν γαρ οντος Dicimus enim sic M quarto, ut Scaurus retulit, cum latinum eloquium in quodam verbo deficit, velut in illo ὄντος οὐσης ὄντων οὐσῶν. dicimus enim sic Diomedes p. 318,14, quarto, cum, ut Asprus retulit, latinum — dicimus enim exc. Charis. p. 534,39. lacunam indicavi, qua Scauri praeceptum de participio graeco ὄν in latino sermone deficiente excidit. Aspri nomen in excerptis Charisii defendit Bergkii Beitr. z. lat. Gram. I p. 11 5 και ονοματικαι et nominales M 6 ὥσπερ τοις ἀνωτέρω ut supra | ἡγουμένης της θεου Ducente dea | και τα λοιπα αεντω et reliqua quae in | δευτέρω τροπω secundo modo | ἐξεθμεθα exposuimus M 8 ἀκαμφθῆναι quae flecti | και κλιθῆναι declinarique | οὐδινά non possunt | ως τοχρησιμος ut frugi | οὐδεν nihil M 10 πτωσις casibus | και τοοπις et opis | γαρ και οπεμ enim et opem | και οπη ευρισκομεν et ope invenimus M

πολεμίων εἰς τὰς παρεμβολὰς εἰσπεπήδησεν, μηδεμιᾶς ἐλπίδος δυνάμει περιγενέσθαι χάρακι καὶ τάφρῳ τὰ τεῖχη περιβάλλει, οὐδένων φυλάκων τὸ παλλάδιον ἡρπάγη, μηδεμιᾶς ἐνέδρας φανερώς ἐνικήθη ὁ πολέμιος. πανταχοῦ γὰρ ἐπιλείπει ὁ ῥωμαϊκὸς λόγος, δηλαδὴ διὰ τοῦτο, ὅτι δύο ἀπενεκτικαὶ ὀνομαστικαὶ εἰσιν συνεξεγμέναι· ὥς εἰ ἢ μία μετοχικὴ 5 εἴη, οὐκ ἐπιλείπει ὁ ῥωμαϊκὸς λόγος, ἀλλὰ πληρὴς ἐστίν, ὥσπερ ἐν τοῖς ἀνωτέρω καὶ τὰ λοιπὰ ἃ ἐν τῷ δευτέρῳ τρόπῳ ἐξεθμεθα.

Τινὰ ἐτι εὐρίσκεται ἃ καμφθῆναι καὶ κλιθῆναι οὐ δύναται, ὥς τὸ χρησιμος οὐδέν· τινὰ δυσὴν ἢ τρισὴν πτώσειν μόνον ὀνομαστικῇ καὶ κλητικῇ πτώσει, καὶ τὸ opis· opis γὰρ καὶ opem καὶ ope 10 εὐρίσκομεν.

Ἔστιν ὀνόματα ἃ ἔθνος σημαίνει, ὥς τὸ Φρύξ Γαλάτης Ἰσπανος. ἄλλα ἀριθμὸν, ὥς | τὸ εἷς δύο· ἄλλα τάξιν, ὥς τὸ πρῶτος δεύτερος·

1 μηδεμιᾶς ἐλπίδος] μηδεμια εαπις 3 ηραρη 5 ὀνομαστικαὶ] και ονομα-
τικαι ἢ μία] ημαι 8 δυνατα 9 πτώσειν om. 10 πτώσει] πτωσις και
το οπις γαρ ευρισκομεν 12 ὥς το φριξγαλαθης σπανος

p. 25 H.

tatem, ut malus bonus decorus albus niger; alia quantitatem, ut proculus altus magnus sublimis humilis; quaedam a moribus, ut remissus lepidus facetus asper ferox, quaedam ominalia, ut vitalis saecularis superstes; alia ab accidentibus vel sequentibus tracta, ut beatus dives pauper.

- 5 Sunt quaedam primae positionis, ut mons fons Peleus Aeacus; quaedam derivativa, ut montanus fontanus Pelides Aeacides, quae Graeci patronymica appellant; quaedam possessiva, ut Peleius Aeaceus. ex hac specie 'Aeneia puppis prima tenet' et

Romuleoque recens horrebat regia culmo.

- 10 sunt et diminutiva, quae in diminutionem absolutorum nominum fiunt sine ulla comparatione, ut parvus parvulus, adulescens adulescentulus. illud vero memineris, quod semper diminutiones generibus suis unde oriuntur consonant, pauca dissonant, ut haec rana hic raniculus, glandium glandicula, beta betaceus, malva malvaceus, pistrinum pistrilla, ut Terentius in

Codex Sangallensis. 2 maioribus corr. moribus 6 patronymica om.

8 ene Apubes prima tenent 10 in diminutione 11 parvus uulus adulescens tulus 13 grandium grandicula 14 terrentius

1 ως το μακρός ut longus | υψηλός altus | μέγας magnus | τινὰ αποτροπω alia a moribus *M.* ut procerus editores *Charisii* p. 154,23. in graeca interpretatione κοινός pro κοῖλος coniecit *Hagenus* 6 οἱ Ἕλληνες greci | πατρωνυμικά patronymica (corr. πατρωνυμικά patronomica) | προσαγορευουσιν appellant | τινὰ κτητικά quaedam possessiva | ως το πελείος ut peleius | ἐκ τούτου του εἶδους ex hac specie *M.* 7 Aeaceus] Aeneius *Charisius* p. 155,2 8 Aeneia] *Verg. Aen. X* 156 9 Romuleoque] *Verg. Aen. VIII* 654 11 ἐκεῖνο μνημῆσο illud memineris | οὐκ αὖτε παντοῦ quod semper dimi | ριστικά εντοῖς nutiones in | ἰδίῳ γενεσὶν suis generibus | οὐδὲν ὀρμαῖται unde oriuntur | συμφωνεῖ consonant | ὀλίγα διαφωνεῖ pauca dissonant | ως το σεντίον ut beta *M.* 13 glandium glandicula *exc. Charis. p. 535,23*, glandium glandula *Charisius p. 155,15*

- ἄλλα ποιότητα, ὡς τὸ κακός ἀγαθός κόσμιος λευκός μέλας· ἄλλα ποσότητα, ὡς τὸ μακρός ὑψηλός μέγας ὑψηλός κοῖλος· τινὰ ἀπὸ τρόπων, ὡς τὸ ἀναιμένος ἡδύς χαρίεις τραχὺς θρασύς· τινὰ δὲ οἰωνιστικά, ὡς τὸ ζωτικός αἰώνιος περιών· ἄλλα ἀπὸ τῶν συμβαινόντων ἢ τῶν παρεπομένων εἰλημμένα, ὡς τὸ μακάριος πλούσιος πένης, Ἔστιν τινὰ πρωτότυπα, ὡς τὸ ὄρος πηγὴ Πηλεὺς Αἰακός· τινὰ παραγωγά, ὡς τὸ ὀρεινός πηγαῖος Πηλείδης Αἰακίδης, ἅπερ οἱ Ἕλληνες πατρωνυμικά προσαγορεύουσιν, τινὰ κτητικά . ἐκ τούτου τοῦ εἶδους . ἔστιν δὲ καὶ ὑποκοριστικά, ἃ εἰς μείωσιν τῶν ἀπολύτων ὀνομάτων γίνεται ἄνευ τινὸς συγκρίσεως . ἐκεῖνο δὲ μνημῆσο ὅτι αἰετὰ ὑποκοριστικά τοῖς ἰδίῳις γενεσὶν οὐδὲν ὀρμαῖται συμφωνεῖ, ὀλίγα

3 ως αναιμενος χαριης 4 ζωντικός 5 μακαριος πενης 7 πηλιδης 10 δέ om. 11 τοῖς] εν τοις

Adelfis, ensis ensicula et ensiculus, ut Plautus [in singula et] in Rudente. monoptota vero nomina et haec quae natura singularia sunt, id est elementa, item fluminum et montium nomina propria, item dies festi, item litterarum elementa, item numeri, diminutionem, quod Graeci ὑποκορισμὸν appellant, non recipiunt. sunt etiam quae Graeci ῥηματικά dicunt, nos non absurde verbalia dixerimus, ut est a verbo lego lectio, et raptor et percussor ex eo quod est rapio et percutio.

Quaedam generalia sunt, quibus multa continentur dissimilia, ut animal arbor. ex his nascuntur specialia, quae dividuntur et minuuntur originibus suis generalibus, ut homo equus taurus laurus pinus fraxinus. quaedam facta a sonis vel a vocibus, ut stridor clangor tinnitus hinnitus ululatus fremitus mugitus. quaedam descendunt ab adverbis, ut hesternus

Codex Sangallensis. 1 ut ante Plautus om. in rudentem 2 nomina om. 5 sunt — dicunt om. 6 ut a uerba (corr.-bo) est lego percussor 7 est om.

1 in Adelfis] IV 2,45 Plautus ensiculum in Rudente Charisius p. 155,17, Plautus ensicula in Rudente exc. Charis. p. 535,25: Plaut. Rud. IV 4,112 ensiculust aureolus 2 μονα δε ονοματα monoptota uero nomina M 3 fluminum et montium nomina et urbium, item deorum et hominum nomina propria Charisius p. 155,19 4 quod] quam exc. Char. p. 535,28, quod corr. quam codex Charisii p. 155,21 5 sunt etiam quae ab his ῥηματικά dicuntur Charis. p. 152,22 ημεις δε nos uero | ονκ ανοητως non absurde | uerbalia εροουμεν dixerimus | ως εστιν αποτον ut est a | λεγω ρηματος lego uerbo lectio M 8 τινα δε γενικα quaedam autem generalia | εστιν οις πολλα sunt quibus multa | περιεχεται continentur M 11 quaedam autem facta M οηχος του χαλκου tinnitus aeris | χρεμετισμος ιππω hinnitus equi M

διαφωνεῖ σεῦτλον σευτλίον, μαλάχη μαλάχιον, ἀρτοκόπος ἀρτοκόπιον, ξίφος . | τὰ μονόπρωτα δὲ ὀνόματα καὶ ταῦτα ἃ φύσει ἐνικά ἐστι, τουτέστι τὰ στοιχεῖα, ὁμοίως τῶν ποταμῶν καὶ τῶν ὀρέων τὰ ὀνόματα κύρια, ὁμοίως αἱ ἐορταί, ὁμοίως τῶν γραμμάτων τὰ στοιχεῖα, ὁμοίως οἱ ἀριθμοί, μείωσιν, ὃ οἱ Ἕλληνες ὑποκορισμὸν καλοῦσιν, οὐκ ἀναδέχεται. ἐστὶ καὶ ἃ οἱ Ἕλληνες ῥηματικά λέγουσιν, ἡμεῖς δὲ οὐκ ἀνοήτως ἐροῦμεν, ὡς ἐστὶν ἀπὸ τοῦ λέγω ῥήματος καὶ ἄρπαξ καὶ πλήκτης ἐκ τούτου ὃ τι ἀρπάξω καὶ πλήσσω.

Τινὰ δὲ γενικά ἐστίν, οἷς πολλὰ περιέχεται ἀνόμοια, ὡς τὸ ζῶον δένδρον. ἐκ τούτων δὲ γεννᾶται ἴδια, ἃ διαιρεῖται καὶ λεπτύνεται ἀπὸ τῆς ἰδίας ἀρχῆς τῆς γενικῆς, ὡς τὸ ἄνθρωπος ἵππος ταῦρος δάφνη πίτυς ὀξέα. τινὰ δὲ πεποιημένα ἐκ τῶν ἥχων ἢ ἀπὸ τῶν φωνῶν, ὡς τὸ τρισμός, κραυγή, ὁ ἦχος τοῦ χαλκοῦ, χρεμετισμός

1 ἀρτοπος ἀρτοκοπιον 3 ὀρέων] ορω 6 ἔστι-λέγουσιν om. 7 ἔστιν] ἐστ 8 πλήκτης] παηκτες 9 παλλα περιεχεται ανομοια

p. 26. 27 H.

hodiernus crastinus serus nimius citus. alia a participiis figurata, ut ludibundus laudabundus lacrimabundus anhelabundus furibundus moribundus; hiuleus qui hiat, petuleus qui petit. sunt etiam quae Graeci ἐπίθετα dicunt, quae cuiuscumque | personis adiciuntur laudandi gratia
5 vel vituperandi: *laudandi*, veluti

Lausus equum domitor debellatorque ferarum,
vituperandi, 'et ipse doli fabricator Epios'. sed haec omnia, quamquam species sunt nominum, absolute tamen nomina dicuntur et quibusque rebus personisve praeposita sunt.

10 Quaedam nomina sunt quae per se sine alterius partis orationis amminiculo intellegi non possunt, ut pater frater: recipiunt enim sibi et illa per quae intelleguntur: haec a Graecis τῶν πρὸς τι appellantur, id

Codex Sangallensis. 3 hiuleus] hiolus petat 4 ἐπίθετα om. 5
laudandi posteriore loco om. 8 dicunt et cuiusque 9 praepositi sunt
12 a graecis παρατὼ ἐλλενῶ τατινος τι των πρ appellantur προσαγορευονται

4 cuiuscumque] quibusque *codex Charisii p. 155,31*, cuiusque *codex excerptorum p. 536,2*. quibusque et hoc loco et infra 8 voluit grammaticus
6 Lausus] *Verg. Aen. VII 651* 7 et ipse] *Verg. Aen. II 264* 8 κατεκαστον
et cuiuscumque | πραγματος rebus | η προσωπον προτάσσεται personisue praeposita
sunt M 11 προσβοηθάνει amminiculo | νοητειν ου δυναται intellegi non possunt |
ως πατηρ αδελφος ut pater frater M. fortasse προσβοηθείας νοηθῆναι 12
ταυτα παρατὼ ἐλλενῶ haec a grecis | αντιπρος τιτων ad aliquid | προσαγορευονται
appellantur M

ἵππων, ὀλολυγμός, βρυχηθμός, μνηθημός. τινὰ δὲ κάτεισι ἀπὸ τῶν ἐπιρρημάτων, ὡς τὸ ἐχθεσινός σημερινός ἀνρινός ὀψινός σφοδρός ταχύς. ἄλλα ἀπὸ τῶν μετοχῶν πεπλασμένα, ὡς τὸ παίζων ἐπαινῶν δακρύων ἀσθμαίνων μαινόμενος τεθνηξόμενος, χάσκων ὁ χαίνων, |
5 κρούστης ὃς κρούει, μετερχόμενος. ἔστιν ἔτι ἃ οἱ Ἕλληνες ἐπίθετα λέγουσιν, ἃ τοῖς ἐκάστου προσώποις προσβάλλεται ἐπαίνου χάριν ἢ φόβου, οἶον ἢ ἐν φόβῳ. ἄλλα ταῦτα πάντα, εἰ καὶ τὰ μάλιστα εἶδη ἔστιν ὀνομάτων, ἀπολύτως μέντοι ὀνόματα λέγεται καὶ ἐκάστου πραγματος ἢ προσώπου προτάσσεται.

10 Τινὰ ὀνόματα εἰσὶν ἃ καθ' ἑαυτὰ ἄνευ ἑτέρου μέρους λόγου προσβολῆς, ἄνευ τοῦ ἑτερον μέρος λόγου προσθεῖναι, νοηθῆναι οὐ δύναται, ὡς πατήρ ἀδελφός. ἀναδέχονται γὰρ ἑαυτοῖς καὶ ἐκεῖνα, δι' ὧν νοεῖται. ταῦτα παρὰ τῶν Ἑλλήνων τῶν πρὸς τι προσα-

1 ὀλολυσμος βρυχηθμος 4 τοθνηξομενος 8 ἀπολυστος μεντοι τα ονομ
11 ἄνευ τοῦ ἑτερον] ἀνει του ετρο νοηθῆναι] νοτην 12 ὡς πατήρ
ἀδελφός om. εαυτους

p. 27. 28 H.

est ad aliquid. sunt et similia τῶν πρὸς τί πως ἔχοντα, id est ad aliquid quodam modo attendentia, ut dexterior sinisterior.

Sunt quoque quaedam homonyma, quae una appellatione plura significant, ut nepos acies. significat enim nepos et certum cognationis gradum et rei avitae consumptorem. similiter acies et oculorum dicitur et ferri⁵ et exercitus. quaedam sunt *synonyma*, quae pluribus loquelis idem significant, ut terra humus, | ensis gladius. quaedam mediae potestatis, quae significationem a coniunctis sumunt, ut magnus fortis: haec enim per se nullum habent intellectum et ideo a quibusdam adiectiones vocantur, ut magnus vir, fortis exercitus.

Nominibus accidunt etiam collationes. gradus itaque collationis sunt tres, absolutus, ut doctus, comparativus, ut doctior, superlativus, ut doctissimus. nomina collationis imposita parum proprie. nam et doctus

Codex Sangallensis. 1 πὼς] πο 2 attenuenta 3 homonyma om.
5 avitae] habitae 6 synonyma om. 9 habet 11 collationis] collationes
corr.-is 13 rarum propriae

2 attendentia exc. *Charis.* p. 536,10, habentia *codex Charisii* p. 156,9, attendentia vel taliter qualiter se habentia *Diomedes* p. 322,31, se habentia *M*

3 ἐστὶν τε τίνα sunt quoque quaedam | ομωνίμα omonima uniuoca *M* 6 τίνα ἐστὶν συνωνίμα quaedam sunt aequiuoca *M* 7 gladius] mucro *M*, in quo ut terra — mucro in margine addita sunt 8 ὡς το μέγας ὑσκηρός ut magnus fortis *M* 9 ὡς το μέγας ἀνὴρ ut magnus uir | ὑσκηρός στρατός fortis exercitus *M* 11 βαθμοὶ τοιγαροῦ gradus itaque | τῶσινθεσεῶ compositionis *M*
13 parum] non *M*

γορεύονται, τουτέστι πρὸς τι. ἔστιν καὶ ὅμοια τουτέστι πρὸς τι κατὰ τίνα τρόπον προσέχοντα, ὡς τὸ δεξιὸς ἀριστερός.

Ἔστιν τε τίνα ὁμώνυμα, ἃ μὲν προσηγορία πλείονα σημαίνει, ὡς τὸ ἔργονος τάξις. σημαίνει γὰρ καὶ ὠρισμένον συγγενείας βαθμὸν καὶ πραγμάτων μαμψῶν καταφαγᾶν. ὁμοίως τὸ acies καὶ ὀφθαλμῶν⁵ λέγεται καὶ σιδήρου καὶ στρατοπέδον. τίνα ἐστὶ συνώνυμα, ἃ πλείοσιν λαλιαῖς τὸ αὐτὸ σημαίνει. τίνα δὲ μέσης δυνάμεως, ἃ τὴν σημασίαν ἀπὸ τῶν συνεξεργμένων λαμβάνουσιν, ὡς τὸ μέγας ἰσχυρός. ταῦτα γὰρ καθ' ἑαυτὰ οὐδένα ἔχουσιν νοῦν καὶ διὰ τοῦτο παρὰ τινων προσθῆκαι λέγονται, ὡς τὸ μέγας ἀνὴρ, ἰσχυρὸς στρατός.¹⁰

Τοῖς ὀνόμασιν συμβαίνουσιν καὶ συγκρίσεις. βαθμοὶ τοιγαροῦν τῶν συγκρίσεων εἰσὶν τρεῖς, ἀπόλυτος συγκριτικός ὑπερθετικός. τὰ ὀνόματα τῆς συγκρίσεως ἐπιτίθεται οὐ κυρίως. καὶ γὰρ τὸ doctus

4 εὐγενίας 8 μέγας ἰσχυρός om. 10 ὡς — στρατός om. 11 συμβαίνουσιν καὶ συγκρίσεις 12 τῶν συγκρίσεων] τῶσινθεσεῶ ἀπόλυτος] απολυτός
13 τῆς συγκρίσεως

p. 28. 29 H.

collationis modus non est, cum *absolutus* sit et nulli comparetur. item doctior non recte dicitur comparativus, quia non comparet, sed superponat. cum enim dico 'doctior illo sum', non comparo me illi, sed superpono.

Non omnia autem nomina gradus collationis recipiunt, sed sola quae aut qualitatem significant, ut bonus candidus citus, aut quantitatem, ut longus altus magnus; cetera autem non habent collationem, veluti quae corpus significant, ut homo arbor. quaedam nomina, quamquam qualitatem significant, gradus tamen | collationis non habent, ut rudis sobrius mediocris grandis. quaedam sunt quae unum tantum gradum recipiunt comparativum, ut senex senior, iuvenis iuvenior [iuvenissimus enim numquam]; quaedam superlativum tantum, ut pius piissimus, bellus bellissimus. sunt item superlativa quae absolutum, hoc est *πρωτότυπον*, non habent, sed ab adverbio veniunt, ut ulterior ultimus ab ultra vel citerior citimus

Codex Sangallensis. 1 cum solutus sit et nullis 2 quia] qui 6 autem om. 7 ut homo arbor om. 10 iuvenissimus enim numquam om. 11 bellus lissimus

1 collationis gradus non est *exc. Charis. p. 536,20* 2 cum alioqui non comparet *exc. Charis. p. 536,22* 5 candidus] albus *M* ως το μακρός ut longus | υψηλός μέγας altus magnus | τα λοιπά δε cetera autem *M* 7 ανθρωπος homo | δένδρον arbor *M* 8 ομώς του βαθμους tamen gradus | της συγκρίσεως collationis | ουκ έχει ως το non habent ut | κενος ανηφος rudis sobrius *M* rudis ebrius et in graecis σκληρός ανηφος coniecit Hagenus. sobrius est apud Charisium p. 156,27 et in excerptis p. 536,28

συγκρίσεως τρόπος οὐκ ἔστιν, ὅποτε ἀπόλυτος εἴη καὶ μηδενὶ συγκρίνοιτο. ὁμοίως τὸ doctior οὐ καλῶς λέγεται συγκριτικός, ὅτι οὐ συγκρίνει, ἀλλὰ ὑπερτιθεῖ. ὅταν γὰρ λέγῃ „διδασκαλικώτερος ἐκείνου εἰμί,“ οὐ συγκρίνω ἐμάντων ἐκείνων, ἀλλ' ὑπερτιθῶ.

5 Οὐ πάντα δὲ τὰ ὀνόματα τοὺς βαθμοὺς τῆς συγκρίσεως ἀναδέχονται, ἀλλὰ μόνον ἅπερ ἂν ποιότητα σημαίνει, ὡς τὸ ἀγαθός λευκός ταχύς, ἢ ποσότητα, ὡς τὸ μακρός ὑψηλός μέγας. τὰ λοιπὰ δὲ οὐκ ἔχει σύγκρισιν, οἷον ἅπερ ἂν σῶμα σημαίνει, ὡς τὸ ἄνθρωπος δένδρον. τινὰ ὀνόματα, εἰ | καὶ τὰ μάλιστα ποιότητα σημαίνει, ὅμως 10 τοὺς βαθμοὺς τῆς συγκρίσεως οὐκ ἔχει, ὡς τὸ κενός νηφάλιος πέννης μέγας. τινὰ εἶδιν ἃ ἓνα μόνον βαθμὸν ἀναδέχεται τὸν συγκριτικόν, ὡς τὸ γέρων γεραιότερος, νέος νεώτερος [νεωτερώτατος γὰρ οὐχί]. τινὰ τὸ ὑπερθετικὸν μόνον. ἔστιν ὁμοίως ὑπερθετικά ἃ τὸν ἀπόλυτον, τουτέστιν τὸν πρωτότυπον, οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ ἀπὸ ἐπιρρήματος ἔρχεται,

1 ἀπόλυτος εἴη] αποαντος ειν 2 τὸ doctior om. 5 τηνσσυγκρίσεως recipiunt τιναδεχονται 6 απεραν τοιοτητα 7 ὡς τό om. 10 τον βαθμους οὐκ ἔχει om. νηφάλιος] ανηφος 11 τινες εισιν 12 ουχιν corr. ουχι 14 εχουσα

p. 29. 30 H.

a citra, inferior infimus, superior summus, prior etiam primus *ab adverbio* prius. quaedam sunt in quibus tantum gradus superlativus invenitur, ut novissimus supremus. quaedam sunt quae diversis figuris in collationem veniunt, ut malus peior pessimus, bonus melior optimus: his enim per omnes tres gradus comparatio processit, nec tamen unam formam nominis 5 tenent. sunt alia absoluta quae nullo quidem gradu collationis figurantur, recipiunt tamen collationem, si illis magis adverbium iungatur, ut magis rudis, magis pius, et maxime similiter; sicut e contrario minus et minime adduntur. |

Utimur autem gradu comparativorum in uno et altero prope aequa- 10 libus ac similibus (nam dissimilium comparatio nulla est), ut 'hi duo viri fortes, sed hic altero fortior'. item comparativus gradus et his qui sui generis sunt et his qui alterius sunt comparatur, ut equus velocior equo dicitur, qui eiusdem generis est, item velocior cane, qui alterius generis

Codex Sangallensis. 1 ab adverbio om. 2 sunt quibus 3 quae adiuversis 5 comparitio 6 equidem 8 sicut contrario 10 autem om.

6 tenent] tenuit Charisius p. 157,4, exc. Charis. p. 536,39. in graecis προῦχώρησεν coniecit Hagenus nullo quidem M 7 εαν αυτοις si eis | το μᾶλλον magis M 8 εκ του εναντιου ex contrario minus et minime | προσβαλεται adiciuntur M 10 χρωμεθα δε utimur autem M 13 θασσω ιπποι uelocior equo | λεγεται τον dicitur qui | ομογενον οντως eiusdem generis est M

ἀπὸ τοῦ prior καὶ primus ἀπὸ τοῦ ἐπιρρήματος prius. τινὰ ἔστιν ἐν οἷς μόνον ὁ βαθμὸς ὁ ὑπερθετικός εὐρίσκεται. τινὰ ἔστιν ἃ διαφόροις τύποις εἰς σύγκρισιν ἔρχεται. τούτοις γὰρ διὰ πάντων τῶν τριῶν βαθμῶν ἡ σύγκρισις προχωρήσει, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἔχει ἓνα τύπον τοῦ ὀνόματος. ἔστιν ἄλλα ἀπόλυτα ἃ οὐδενὶ μὲν βαθμῷ 5 συγκρίσεως τυποῦνται, ἀναδέχεται μέντοι τὴν σύγκρισιν, ἐὰν αὐτοῖς τὸ μᾶλλον ἐπίρρημα ζευχθῇσεται καὶ τό, ὁμοίως ὥσπερ ἐκ τοῦ ἐναντίου προσβάλλεται. |

Χρῶμεθα δὲ τῷ βαθμῷ τῶν συγκριτικῶν ἐν ἐνὶ καὶ ἐτέρῳ σχεδὸν ἴσοις καὶ ὁμοίοις (τῶν γὰρ ἀνομοίων σύγκρισις οὐδεμία ἔστιν), ὡς τὸ 10 „οὔτοι οἱ δύο ἄνδρες ἰσχυροί, ἀλλ' οὗτος τοῦ ἐτέρου ἰσχυρότερος“. ὁμοίως ὁ συγκριτικὸς βαθμὸς καὶ τούτοις τοῖς τοῦ αὐτοῦ γένους οὄσιν καὶ τούτοις τοῖς ἐτέρου οὄσιν συγκρίνεται, ὡς τὸ ἵππος θάσσω ἵππου λέγεται τοῦ ὁμογενοῦς ὄντος, ὁμοίως θάσσω κυνὸς τοῦ

1 prior] pior prius om. 2 ἐν om. 4 προχωρησει 5 οὐδενὶ μὲν] ουδενμε 7 μᾶλλον om. 9 συγκριτων 14 ιπποι ομογενους

p. 30. 31 H.

est. superlativus vero his tantum qui sui generis sunt praeponitur. nam velocissimus equus non dicitur, nisi equis comparatus sit. itaque superlativus gradus aut omnibus sui generis praeponitur, ut 'o Danaum fortissime gentis Tydides,' aut nullis. scito autem comparativum gradum casum ablativum trahere tam numeri singularis quam pluralis, ut doctior illo, doctior illis. superlativus vero casum genitivum trahit et tantum plurali iungitur numero, ut omnium iustissimus dicitur. |

DE PRONOMINE

Pronomen est pars orationis quae pro ipso posita nomine minus quidem plene, idem tamen significat, ut ego tu [me] ille. pronomini accidunt qualitas genus figura numerus casus persona. qualitas pronominum aut finita est aut infinita. finita est quae notat certam personam, ut ego tu ille. infinita est quae cuilibet personae potest accommodari, ut quis qualis quae. genera pronominum sunt IIII, masculinum ut hic, femininum ut haec, neutrum ut hoc, commune ut ego. figura pronominum duplex est: aut enim simplicia sunt, ut quis ego, aut composita, ut quisquis

Codex Sangallensis. 3 fortissimae gentis TYTIAEC 4 scito νισθιδε
5 tam] etiam pluralis] populis 10 tamen] tam pronomina accidunt
13 ut ante quis om.

1 sui generis] eiusdem generis M 3 o Danaum] Verg. Aen. I 96
4 η ουδενος aut nullis | γνωστοδε scito autem M 5 θακει (corr. ελκει) και
εντω ενικω trahere tam in singulari | αριθμω και εν τω numero quam in |
πληθυντικω plurali | ως το ut doctior illo et doctior illis M 7 ως το λεγεται
ut iustissimus dicitur omnium M 8 DE PRONOMINE] exc. Charis. p. 557,3
Charis. p. 157,23: cf. Diom. p. 329,1. in codice Monacensi 601 declinationes pro-
nominum personalium graecorum et latinorum omissis iis quae de defectu casuum
grammaticis adnotaverat leguntur. in reliquis pronominebus quae sequuntur
omnibus duo casus, nominativi et genitivi, trium generum in singulari et in
plurali numero item graece et latine scripti, inde a pronomine ille autem latinae
formae graecis superscriptae sunt. exhibui lectionem codicis Sangallensis, quam-
quam in eo in latinis pronominebus quaedam formae omissae sunt 10 ut ego
tu hic ille exc. Char. p. 557,5

ετερογενους. ο υπερθετικος δε τούτων μονον των ομογενων οντων
προτάσσεται. ταχύτατος γάρ ἵππος οὐ λέγεται, ἐὰν μὴ ἵπποις συγ-
κρίνηται. τοιγαροῦν ὁ υπερθετικος βαθμος ἢ πάντων των ομογενων
προτάσσεται ἢ οὐδενός. ἴσθι δε τὸν συγκριτικὸν βαθμὸν τὴν πτωσιν
5 τὴν ἀποκομιστικὴν ἔλκειν καὶ ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ καὶ ἐν τῷ
πληθυντικῷ. ὁ υπερθετικος δε τὴν πτωσιν τὴν γενικὴν ἔλκει καὶ
μόνον πληθυντικῷ ζεύγνται ἀριθμῷ, ὡς τό λέγεται.

2 ἵπποις] εἰπποις 5 ἔλκειν] ελκει

p. 31. 32 H.

egomet. numeri sunt II, singularis ut hic, pluralis ut hi. communis quoque numerus invenitur: dicimus enim qui vir et qui viri. casus quibus declinantur totidem quot et nominum. personae tres, ego tu ille. sunt et pronomina ad aliquid, ut meus tuus: nam et haec sine altero non possunt intellegi.

Ego ἐγώ, mei vel mis ἐμοῦ, mihi ἐμοί, me ἐμέ, o ego ὦ ἐγώ (sed vocativum habere non potest, quia nemo dicit o ego, nisi o exclamatio sit, ut apud Horatium 'o ego infelix, quem tu fugis'), a me ἀπ' ἐμοῦ: pluralis nos ἡμεῖς, nostrum ἡμῶν, nobis ἡμῖν, nos ἡμᾶς, o nos ὦ ἡμεῖς (nec pluralis habet vocativum, nisi aequae exclamatio sit, ut cum dicimus 'o nos felices'), a nobis ἀφ' ἡμῶν. pronomen hoc trium generum est commune [ego]. tu σὺ, tui vel tis σοῦ, tibi σοί, te σέ, o tu ὦ σὺ, a te ἀπὸ σοῦ: pluralis vos ὑμεῖς, vestrum ὑμῶν, vobis ὑμῖν, vos ὑμᾶς, o vos ὦ ὑμεῖς (hoc quoque pronomen omnium generum est commune. non est refutanda eorum *sententia*, qui dixerunt in quibusdam pronomibus vocativum non posse cadere, cum etiam paene in omnibus pronomibus non debeat esse vocativus. sed nos, non quod refragamur *rationi*, vocativum adiecimus, sed quoniam contextum declinationis habere volumus, inseruimus, quamquam non solum vocativum non invenimus, verum etiam in quibusdam casus deficere videmus), a vobis ἀφ' ὑμῶν.

Trigena abhinc. οὗτος τοῦτον καὶ αὕτη ταύτης καὶ τοῦτο τοῦτον hic haec hoc, huius, huic, hunc hanc hoc, o tu, ab hoc ab hac ab hoc: pl. οὗτοι τοῦτων καὶ αὗται τοῦτων | καὶ ταῦτα τοῦτων hi hae haec, horum harum horum, his, hos has haec, o vos, ab his. αὐτὸς αὐτοῦ καὶ αὕτη αὐτῆς καὶ αὐτὸ αὐτοῦ is ea id, eius, ei, eum eam id, o is 25 o tu o id, ab eo ea eo: pl. αὐτοὶ αὐτῶν καὶ αὗται αὐτῶν καὶ αὐτὰ αὐτῶν ii eae ea, eorum earum eorum, iis eis eis, eos eas ea, o ii o eae o ea, ab iis ab eis ab eis. οὗτος τοῦτον καὶ αὕτη ταύτης καὶ τοῦτο τοῦτον iste ista et istaec istud et istuc, istius, isti, istum istunc

Codex Sangallensis. 1 ut hic] ut hi 2 quibus] quia 6 mei vel meis
 μου mihi μου (corr. μου) me 10 nec] ne ut ante cum om. 11 ἀφ'
 ἡμῶν] ἀφ' ἡμῶν 12 tui] tu σοῦ tibi om. 15 *sententia om.* 16 in
 omnibus debeat esse 17 refragamur vocatio adiecimus 20 in quibusdam
 cadere videmus 24 ab his] a vobis 25 is ea] haec ea eum] cum
 27 hi hae ea eorum earum his eis eis eos eas ea o hi o hae o ea ab his ab his
 ab eis 28 αὕτη ταύτης] αὐτῆς 29 istaec] iste

8 apud Horatium] *epod. 12,25* 15 non est refutanda eorum *sententia exc.*
Char. p. 557,22 16 in omnibus pronomibus non debeat esse vocativus *exc.*
Char. 17 non dum refragamur *rationi* vocativum adiecimus *Diomedes p. 330,1*,
 nondum refragamur *rationi* vocativum adicientes *Charisius p. 158,12*, non refragamur
rationi vocativum adiecimus *codex excerptorum Char.* 20 in quibusdam
 casus deficere videmus *exc. Char. et Diomedes*, in quibusdam casibus deficere
 videmus ea *Charisius*

p. 32. 33 H.

istam istanc istud et istuc, o iste ista istud istuc, ab isto et ab istoc ab ista ab istac ab isto ab istoc: pl. οὔτοι τούτων καὶ αὗται τούτων καὶ ταῦτα τούτων isti istae ista et rel. αὐτὸς αὐτοῦ καὶ αὐτὴ αὐτῆς καὶ αὐτὸ αὐτοῦ ipse ipsa ipsum et rel.: pl. αὐτοὶ αὐτῶν καὶ αὐταὶ αὐτῶν καὶ αὐτὰ αὐτῶν ipsi ipsae ipsa et rel. ipsum quare non ipsud, ut illud et istud? quoniam veteres nominativum masculinum non ipse dicebant, sed ipsus, quod etiam in comoediis veteribus invenimus. ἐκεῖνος ἐκείνου καὶ ἐκεῖνη ἐκείνης καὶ ἐκεῖνο ἐκείνου ille illa illud illuc ab illoc et rel.: pl. ἐκεῖνοι ἐκείνων καὶ ἐκεῖναι ἐκείνων καὶ ἐκεῖνα ἐκείνων.

- ¹⁰ Infinitiva τίς ἢ ποιὸς τινὸς ἢ ποιοῦ καὶ τίς ἢ ποιά τινὸς ἢ ποιᾶς καὶ τί ἢ ποιὸν τινὸς ἢ ποιοῦ [καὶ ὅς καὶ αἰ καὶ ᾶ καὶ ποσά] quis et qui quae quod: pl. τινὲς ἢ ποιοὶ τινῶν ἢ ποιῶν καὶ τινὲς ἢ ποιαὶ τινῶν ἢ ποιῶν καὶ τινὰ ἢ ποιά τινῶν ἢ ποιῶν qui quae quae et rel. sed veteres nominativum pluralem quis dixerunt regulam secuti. unde
- ¹⁵ etiam dativus mansit in consuetudine: nam dicimus quibus pro quis, et [pro quibus] quis non numquam dicimus. τίςποτε ἢ ποιόςποτε τινόςποτε ἢ ποιούποτε καὶ τίςποτε ἢ ποιάποτε τινόςποτε ἢ ποιᾶςποτε καὶ τίποτε ἢ ποιόνποτε τινόςποτε ἢ ποιούποτε, ἕκαστος ἑκάστη ἕκαστον καὶ ἑκάτερον quisque quaeque quodque: pl. τὰ δὲ ἑλληνικὰ τοῦ πληθυντικοῦ
- ²⁰ ταῦτα, τινέςποτε ἢ ποιοίποτε τινώνποτε ἢ ποιῶνποτε καὶ τινέςποτε ἢ ποιαίποτε τινώνποτε ἢ ποιῶνποτε καὶ τινάποτε ἢ ποιάποτε τινώνποτε ἢ ποιῶνποτε, ἕκαστοι ἕκασται ἕκαστα quique quaeque quaeque et rel. ὅστιςδῆποτε ἢ ὁποιοςδῆποτε τινοςδῆποτε ἢ ποιουδῆποτε καὶ τισδῆποτε ἢ ποιαδῆποτε τινοςδῆποτε ἢ ποιαςδῆποτε καὶ τιδῆποτε ἢ
- ²⁵ ποιουδῆποτε τινοςδῆποτε ἢ ποιουδῆποτε quicumque quaecumque quodcumque: pl. τινεσδῆποτε ἢ ποιοιδῆποτε τινωνδῆποτε ἢ ποιωνδῆποτε καὶ τινεσδῆποτε ἢ ποιαιδῆποτε τινωνδῆποτε ἢ ποιωνδῆποτε καὶ τιναδῆποτε ἢ ποιαδῆποτε τινωνδῆποτε ἢ ποιωνδῆποτε quicumque quaecumque quaecumque. ἄλλος ἄλλον καὶ ἄλλη ἄλλης καὶ ἄλλο ἄλλον
- ³⁰ alius alia aliud: pl. | ἄλλοι ἄλλων καὶ ἄλλαι ἄλλων καὶ ἄλλα ἄλλων alii aliae alia. ἕτερος ἑτέρου καὶ ἑτέρα ἑτέρας καὶ ἕτερον ἑτέρου alter altera alterum: pl. ἕτεροι καὶ ἕτραι καὶ ἕτερα ἑτέρων alteri alterae altera. οὐδέτερος οὐδετέρου καὶ οὐδετέρα οὐδετέρας καὶ οὐδέτερον οὐδετέρου neuter neutra neutrum neutrius: pl. οὐδέτεροι καὶ οὐδέτραι καὶ οὐδέτερα οὐδετέρων neutri neutrae neutra. ἕκαστος ἑκάστη ἕκαστον

Codex Sangallensis. 1 o iste ta tud istos ab istis (corr. isti) et ab ista ab ista ab istac ab isto ab istoc 8 et rel. ἐκεῖνον corr. — οἱ 9 ἐκείνων plr. infinitiva 15 pro quis] pro cuius 19 ἑκάτερον] ἐκατερο 34 οὐδέτεροι] οὐδετερον

11 καὶ ὅς — ποσά om. M. relativa pronomina ὅς ἢ ὁ οἱ αἰ ᾶ adscripsisse videtur grammaticus

p. 33, 34 H.

uter utra utrum: pl. ἕκαστοι ἕκασται ἕκαστα utri utrae utra. ἑκάτερος
 ἑκατέρων καὶ ἑκάτερα ἑκατέρως καὶ ἑκάτερον ἑκατέρων uterque utraque
 utrumque: pl. ἑκάτεροι καὶ ἑκάτεραι καὶ ἑκάτερα ἑκατέρων utrique
 utraeque utraque. ἑκάτερος ἑκάτερα ἑκάτερον alteruter alterutra alter-
 utrum. εἷς μία ἓν unus una unum, unusquisque. τὶς τινός, ἀρσενικὸν 5
 καὶ θηλυκόν, καὶ οὐδέτερον τὶ τινός quidam quaedam quoddam: pl.
 τινὲς καὶ τινά quidam quaedam quaedam. τίς aliquis aliqua aliquod, pl.
 τινές aliqui aliquae aliqua: in masculino antiqui aliquis dicebant nominativo
 plurali, unde mansit aliquibus. τίςποτε τινόςποτε, καὶ ἐπὶ θηλυκοῦ τὸ
 αὐτό, οὐδετέρων δὲ τίποτε τινόςποτε ullus ulla ullum: pl. τινέςποτε καὶ 10
 οὐδετέρων τινάποτε τινώνποτε ulli ullae ulla. οὐδεὶς οὐδεμία οὐδέν
 nullus nulla nullum: pl. οὐδένες οὐδεμίαι οὐδένα οὐδένων nulli nullae
 nulla. ὅλος ὅλον ὅλη ὅλης ὅλον ὅλον totus tota totum, pl. toti. ὁποῖος
 ὁποίου καὶ ὁποία ὁποίας, ὁποῖον δὲ ὁποίου ἐν τοῖς ῥωμαϊκοῖς οὐ
 κλίνεται, qualis quale: pl. ὁποῖοι καὶ ὁποῖαι ὁποίων quales qualia. 15
 τοιοῦτος καὶ τοιαύτη talis tale: pl. τοιοῦτοι καὶ τοιαῦται τοιούτων
 tales talia: ἐν δὲ τοῖς ἑλληνικοῖς καὶ τὰ οὐδέτερα κλίνεται οὕτως, τὰ
 τοιαῦτα τῶν τοιούτων. ὁπόσος ἢ ὅσος καὶ ὁπόσῃ ἢ ὅσῃ καὶ ὁπόσον
 ἢ ὅσον quantus quanta quantum: pl. ὁπόσοι καὶ ὁπόσαι καὶ ὁπόσα
 ὁπόσων quanti quantae quanta et rel. τοσοῦτος καὶ τοσαύτη καὶ τοσοῦτον 20
 tantus tanta tantum: pl. τοσοῦτοι καὶ τοσαῦται καὶ τοσαῦτα τοσοῦτων
 tanti tantae tanta. πόστος πόστη πόστον quotus quota quotum: pl.
 πόστοι πόσται πόστα quoti quotae quota.

Possessiva κτητικά. ἐμὸς καὶ ἐμή καὶ ἐμόν meus mea meum: pl.
 ἐμοὶ καὶ ἐμαὶ καὶ ἐμὰ ἐμῶν mei meae mea. sed veteres mius dicebant, 25
 ut merito et vocativus secundum regulam | manserit, ut sit o mi. nam
 omnia nomina, quae nominativo ante us novissimam syllabam i habent,
 vocativo i terminantur, veluti Salustius o Salusti. σὸς σοῦ σή σῆς σὸν

Codex Sangallensis. 1 uter utra utram (corr.-um) plr ἕκαστον utri utrae
 utra (superscr. ἕκαστοι ται τὰ) ἑκάτερος (corr. ἑκατέρως) 2 καὶ priore loco om.
 4 θάτερος. alteruter 5 τις τινος app. κ, θηλυκ, κ, οὐδεὶς τιτίνος 7 ali-
 quod] quod 8 aliquae aliqua] aliquae qua 14 καὶ ποῖα ποῖας ποῖον δε
 ποῖον ἐν τοῖς ῥωμαϊκοῖς οὐκ εἶναι qualis quale pl. ποῖον (corr. ποῖοι καὶ) ποῖαι
 ποῖων quales qualia talis τοιοντος 17 κλίνεται] κλίνεται 19 quanta om.
 23 ποστοὶ ποσαι ποσα 25 mius] mūs 26 meritos mi] mihi 27 novis-
 sima syllaba 28 uocativum salustius o ti

alteruter alterutra alterutrum unus una unum unus quisque una quaeque unum
 4 ἐκαθάτερος ἐκαθάτερα ἐκαθάτερο εἰς μία ἐν τις τινος τις τινὴ τι
 quodque quidam et quaedam
 τινος (in marg. ἀρσενικῷ θηλυκῇ οὐδετέρῳ) plr. τινὲς καὶ τινὰ M

p. 34 H.

σοῦ tuus [et tuus] tua tuum: pl. σοὶ σαὶ σὰ σῶν tui tuae tua. ἡμέτερος ἡμέτερα ἡμέτερον noster nostra nostrum: pl. ἡμέτεροι ἡμέτεραι ἡμέτερα nostri nostrae nostra. ὑμέτερος ὑμέτερα ὑμέτερον vester vestra vestrum: pl. ὑμέτεροι ὑμέτεραι ὑμέτερα vestri vestrae vestra.

5 Ex his pronomibus aliquot sunt quae adverbialiter quodam modo intelleguntur, sed et si qua alia pronomina inciderint, adnotare non pigebit. αὐτὸς αὐτοῦ αὐτὴ αὐτῆς αὐτὸ αὐτοῦ idem eadem idem: pl. αὐτοὶ αὐταὶ αὐτὰ αὐτῶν iidem eadem eadem. quispiam. ὅστις οὗτινος ἦτις ἦστινος ὅτι οὗτινος cuius cuia cuium cuii cuiae cuii: pl. οὔτινες αἵτινες
10 αἵτινα cuii cuiae cuia. ἰδιος ἰδία ἰδιον suus sua suum: pl. ἰδιοὶ ἰδία ἰδία sui suae sua. sunt sine nominativo et vocativo εἰδὼν ἄνευ ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς sui ἑαυτοῦ ἑαυτῆς ἑαυτῶν, sibi ἑαυτῶ ἑαυτῇ ἑαυτοῖς, se vel sese ἑαυτὸν ἑαυτὴν ἑαυτὸ ἑαυτοῦς ἑαυτὰς ἑαυτά, a se ἀφ' ἑαυτοῦ ἀφ' ἑαυτῆς ἀφ' ἑαυτῶν. ambo ἄμφω.

15 Περὶ συνθέσεως μεσοπτῶτων ὀνομάτων. παρὰ μὲν Ῥωμαίοις πέντε ἡγοῦνται μόρια τῆς ἐπιπλοκῆς ἐν τῇ ἐσχάτῃ συλλαβῇ τῶν πτώσεων, quae cumque dam dem piam, ἐξ ὧν τὰ μεσόπτωτα συνίσταται οὕτως, quisque quiscumque quidam idem quispiam. τούτων γὰρ ἡ γενικὴ διὰ τοῦ cuius καὶ eius προηγείται, παρὰ δὲ Ἑλλήσιν γ
20 ἡγοῦνται μόρια, ποτε δηποτε δε, ἐξ ὧν τὰ μεσόπτωτα συνίσταται οὕτως, τίςποτε ἢ ποιόςποτε καὶ τιςδήποτε ἢ ποιοςδήποτε καὶ τοιόςδε. τούτων δὲ αἱ γενικαὶ διὰ τῆς κλίσεως τῶν προηγουμένων θέσεων, ὡς τὸ τινόςποτε καὶ τινοςδήποτε καὶ τοιοῦδε.

Codex Sangallensis. 1 tui tuae tua ex his pronomibus aliq̄t sunt — ἰδιοὶ ἰδία ἰδιον sui suae sua ημετερος ημετερα ημετερον noster — nestri uestrae uestra sine momento ονον ονοματος et uocatio καὶ κλητικῶς sui ἑαυτον
6 adnotare om. 8 ὅστις οὐτινος η τι η τινος οτινα ουτινος quius quia quium quiii quiae quiii. plr. οιτινες αιτινες quii quiae quia 12 ἑαυτῶν] αὐτῶ
13 ἑαυτὸν ἑαυτῇ] ἑαυτο ἑαυτῇ ἑαυτούς] ἑαυτοῖς 14 ambo] ambus
15 περιανθετες. εος μεσοπτῶτων ρομαιοιος 16 των πτωσεων quae cumque
17 μεσοπτῶτα 20 ποτε δεποτε δεξων 21 καὶ τιςδηποτε εποιοςδηποτε καὶ τοιοςδηποτε τουτων 22 κλισεων

1 pronomina noster et vester, quae in utroque codice post declinationem pronominis suus scripta sunt, ad possessiva pronomina revocavi. apud Charisium p. 159,22 et in excerptis Char. p. 560,41 in possessivis pronomibus noster et vester non scripta, sed postea post pronomen quispiam posita sunt nostras et vestras. tria pronomina suus noster vester in possessivis posuit Diomedes p. 331,25

6 adnotare non pigebit Charisius p. 159,24 et exc. Char. p. 561,10 8 quispiam cuiuspiam quaeipiam cuiuspiam quodpiam cuiuspiam quipiam quaeipiam
ὅστις οὐτινος ητη ητινος οτινος ουτινος οιτινες αιτινες αιτινα quaeipiam
ιδιος M 11 Sunt sine εισι ονον | nominatio ονοματικῶς | et uocatio καὶ κλητικῶς | utriusque numeri sui ἑαυτον M 14 Ambo ἀμφω περιανθεσεως (corr.-ος) μεσοπτῶτων M

DE VERBO

Qualitas verborum in quot est formis? III, absoluta, ut lego, meditativa, ut lecturio, frequentativa, ut lectito, inchoativa, ut fervesco calesco.

Modi quot sunt? V, indicativus, ut amo doceo lego; imperativus, ut ama doce lege; optativus, ut amarem et utinam amarem docerem legerem; 5 coniunctivus, ut cum amem doceam legam; infinitivus, ut amare docere legere.

Significationes verborum V, activa passiva neutra deponens communis.

Tempora verborum III, praesens, ut amo doceo lego, praeteritum, ut amavi, futurum, ut amabo. quot sunt tempora variata? V, praesens, 10 praeteritum imperfectum, praeteritum perfectum, praeteritum plusquamperfectum, futurum.

Sum es est, pl. sumus estis sunt: fui fuisti fuit fuimus fuistis fuerunt:

Codex Sangallensis. 2 quot] quo 6 ut ante cum et ante amare om.

1 DE VERBO — 407, 13 αἰσχύνομαι pudet me σε te αὐτον illum scripta sunt in codice Monacensi 601 (M) 9 praesens] instans M 13 συνεκλιτικαὶ coniugationes] λέξεις verborum | εἰμι εἰ sum es M. σύγκεινται καὶ λέξεις olim scripsi sum] Charis. p. 260, 13 Diom. p. 360, 5

Ποιότης ῥημάτων ἐν πόσοις ἐστὶν τύποις; τέσσαρσιν, ἀπολυτικῇ, οἷον ἀναγινώσκω, μελετητικῇ, οἷον ἐπιθυμῶ ἀναγινώσκειν, συνε- 5 χείας σημαντικῇ, οἷον συνεχῶς ἀναγινώσκω, ἀρκτικῇ, οἷον ἄρχομαι ζέειν, ἄρχομαι θερμαίνεσθαι.

Ἐγκλίσεις πόσαι εἰσὶν; πέντε, ὀριστική, οἷον φιλῶ διδάσκω 5 ἀναγινώσκω, προστακτικῇ, οἷον φίλει διδάσκει ἀναγινώσκει, ἐνκτική, οἷον φιλοῖην καὶ εἶθε φιλοῖην διδάσκοιμι ἀναγινώσκοιμι, συν- ζευκτικῇ, οἷον ὅταν φιλῶ διδάσκω ἀναγινώσκω, ἀπαρέμφατος, οἷον φιλεῖν διδάσκειν ἀναγινώσκειν.

Σημασίαι, διαθέσεις ῥημάτων πέντε, ἐνεργητικὴ παθητικὴ οὐδε- 10 τέρα ἀποθετικὴ κοινή.

Χρόνοι ῥημάτων τρεῖς, ἐνεστώς, οἷον φιλῶ διδάσκω ἀναγινώσκω, παρῳχημένος, οἷον ἐφίλησα, μέλλων, οἷον φιλήσω. πόσαι εἰσὶν τοῦ χρόνου διαφοραί; πέντε, ἐνεστώς, παρῳχημένος παρατακτικός, παρῳχη- 15 μένος ἀόριστος, παρῳχημένος ὑπερσυντελικός, μέλλων.

Συγκεχυμένα λέξεις. εἰμί εἶ ἐστίν ἐσμέν ἐστέ εἰσί, ἐγενόμην ἐγένου ἐγένετο ἐγενόμεθα ἐγένεσθε ἐγένοντο, ἡμην ἥς ἦν ἡμεν ἦτε

1 ἀπολυτικῇ] ἀποαιτητικῇ 5 ὀριστικῇ 6 εντικῇ οἷον φιλεῖ 8 οἷον ante ὅταν et ante φιλεῖν om. 10 ουδετερος 14 παρῳχημενον παρατατικον παρ αοριστος παρῳ υπερσυντελικος 16 συνεκκται και λεξεις ἐστέ] ἐσται 17 ἐγενόμεθα] ἐγενομητα ἐγένεσθε] ἐγενες ἡμεν] ημην ἦτε] ηται

p. 35. 36 H.

eram eras erat, pl. eramus eratis erant, fueram fueras fuerat fueramus fueratis fuerant. essem esses esset, pl. essemus essetis essent: fuisset | fuissetis fuissent: sim sis sit, pl. simus sitis sint: fuerim fueris fuerit, pl. fuerimus fueritis fuerint. ero eris erit, pl. erimus eritis erunt: fuero fueris fuerit, pl. fuerimus fueritis fuerint.

Edo es est estis edi *κατέφαγον* [*ἐκδίδωμι*]: imperativus es este esto estote, item passivo estor et editor. velite velito velitote. volo vis *θέλω*, volo volas *ἵπταμαι*, volvo volvis *κυλίω*. expergefio *ἐξυπνίζομαι*, expergefacio *ἐξυπνίζω*, calfio calfacio, arefio arefacio *ξηραίνομαι* *ξηραίνω*, 10 assuefio assuefacio *ἐθίζομαι* *ἐθίζω*, mansuefio mansuefacio *ἡμεροῦμαι* *ἡμερῶ*, liquefio liquefacio *τήκομαι* *τήκω*, tepefio *χλιαίνομαι*. odi *μισῶ*, odit me *μισοῦμαι*. tollo sustuli, ferio ictus sum, meto messem feci, metor messus sum. pudet me *αἰσχύνομαι*, te illum. impersonalia participia non habent neque activa neque passiva. sunt autem passiva inperso- 15 nalia aut quarti aut primi ordinis. his non qui facit quid, sed quid faciat demonstratur, ut 'pugnatur comminus armis', item pugnatum est, 'discumbitur ostro'. accommodantur loco tempori personis adverbio, ut bene illo loco studetur, bene illa hora studetur, bene apud Sacerdotem studetur.

Codex Sangallensis. 6 *ἐκδίδωμι* es in p̄ este esto estote. it. pas. estor et editor nelite. to. te. uolo uis *θέλω* uolas *ἵπταμαι* uoluo *κυλίω* 9 calfio — arefacio] calfio alfo alfacio 11 tepefio *μυαίνομαι* odit *μισῶ* odit me *μισοῦμαι* 16 armis. id. epugnatum est

6 *κατέφαγον* edo es est | *ἐκδίδωμι* | *θέλω* uolo uis | *ἵπταμαι* uolo uolas | *κυλίω* uoluo uoluis M edo] *Charis. p. 261,24 Diom. 362,1* 7 velite] *Char. p. 259,26 Diom. p. 359,10* volo *Charis. p. 260,5* 8 expergefio sqq.] *Char. p. 251,3* 9 calfio calfacio, arefio arefacio *Charisius*, *ξηραίνομαι* calfio | *ξηραίνω* calfacio M 13 impersonalia] *Charis. p. 253,5 Diom. p. 363,20. 398,31* 16 pugnatur] *Verg. Aen. VII 553* 17 discumbitur] *Verg. Aen. I 700*

ἦσαν, *γέγονα* *γέγονας* *γέγονε* *γεγόναμεν* *γεγόνατε* *γεγόνασι*. *εἶην* ἢ *ἦμην*, *εἶης* ἢ *ἦς*, *εἶη* ἢ *ἦν*, *εἶμεν* ἢ *ἦμεν*, *εἶητε*, *εἶσαν* ἢ *ἦσαν*. *γεγόνειν* *γεγόνεις* *γεγόνει* *γεγόνειμεν* *γεγόνειτε* *γεγόνεισαν*. *εἶην* *εἶης* *εἶη* *εἶμεν* *εἶητε* *εἶσαν*. *γενοίμην* *γένοιο* *γένοιτο* *γενοίμεθα* *γένοισθε* 5 *γένοιντο*. *ἔσομαι* *ἔσει* *ἔσται* *ἔσόμεθα* *ἔσεσθε* *ἔσονται*, *γενήσομαι* *γενήσει* *γενήσεται* *γενήσόμεθα* *γενήσεσθε* *γενήσονται*.

1 *γεγονομεν* *γεγοναται* 2 *εἶητε*] *εἶηται* 3 *γεγονιτ*, *γεγονισαν* 4 *εἶητε*] *εἶηται* *γενοίμεθα*] *γενοίμε* *γένοισθε*] *γενοται* 5 *ἔσται*] *εἴστε* *ἔσεσθε*] *εἴσεσθαι* 6 *γενεσε* *γενησεσθαι* *γενησομῆθα* *γενησεσθαι*

DE PARTICIPIO

Participium est dictio originem trahens a nomine et a verbo cum tempore et casu et genere. participium autem dictum videtur, quod partem capiat nominis, partem verbi. participio accidunt a nomine genus et casus, a verbo qualitas et tempus, ab utroque numerus | et figura. 5 genera participiis accidunt, masculinum, ut hic factus, femininum, ut haec facta, neutrum, ut hoc factum, commune, ut faciens: tempora, praeteritum, ut iaculatus, praesens, ut iaculans, futurum, ut iaculaturus. qualitas participiorum sicut verborum: aut enim agentia sunt aut patientia aut communia aut neutra aut deponentia. convivandus non dicimus; convivandum tamen 10 dicimus figura ista, qua in omnibus verbis utimur, luctandum mihi est. numeri duo, singularis et pluralis. figurae duae, simplex et composita.

Sunt multa nomina quae speciem participiorum habent, ut tunicatus galeatus; quae quia partem a verbo non habent, non recte participia dicuntur. sunt aequalia nomina, quae nominativo casu participiis similia 15 videntur, ut cultus passus visus, quorum discretio declinatione detegitur.

Illud observandum est, impersonalium verborum omnino participia non esse, quamvis visum fuerit Salustio dicere 'paenitentem Lepidum'; et pudens. sed magis appellatio quam participium est, ὁ αἰσχυντηρός, unde inpudens ὁ ἀναίσχυντος. 20

DE ADVERBIO

Adverbia aut suae positionis sunt aut ab aliis transeunt. a se nascuntur, ut heri nuper, ab aliis, docte prudenter. adverbio accidunt significatio comparatio figura.

Significationes adverbiorum multae sunt σημασίαι ἐπιρρημάτων πολλάι 25

Codex Sangallensis. 11 luctuandum 14 quia om. 15 dicuntur al. man. superscriptum est 18 penitentem 20 ἀναίσχυντος] αναίσχυντος 25 adverbiorum significationes sunt multae significat (corr.-ant) enim tempus finitum ut diequarto εἰς τεταρτην hodie σημερὸν cras αὐριο perendie μετὰ τὴν αὐριον εἰς τὴν τρίτην die quarto εἰς τὴν τεταρτὴν ἡμέρᾳ here et heri χθὺς

13 Sunt multa nomina] Charis. p. 180,20 Diom. p. 402,23 Donat. p. 388,12 13 quae cum partem verbi non habeant Charisius, quae quia a verbo non veniunt Diomedes 17 Illud observandum] Diom. p. 363,19 18 Salustio] quamvis Sallustius dixerit in prima historia 'Lepidum paenitentem consili' Charisius p. 253,11 22 Adverbia] Charis. p. 180,28 25 Significationes adverbiorum] Charis. p. 187,24 : cf. Diom. p. 404,4 . Significationes — 411,11 prohibendi ne μή neve μήτε scripta sunt in codice Monacensi 601 (M) σημασία significationes | ἐπιρρημάτων adverbiorum | πολλά εἰσιν multae sunt | σημαίνει γὰρ significat enim | χρόνων ὡς tempus ut (in marg. finitum) | σημερον hodie | αὐριο cras | μετὰ τὴν αὐριον perendie | εἰς τὴν τρίτην in die tertio | εἰς τὴν τεταρτὴν quarto | ἡμέρᾳ χθὺς die heri (in marg. et here) τρίτην ἡμέρᾳ nudius tertius | πρὸι ὡφει sero | mane vespere | ἑσπερα νυκτος vespertio nocte M

p. 37. 38 H.

εἰσιν. significant enim tempus finitum σημαίνει γὰρ χρόνον ὁρισμένον, ut hodie σήμερον, cras αὔριον, perendie μετὰ τὴν αὔριον, die tertio εἰς τὴν τρίτην, die quarto εἰς τὴν τετάρτην ἡμέραν, here et heri χθές, nudius tertius τρίτην ἡμέραν, mane πρωΐ, vespere et vesperi ὀψέ
 5 ἑσπέρα, nocte νυκτός, noctu νύκτωρ, interdiu ἡμέρας καὶ μεθ' ἡμέραν, pridie πρὸ μιᾶς, postridie τῇ ὑστέρᾳ: tempus infinitum, olim ποτὲ καὶ πάλαι, aliquando ποτέ, quandocumque ὅσῃςδήποτε, nuper ἑναγχος πρώην, iampridem ἤδη πάλαι, alias ἄλλοτε, iam ἤδη λοιπόν τὸν τευθεν, tum τότε, etiamtum ἔτι καί, ἔτι καὶ τότε, inde | ἐκτόθεν ἐκεῖθεν,
 10 dudum πάλαι, umquam πώποτε, numquam οὐδέποτε, mox ἔπειτα ὕστερον εὐθέως, cottidie καθ' ἡμέραν, interea μεταξύ ἐν τοσοῦτῳ, interim ἐν τῷ παρόντι, statim εὐθέως, subito αἰφνιδίως, repente ἐξαίφνης, extemplo παραχρῆμα, recens νεωστί, iamdudum ἤδη πάλαι, interdum ἐνίοτε ἔσθ' ὅτε, subinde συνεχῶς, cummaxime τὰ μάλιστα, nunc νῦν,
 15 confestim παραντίκα, actutum ἑξαντῆς, tandem aliquando ἤδη ποτέ, ilico εὐθέως, nonnumquam ἔσθ' ὅτε, semper ἀεί, tantisper ἐν τοσοῦτῳ, paulisper ἐπ' ὀλίγον, postea μετέπειτα, post μετὰ ταῦτα, posthac μετὰ ταῦτα, antehac πρὸ τούτων καὶ πρὸ τούτου, dum ἕως, donec μέχρι, simulatque ἅμα τε, antequam πρὶν ἢ, postquam μετὰ τό, frequenter
 20 συνεχῶς, vix μόλις ἅμα, diu ἐπὶ πολὺ, diutius ἐπὶ πλεόν, diutissime ἐπὶ πλεῖστον, sero ὀψέ. quantitatis ποσότητος, sat ἱκανόν, satis ἱκανῶς, parum ἥττον, abunde θαυσιλῶς πλημυρόντως, etiam [ne] ἔτι [τε], perquam λίαν, admodum πάνν, plerumque ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, nimis πάνν, insuper ἐκ περισσοῦ, amplius περαιτέρω, minus ἥττον, plene
 25 πεπληρωμένως, humiliter ταπεινῶς, vaste ὑψηλῶς μεγάλως ἐξαισίως, nimis ὑπερβολῇ ἄγαν, valde λίαν, large θαυσιλῶς, affatim κατακόρως. in locum εἰς τόπον, quo ποῖ, [ubi ποῦ,] huc ὧδε, illuc ἐκεῖσε, intro ἔσω, foras ἔξω, dextrorsum εἰς τὰ δεξιὰ, introrsum εἰς τὸ ἐσώτερον, retrorsum εἰς τοῦπίσω, seorsum κατ' ἰδίαν, utroque ἐκατέρωσε, utro

Codex Sangallensis. 4 τρίτην ἡμέρα προί vesperi] nesperio 6 προ μιᾶς] προμια 7 quandocumque] quando 8 προην 9 etiamtum εἰκαισε τι και τοτε indet εκτοθεντε εκειθεν 10 umquam πωποθε nusquam ονδεποτε mox επιταστερον 13 exemplo 14 ἐνίοτε] ενοιote 15 acutum tandem et aliquando 16 εὐθέως] ειτεος 18 donec μεχρι simula ma simulatque αματε antique (corr. al. man. — quam) πριν η 20 diutissimo 22 ἥττον] η πριν πλημυροντως 24 εκπερισσοι 25 ἐξαισίως] εξαιως 27 quo ποι PUB (corr. UBI) πον illuc] illic 29 seorsum καταδια utrimque εκατερωτεν utro οποτερως

9 tote tum | εικαισετι etiam | και τοτε tum | εκτοθεντε inde (corr. abinde) | εκειθεν inde M 10 επιταστεροῦ mox | ενθεως confestim M 13 παραχρημα extemplo M 15 tandem aliquando M 18 μεχρι αματε πριν η M 27 ποι πον quo ubi M

p. 38. 39 H.

ὁποτέρῳσε, neutro ἐν οὐδενί: in loco infinita, ubi ὅπου, ubicumque
 ὁπουδήποτε, ubi ποῦ, hic ἐνθάδε, illic ἐκεῖσε, istic ἐνθάδε, ibidem
 ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ, intus ἔνδον, penitus ἐνδοτέρῳ, foris ἔξω, passim
 πανταχῇ, usquam πούποτε, nusquam οὐδαμοῦ, alicubi πούποτε, utrubi
 ἀμφοτέρῳθι, neutrubi οὐδοποτέρῳσε, susum ἄνω, deorsum κάτω, ibi 5
 ἐκεῖ ἐν τῷ αὐτῷ, longe μακράν, insuper ὑπερθε: *e loco infinita*, unde πόθεν,
 undecumque ὅθενδῆποτε, undique πανταχόθεν [ἐκεῖθεν], hinc ἐντεῦθεν,
 istinc ἐντεῦθεν ἐκεῖθεν, inde ἐκεῖθεν, illinc ἐκεῖθεν [ἐκ ταύτου], illim
 ἐκεῖθεν, indidem ἐκ τοῦ αὐτοῦ, utrimque ἐκατέρωθεν, intus ἔνδον,
 aliunde ἀλλαχόθεν, dehinc ἀπεντεῦθεν, eminus ἄπωθεν, comminus ἐκ 10
 τοῦ σύνεγγυς: per locum infinita, qua ποῖα, quacumque ὅποιαδῆποτε,
 hac ταύτῃ, istac ταύτῃ ἐκεῖ ἐντεῦθεν, | illac ἐκείνῃ, nulla οὐδεμίᾳ,
 recta ὀρθῇ εὐθείᾳ: per locum *et e loco infinita*, susum ἄνωθεν, deorsum
 κάτωθεν, supra ἐπάνωθεν, infra ὑποκάτωθεν, extra ἔξωθεν, ultra
 ὑπέρ, cis ἐντός, intra ἔσωθεν, super ἐπάνωθεν, subter ὑποκάτωθεν, 15
 extra ἐκτός, ante πρό, post μετά. numeri ἀριθμοῦ, semel ἅπαξ, bis
 δῖς, ter τρίς, quater τετράκις *et* deinceps, quotienscumque ὅσακισδῆποτε,
 primo πρῶτον, secundo ἐκ δευτέρου, tertio ἐκ τρίτου *et* deinceps, saepe
 πολλάκις, saepius πλεονάκις, saepissime πολλαχῶς. adfirmandi, scilicet
 δηλαδή, videlicet, nimirum, ilicet, quidni, utique δηλαδή, quippe, pro- 20
 fecto, plane φανερώς, sane ὁμολογουμένως, certe ἵσταμένως, immo
 μενουῖνγε, nonne οὐχὶ ἄρα. demonstrandi, ἐν ἰδού, ecce ἰδού, ἐν
 ἰδού. ordinis, deinceps ἑξῆς, post ὕστερον, ante πρότερον, tunc τότε,
 inde ἐκεῖθεν ἔπειτα. recusandi, quare διὰ τί, quid τί, quid ita τί
 οὕτως, cur διὰ τί, numquid μή τι, cur ita διὰ τί, ἵνα τί, nempe 25
 οὐχί, utrumne πότερον ἄρα, ecquid ἄρά τι, quomodo πῶς, τίνα τρόπον,
 sicine οὕτως ἄρα, quidnam τί ἄρα. congregandi, una ὁμοῦ, simul ἅμα,

Codex Sangallensis. 1 infinita] fueram 2 ubi] ubi posteriore loco 4 πανταχῇ
 οὐδαμο 5 neutrubi corr. al. man. neutrobi 6 υπερθε unde ποθεν
 8 illim] illum corr. illim 9 utrubique εκατερωθην 12 istac ταυτησει
 εντενθεν 13 ενθηα per locum finita deorsum κατωτε supra ωπανωθεν infra
 υποκαθοτε 15 cis] is super] supra 16 αριθμου om. 17 et om.
 ολακισδηποτε pro πρωτο 18 sepe και πολλakis 20 quidni] quid 22
 demonstrandi ενιδον ecce ιδουμιδον ordinis 24 inde εκιθε επιθα 26 ecquid]
 et quid 27 una ομον pariter αμα ομον

9 utrimque] utrobique M 16 αριθμων numeri M 18 primo πρωτο
 secundo εκ δευτερον | tertio εκ τριτον | sepe πολλakis M 19 scilicet δελαδή
 uidelicet δηλαδή | plane φανερωσ | profecto sane ομολογουμενωσ M 22 demon-
 strandi | ecce ενιδον | ecce ιδον εν εμιδον M 24 εκειθεν illunde | επιθα
 inde M recusandi] percentandi Charisius p. 188,22 25 ινατι utquid | ονχι
 utrumne | ποτερον αρα quamobrem | αρατι igitur quid | πως τινα τροπο quo-
 modo M 27 ομον una | αμα ομον pariter M

p. 39. 40 H.

pariter ὁμοῦ. dubitandi, fors *τυχόν*, forsitan *τυχόν ἴσως*, fortasse *τυχόν ἴσως*, fortassis *τυχόν*. similitudinis *ἰσότητος*, ita οὕτως, perinde ὁμοίως, ceu *καθάπερ*, perinde ac si ὥσεί, aequae *ἴσως*, ut ὥς, quasi ὥσπερ, quemadmodum ὃν *τρόπον*, qualiter ὁποίως, taliter *τοιούτως*, similiter ὁμοίως, aequaliter ὁμοίως *ἴσως*, sicut ὥσπερ, item ὁμοίως, non secus οὐκ ἄλλως, non aliter οὐχ ἑτέρως, tamquam ὥσπερ, prout ὡσάν, adeo οὕτως. personalia, mecum *μετ' ἐμοῦ*, tecum *σὺν σοί*, nobiscum *μεθ' ἡμῶν*, vobiscum *μεθ' ὑμῶν*, mea tua τὰ ἐμά, τὰ σά, nostra τὰ ἡμέτερα, vestra τὰ ὑμέτερα, secum *μεθ' ἑαυτοῦ* *μεθ' ἑαυτῶν*. hortandi, heia εἶα, age ἄγε, agendum ἄγε δὴ. compellendi *προσφωνήσεως*, heus ὦ ὦ. respondendi, heu. optandi, utinam εἶθε. prohibendi, ne μή, neve μήτε.

Figura in adverbiiis, sicut in omnibus partibus orationis, aut simplex est, ut iuste, aut composita, ut iniuste. comparisonem recipiunt adverbia, quotiens appellationes unde transeunt comparantur, ut docte doctius doctissime, quod est doctus doctior doctissimus. recipiunt et diminutionem, ut meliuscule. adverbiiis omnibus praepositio separatim adiungi non debet.

Omnia adverbia quae fiunt ex appellationibus a secundae tertiaeque declinationis nominibus sumuntur, ut a lepido lepide et a suavi suaviter. adverbia inveniuntur per e productam, ubi genetivus in i desinit; cum vero per is effertur, tunc etiam per ter, ut mirus *miri* mire, *prudens* prudentis prudenter. excipiuntur a secundo ordine haec, quae non servant formam, sed confundunt rationem, bonus et malus per e correptam bene et male; item a tertio ordine facilis vilis impunis repens: haec enim facile vile impune repente faciunt. [sequitur] solent aliqui quaerere, certe an certo, quod nihil referre existimo. etenim ratio exigit certe, vocalitas vero certo: illud igitur erit rationis, hoc vocalitatis. illud vero est vitiosum, quod multi dicunt, largiter duriter, ignorantes rationem et nitentes auctoritate, cum et illi auctores, qui semel largiter ac duriter dixerunt, saepius large et dure dixerint. sed nec hoc te debet praeterire,

Codex Sangallensis. 2 similitudinis *ἰσότητος* perinde *ομοίως* ceu *καθάπερ* perindees *ὥσει* 6 tamquam *ὥσπερ* adeo *οὕτως* 7 nobiscum *μεθ' ἡμῶν* vobiscum *μεθ' ὑμῶν* (corr. — *μω*) mea tua *ἐμα τὰ σά* nostra *ἡμέτερα* 9 εἶα] *ἡε* 10 heus *ὦ αἰ ὦ η* 11 utinam *εἶθε εἶθε* ne μή] *ἐμη* 13 est om. compositum 14 appellationi 19 genetivus] genus 20 ut mirus mire prudentis prudenter 25 quod] quid 26 vero] *ὑρὸ prioris loco* 27 vitiorum 28 auctoritati 29 sed nec hoc te praeterire quod difficilis quamquam sit comp nec facilis forsitan nec difficilis rationē sequitur sed utrumque diffundit

2 *ἰσότητος* similitudinis | *ομοίως* veluti | *καθάπερ* perinde | *ὥσει* ceu | *ἴσως* aequae M 8 mea *ἐμα* | tua *τὰ σά* | sua *τὰν τὰ* | nostra *ἡμέτερα* | uestra *τὰ ὑμέτερα* M, ubi sua *τὰν τὰ* postea interposita sunt 10 heus *ὦ. ὦ η* M 11 ne *ἐμη* | neque *μήτε* M 12 Figura] *Charis. p. 181, 10: cf. Diom. p. 405, 20* 17 Omnia adverbia — 413, 4 adverbia *Charis. p. 187, 3: cf. Diom. p. 406, 4*

p. 40. 41 H.

quod nec difficilis, quamquam sit compositum a facilis, rationem sequitur, sed utrumque confundit, et pro difficiliter dicimus difficulter. similiter et audax audacter, non audaciter.

Sunt alia adverbia qualitatis, quae neque per e. neque per ter effe-
runtur, sed per us, ut funditus ὡς θεμελιόθεν, caelitus οὐρανόθεν,⁵
humanitus ἀνθρωπόθεν, stirpitis ῥιζόθεν, mordicus ὀδάξ. item sunt
quae in im [ac tim] terminantur, ut caesim πληκτικῶς, continuatim
συνεχῶς, raptim ἀρπαγηδόν, cursim τροχαλῶς, strictim ἐσφιγμένως,
gregatim ἀγεληδόν, separatim κειχωρισμένως, privatim ἰδίᾳ, partim ἐκ
μέρους, pedetemptim κατὰ προχώρησιν ἡρέμα, paulatim ἐκ τοῦ πρὸς¹⁰
ὀλίγον, minutim κατὰ λεπτόν, sensim ἡρέμα λάθρα, furtim κλεψιμαίως,
deditim ἐπίτηδες, carptim δρεπτικῶς, summam κατὰ ἄκρον, statim
εὐθέως, passim πανταχοῦ, praesertim ἐξαιρέτως, vicissim ἀμοιβηδόν.
item sunt quae in o terminantur, ut consulto ἐπίτηδες, tuto ἀσφαλῶς,
clanculo clandestino λάθρα, dubio διστακτικῶς, falso πλαστῶς ψευδῶς,¹⁵
supervacuo μάτην, cito ταχέως, secreto κατ' ἰδίαν, bipertito δισχιδῶς,
tripertito τρισχιδῶς, quadripertito τετρασχιδῶς [quadripertito] τετρα-
μερῶς, fortuito τυχηρῶς, infinito | ἀορίστως ἀπεράντως, continuo εὐθέως,²⁰
primo πρώτως, opinato προσδεδοκημένως, profecto δηλαδή, magno
μεγάλως, raro σπανίως, merito δικαίως ἀξίως, inmerito ἀναξίως, otio
ἀμελῶς, crebro πυκνῶς, omnino παντελῶς, ultro ἀνθαιρέτως. item
sunt quae in am terminantur, ut clam λάθρα, nequiquam μάτην, palam
φανερῶς, obviam ἐξ ἐναντίας, bifariam διχῶς, trifariam τριχῶς, quadri-
fariam τετραχῶς, multifariam πολλαχῶς, coram φανερῶς, perperam
προπετῶς ἄλλως. sunt quae in u terminantur, ut dictu τῷ λέγεσθαι,²⁵
factu τῷ γενέσθαι. item sunt quae in a terminantur, ut frustra μάτην,
dedita ἐπίτηδες, iniuria ἀδίως. sunt alia in e vel ter sine prototypo, velut
temere προπετῶς, abunde πολυτελῶς, iure δικαίως, obiter ἐν τῷ αὐτῷ. item
haec adverbia πρωτότυπον non habent, velut post posterius postremum, supra

Codex Sangallensis. 2 similiter (superscr. et) audax 4 per ter] per te
6 stripitus morditus δραξ 7 ut cessim 8 raptim] partim 10 κατὰ
προσμεγερεσιν η αμα 11 sensim ηεμαλατρα κλεψιμεως 12 deditim] deuitim
carpatim 15 dubito 16 superuituo διχιδως 19 opinato] ornato
21 αμηλως παντηλως αντανρεθως 22 nequiquam ματην deuitam επιτηδες
palam 27 dedita ἐπίτηδες om. alia in e πρωτοτυπον uñ temere προποτος
(corr.—τως) 29 velut] uum

4 Sunt aduerbia qualitatis — 28 δικαίως iure codex Monacensis 601 (M)
7 in im et tim fñ M, in sim ac tim terminantur Hagenus, item in im Charis.
p. 187, 16, alia in im Diomedes p. 407, 3 10 pedetemptim κατὰ προχώρησιν ἡρέμα
Hagenus 20 iusto δικαίως | merito αξίως M 27 dedita ἐπίτηδες, quod in
utroque codice corruptum et in adverbis am finitis scriptum est, huc transposuit
Hagenus

p. 41. 42 H.

superius supremum, infra inferius infime, *prope* propius proxime, extra exterius extremo, ultra ulterius ultimo, citra citerius citime. penes et penitus non habent ex se comparativa nec superlativa, ut supra scripta adverbia.

DE PRAEPOSITIONE

Praepositio est pars orationis, quae praeposita alii parti orationis significationem eius immutat aut implet aut simplicem servat, ut inscribo. praepositionum aliae semper componuntur cum aliis partibus orationis, ita ut *in* unitatem veniant neque umquam separatim dicantur. sunt autem
 10 hae, con co re di dis am se, ut conplector coarguor resero diduco discurro amplector secedo. aliae sic separantur, ut numquam in unitatem veniant cum aliis partibus orationis, ut apud penes. aliae et coniunguntur et separantur, ut sub ex in de pro ab.

Sunt praepositiones quae accusativo casui tantum serviunt, ut ad
 15 πρὸς, apud παρά, ante πρό, adversum κατέναντι, contra κατέναντι, circa περί, cis ἐντός, citra ἐντός, circum περί, circiter περί, erga περί, extra ἐκτός, intra ἐντός, inter μεταξύ, iuxta ἐγγὺς ἐντός, infra ὑποκάτω, in κατά, ob διά, post μετά, propter διά, prope ἐγγὺς, pone ὀπίσω ὀπισθεν, praeter παρεκτός, penes ἐντός, per διά,
 20 subter subtus sub ὑπό, secundum κατά, super ἐπάνω, supra ὑπέρ, trans πέραν, usque μέχρις, ultra ὑπέρ; sunt praepositiones quae ablativo casui serviunt, ut a | ἀπό, ab abs ἀπό, cum μετά, coram ἐπί, de περί, ex ἐκ ἀπό, in ἐν, pro ὑπέρ, prae διά, sine ἄνευ χωρίς, super περί, sub ὑπό, tenus μέχρι; utriusque casus, in sub super subter: ut ad Sacerdotem
 25 πρὸς Σακέρδοτα, ante tribunal πρὸ τοῦ βήματος, circa scholam περί τὴν σχολήν, circum muros περί τὰ τείχη, cis Renum ἐντός Ῥήνου, contra Tiberim κατέναντι τοῦ Τιβέρεως, citra terminum ἐντός ὄρου, erga filios περί τὰ τέκνα, extra civitatem ἐκτός πόλεως, intra muros ἐντός τειχῶν, inter amicos μεταξύ φίλων, iuxta basilicam ἐγγὺς τῆς

Codex Sangallensis. 1 prope om. 5 DE PRAEPOSITIONE om. 6
 praeposita aliqua parte 7 immutat aut implet aut] imitat atque impleta in
 9 in om. 10 am] an 11 ut umquam 12 aliis participiis ut con-
 iunguntur] continentur 14 serviant 15 ante προτον contra κατεναντι 16
 citra εκτος circum 22 ex καπο 23 ἄνευ] ανον 24 subter om. 25
 προσανερωδοτα scolam 27 εκτοςορον 29 γνωστηβασιλικης

5 DE PRAEPOSITIONE] Charis. p. 230,4 Diom. p. 428,26 Donat. p. 389,19

6 praeposita alii parti orationis significationem eius immutat aut simplicem servat Charisius, praeposita aliis partibus orationis significationem earum aut mutat aut complet aut minuit Donatus 14 Praepositiones quae accusatio casui serviunt hae sunt — 414,13 reuocare codex Monacensis 601 (M) 15 προτον ante | κατεναντι aduersum | περιεντος circa cis M, ubi ante κατεναντι adscriptum est contra 24 in sub super subter M

βασιλικῆς, infra muros ὑπὸ τῇ πόλει, in parricidam κατὰ πατροκτόνου, ob iram διὰ τὴν ὀργήν, post tempus μετα χρόνον, propter illum δι' ἐκείνον, pone illum ὀπίσω ἐκείνον, praeter me παρεκτός ἐμοῦ, subtus lectum ὑπὸ τὴν κλίνην, sub umbram ὑπὸ σκιάν, super collem ἐπάνω ἐπὶ τοῦ βουνοῦ, supra fortunam ὑπὲρ τὴν τύχην, trans Tiberim πέραν τοῦ Τιβέρεως, usque ad mare μέχρι θαλάσσης, ultra aetatem ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν; ablativi, prae bello διὰ τοῦ πολέμου, sine puero χωρὶς τοῦ παιδός, tenus pube μέχρι ἡβῆς; communes, [in parricidam κατὰ πατροκτόνου] in agro ἐν ἀγρῷ, in agrum εἰς ἀγρόν, super Priamo περὶ Πριάμου, super collem ἐπάνω βουνοῦ, sub tecto ὑπὸ τῇ στέγῃ, sub 10 umbram ὑπὸ τὴν σκιάν. verbis autem aptantur hae, as ἀπό aspellere, di διὰ diducere, dis διὰ disicere, co σύν coëmere, con μετά convertere, se διὰ secernere, re μετά revocare. inter eas quae accentu mutato in adverbia cadunt hae sunt, infra intra supra ultra citra circa iuxta contra subtus coram ante post.

In praepositio significat modo id quod est valde et vim verbi cui praepositio auget, ut increpuit insonuit: Virgilius

Turnus ut infractos adverso Marte Latinos.

modo significat idem quod non et vim verbi imminuit, ut invalidus. ponitur et pro eo quod est inter, ut

Penthesilea furens mediisque in milibus ardet

et

aut Capyn aut celsis in puppibus arma Caici.

ponitur et pro adversus, ut |

quid meus Aeneas in te committere tantum

et

ipse deos in Dardana suscitatur arma.

ponitur et pro modo qualitatis, ut

quem pellis aenis

in plumam squamis auro conserta tegebat

Codex Sangallensis. 1 πατροκτόνου] προσκοπή 2 δια τη ὀργῃ 4 κλίνην] καινή 5 το βουνο πέραν τοῦ Τιβέρεως om. 8 παιαδος communis in parcidam 10 τῇ στέγῃ] τῇσθῇ 11 aptant haec 12 dissicere 13 eas] ea supra] subtra 17 inerupit 18 adverso] auerto 19 preponitur 20 ut in penthesilea 22 et om. 23 celsus corr. — is 29 quem pellis aenis (vel — nes) squamis 30 tegebat res atque huius in faciem

5 πέραν τὴν τυβερην transtiberim | μέχρι θαλάσσης usque mare M 7 ablativi casus sunt M διὰ τὸν πόλεμον Hagenus χωρὶς τοῦ παιδίου M 11 uerbis aptantur ἀπο as aspellere M 16 In praepositio] Diom. p. 411, 14 18 Turnus] Verg. Aen. XII 1 21 Penthesilea] Verg. Aen. I 491 23 aut Capyn] Verg. Aen. I 183 25 quid meus] Verg. Aen. I 231 27 ipse] Verg. Aen. II 618 29 quem pellis] Verg. Aen. XI 770

p. 43. 44 H.

et

atque huic in faciem soror ut conserva Metisci.
interdum et pro particula supervacua, ut

nosco crines incanaque menta

5 regis Romani.

interdum qualitatem habet ad peius deteriusque tendentem, ut
quam semel informem vasto vidisse sub antro
Scyllam:

non enim nullius formae significat, sed malae formae et quae vulgo dicitur
10 deformis. item

et Pyrgi veteres intempestaeque Graviscae:

nam et hic non nullius, sed malae tempestatis dicuntur Graviscae. ponitur
et pro qualitate ordinativa, ut cum dicimus 'opus in dies crescit', ut
Virgilius

15 inque dies avide surgens caput altius effert.

ponitur et pro spatio temporali, cum significat usque adhuc, * ut cum
dicimus 'hoc munus in magno habeo', ut Virgilius

quem Thracius olim

Anchisae genitori in magno munere Cisseus, |

20 et Sallustius in I historiis 'et facta in gloria numeret et, si
liceat, avidius fecerit'.

Sub praepositio significat modo supra, ut

ter flamma ad summum tecti subiecta reluxit

et 'corpora saltu subiciunt in equos', id est supra iaciunt; modo
25 infra, ut

caudamque remulcens

subiecit pavitantem utero silvasque petivit

et 'pedibusque rotarum subiciunt lapsus'. significat et propter,
ut 'quo deinde sub ipso ecce volat'. ponitur et pro in, ut

Codex Sangallensis. 6 habent fendentem 8 scillam 10 deformis
it et pur sine teres intempesteque gauiste (corr. grauiste) 12 gauistae corr.
grauistae ponitur pro 13 ut priore loco om. 17 habeo uirgilius ut quem
tratus 20 historiam 23 ter] ter 24 saltus iaciunt] iasoni 26
cadamque 27 subiecit utero om. 28 significat] ignes corr. signis
29 quo] quod

2 atque huic] *Verg. Aen. XII 623* 4 nosco] *Verg. Aen. VI 810*
7 quam semel] *Verg. Aen. III 431* 11 et Pyrgi] *Verg. Aen. X 184* 15
inque] *Verg. georg. III 553* 16 usque adhuc, ut cum dicimus a mane in
noctem, ut apud Virgilium 'felix si protinus illum aequasset nocti ludum in
lucemque tulisset'. ponitur et pro praepositione pro, ut cum dicimus hoc munus
Diomedes p. 412,12 18 quem Thracius] *Verg. Aen. V 536* 22 Sub] *Diom.*
p. 412,23 Beda de orth. p. 288,19 23 ter flamma] *Verg. georg. III 385* 24
corpora] *Verg. Aen. XII 287* 26 caudamque] *Verg. Aen. XI 812* 28 pedibusque]
Verg. Aen. II 235 significat et prope *Diomedes et Beda* 29 quo] *Verg. Aen. V 323*

p. 44. 45 H.

namque sub ingenti lustrat dum singula templo,
id est in templo.

Super praepositio modo ponitur pro de, ut
multa super Priamo rogitans, super Hectore multa

et

haec super arborum *cultu* pecorumque canebam;
modo et pro pro, *ut*

nec super ipse sua molitur laude laborem
et 'nil super imperio moveor'; et pro insuper et amplius, ut
cui neque apud Danaos usquam locus, et super ipsi

item

Dardanidae infensi poenas cum sanguine poscunt,
ecce super maesti magna Diomedis ab urbe
legati responsa ferunt;

et pro desuper, *ut* |

haec super e vallo prospectant omnia Troes
et 'superque inmane baratrum cernatur'; et pro superest, ut
ille autem, neque *enim* fuga iam super ulla pericli

et

o mihi sola mei super Astyanactis imago.
interdum et ultra significat, ut 'super et Garamantas et Indos pro-
feret imperium'.

Pro praepositio significat porro, ut cum profundum dicimus pelagus,
cuius porro fundus sit, ut

hinc altas cautes proiectaque saxa Pachyni
radimus.

significat et ante, ut

soli pro portis Messapus et acer Atinas
sustentant aciem.

Codex Sangallensis. 6 *cultu om.* 7 *ut om.* 10 *cui] tui* 11 *infensi]*
in se si 15 *desuper] de sub* 16 *ualle* 17 *baratrum] paratum* 18 *enim*
om. 21 *proferret* 25 *hinc altas] incultas* 28 *soli pro portis] spolia*
propositis

1 *namque] Verg. Aen. I 453* 3 *Super] Diom. p. 413,13 Beda de orth.*
p. 288,8 4 *multa] Verg. Aen. I 750* 6 *haec super] Verg. georg. IIII 559*
8 *nec super] Verg. Aen. IIII 233* 9 *nil super] Verg. Aen. X 42* 10
cui neque] Verg. Aen. II 71 13 *ecce] Verg. Aen. XI 226* 16 *haec super]*
Verg. Aen. VIIII 168 17 *superque] Verg. Aen. VIII 245* 18 *ille] Verg.*
Aen. VIII 251 20 *o mihi] Verg. Aen. III 489* 21 *super] Verg. Aen.*
VI 795 23 *Pro] Diom. p. 414,9 Beda de orthogr. p. 283,3* 25 *hinc altas]*
Verg. Aen. III 699 28 *soli] Verg. Aen. XII 661*

p. 45. 46 H.

item prodere modo ante dare significat, ut prodere patriam dicitur, modo porro dare et propagare, *ut*

Italiam regeret [et], genus alto a sanguine Teucri proderet.

5 et pro praepositione in, *ut* pro rostris, pro tribunali, *ut*

hirsutumque supercilium promissaque barba,

id est immissa; * et pro eo quod est ὑπέρ, *ut*

unum illud tibi, nate dea, proque omnibus unum praedicam.

10 Ab et ex praepositiones, si sequens verbum a vocali incipiat, integrae efferuntur, ut ex oppido; si consonantes sequantur, extremam litteram perdunt, ut e foro; similiter, si vocalis | sequatur consonantium loco posita, ut e via. hae autem non unum idemque significant. nec enim unum idemque est 'a theatro venio' et 'ex theatro'. nam qui dicit a theatro

15 se venire, non ex ipso theatro, sed e loco qui est theatro proximus se venire significat; qui vero ex theatro, ex ipso theatro significat. his praepositionibus pares contraria potestate sunt ad et in, quae et ipsae non unum idemque significant, quia in forum ire est in ipsum forum intrare, ad forum autem ire, ad locum foro proximum. similiter ad tribunal

20 venit litigator, in tribunal vero praeses aut iudex.

DE CONIVNCTIONE

Coniunctio est pars orationis nectens ordinansque sententiam. coniunctioni accidunt figura ordo potestas. figura est qua apparet, utrum simplex sit, ut quidem, an composita, ut equidem. ordo quo apparet, quae 25 praeponi tantum possit, ut nam, quae subiungi, ut que, quae praeponi et subiungi, ut et. potestas coniunctionum in VI species dividitur: sunt enim copulativae, causales, ratiocinativae, repletivae, disiunctivae, dubitandi.

Codex Sangallensis. 1 item] ideo significatur prodere 2 porro] pro ut om. 5 et pro prae in postris pro tribunali 6 hirsutumque] ite utcumque barba] uerba 7 id est] id' ut om. 12 ut efero 13 non unum idē ē atheatro 17 potestatem quae] quod 21 DE CONIVNCTIONE om. 23 quae apparet an simplex est 25 quae ultimo loco om. 27 rationatiuae

1 ut prodere patriam dicitur proditor *Diomedes* 3 Italiam] *Verg. Aen. IIII 230* 6 hirsutumque] *Verg. bucol. 8,34* 7 id est immissa; et pro eo quod est ἀντί apud Graecos, ut cum dicimus 'cervam pro Iphigenia,' et 'pro dulci Ascanio veniat,' et pro eo quod est ὑπέρ *Diomedes* 8 unum] *Verg. Aen. III 435* 10 Ab et ex] *Diom. p. 414,32* *Beda de orthogr. p. 263,3* 13 non idem unumque significant: nec enim unum est a theatro venire et ex theatro *Diomedes* 17 pares sunt contraria potestate sunt *codices Bedae*, ubi pares sed contraria *edidi*: pares om. *Diomedes* 20 praeses] praetor *Diomedes et Beda* 21 DE CONIUNCTIONE] *Charis. p. 224,24* *Diom. p. 415,13* *Donat. p. 388,28* 25 praeponi et subiungi ut etiam *Charisius*

p. 46. 47 H.

copulativae συμπλεκτικοί conjunctiones sunt hae, et ac καί, que τέ, atque καί, porro ἤδη, quidem μὲν, quoque προσέτι δέ, etiam καί, at sed ἀλλά, autem δέ, vero δέ, id porro τοῦτο δέ, equidem ἔγωγε: causales αἰτιολογικοί, nam γάρ, enim γάρ, quoniam ἐπειδή, quia ἐπεὶ, eo διὰ τοῦτο, quod ὅτι καθ' ὅτι, ideo διὰ τοῦτο, ergo οὖν, idcirco διὰ τοῦτο, gratia χάριν, causa ἕνεκεν, verum ἀλλά: ratiocinativae συλλογιστικοί, quatenus ἐπειδή, itaque τοιγαροῦν, quapropter διό, quocirca ergο τοίνυν οὖν, quoniam ἐπεὶ, igitur τοιγάρ, quare διὰ τί, quoniam- quidem ἐπεὶ, ideoque διὰ τοῦτο, siquidem εἴ τι, quandoquidem ὁπότε: repletivae ἀναπληρωματικοί, saltem κἄν, tamen ὅπως, adeo πρὸς ἐπὶ 10 τούτοις, tandem δὴ ἄρα: disiunctivae διαζευκτικοί, neque οὔτε, nec οὔτε, ne ἄρα, aut ἢ, neu μήτε, vel ἢ, neve μήτε, an ἢ, ve ἢ: dubitandi διστακτικοί, si ἐάν: nisi εἰ μή, seu sive εἴτε . sunt et quae vix aptantur finitivae speciei, velut quamquam καίτοι γε, εἰ καὶ τὰ μάλιστα, quatenus ἐπειδή, dum ἕως, ἕως που, si εἰ, nisi εἰ μή, tametsi εἰ καί, 15 ut ὥς ὅπως, cum ὅτε, postquam μετὰ τό, antequam πρὶν: optativae | speciei εὐκτικῆς ὅψεως, utinam ne ἴνα μή, utinam εἴθε, velim ὄφελον, dummodo μόνον, licet κἄν, donec μέχρι, antequam πρὶν ἢ, postquam μετὰ τό, dum μέχρι: subiunctivae ὑποζευκτικοί, si, antequam, donec ἄχρι, quamvis μάλιστα, dummodo, licet, cum ἡνίκα ὁπότε, dum, post- 20 quam, priusquam πρὶν ἢ. est et hypodigmaticum, veluti ut οἷον, et homoeomaticum adverbium, ut ὥς ὥσπερ.

Nunc dicemus, quae coniunctio cui qualitati iungatur . cum iungitur modo finitivis, modo subiunctivis, ut cum dico, cum dicebam, cum dicam, cum dicerem . sed interest, utrum finitivis an subiunctivis iungatur . 25 finitivis enim iungitur, quotiens ad id tempus quo agebam refertur, ut apud Virgilium

Codex Sangallensis. 2 at] ac 6 rationativae 8 τοίνυν] τονν
τοιγαρο] τοιγ 9 διατοιοντο si qui εἴτι 10 saltem σαν TAME ὁμῶς adeo
προσενι τοντος (corr.—οις) 12 aut η neu Mete uel neu μη an η ue η 15
dum εως si ei εως που nisi ei μη tam etsi 17 utinam ne] utinane uelim ὄφελον
dummo μόνον 18 antequam 20 dum] cum 21 priusquam αν η et και
ypodigmatici 23 iungatur] iungitur 24 dicebam] dicebat 26 finitivis enim
iungitur om. agebat

1 συμπλεκτικοί copulativae | συνδεσμοί εισὶ conjunctiones sunt | και. τε. τεκαι
et que ac atque ast | ηδη μεν porro quidem προσέτι δε etiam quoque — 22
ὥσπερ sicut | και τουγε quamquam codex Monacensis 601 (M) 4 quoniam
quia (corr. quidem) ἐπιδε ἐπιδε | quippe quod eo δια τουτο | quin etiam οτι
καθοτι M 10 Saltem σαν TdMEI | porro ὁμῶς M 12 ἀρα η ne aut | μετε
μη neu uel neu | η η an ue M 20 μάλιστα quamvis | ηνίκα dūmo | ὁποτε licet
| η και an et | υποδιγματικοί | οιον veluti | ὡς ut | ὥσπερ sicut
και τουγε quamquam M 23 Nunc dicemus — 422,5 victores revertantur] Char.
p. 226,11 Diom. p. 392,1 26 finitivis enim iungitur, quotiens ad id tempus
quo agebam refertur Charisius et Diomedes

p. 47. 48 H.

cum venit, aulaeis iam se regina superbis
aurea composuit sponda,

id est 'ipso tempore quo venit se regina composuit'; et apud Ciceronem
'tantum profeci, cum te consulatu reppuli', id est 'ipso tempore
5 quo reppuli profeci'. sic quoque et futuro coniungitur finitivorum, ut

cum dabit amplexus atque oscula dulcia figet,

id est 'ipso tempore quo dabit amplexus et figet oscula'; sic et Cicero
'an cum bello vastabitur Italia, vexabuntur urbes, tecta arde-
bunt, tum te non existimas?' significat enim se ipso tempore invidia
10 conflagraturum, quo vastabitur Italia, vexabuntur urbes, tecta ardebunt.
hoc pacto iungitur finitivis; subiunctivis autem, cum post factum aliquid
significat, ut apud Ciceronem 'cum ille homo audacissimus con-
scientia convictus reticuisset, patefecit'. nam primum Catilina
tacuit, et tunc Cicero patefecit.

15 Si modo finitivis, modo subiunctivis iungitur: finitivis hoc modo,
quotiens res facta significatur, ut apud Ciceronem 'si inlustrantur, si
erumpunt omnia'. nec enim | dubitat, si inlustrentur, sed, quia in-
lustrantur, suadet ut Catilina mutet mentem. item Terentius in Hecyra

hoc mihi unum e plurimis miseriis reliquum fuerat malum,

20 si puerum ut tollam cogit.

sic quoque et perfecto iungitur, ut apud Virgilium

si potuit manes arcessere coniugis Orpheus:

affirmat enim potuisse: item apud Ciceronem 'quid? si haec, non dico
maiora fuerunt in Clodio quam in Milone'. subiunctivis vero

25 iungitur, quotiens condicionalis et incertus est sermo, velut si faciam,
si facerem. qui enim sic loquitur, nihil factum interim declarat.
sed Terentius hanc regulam non est secutus: nam de condicionali sermone
finitivo verbo usus est, ut in Hecyra 'si facies, reprimam me, ne
aegre quicquam audias.' pro enim 'si feceris' 'si facies' dixit: idem

30 in eadem 'quod si perficio, non paenitet me famae' et

Codex Sangallensis. 4 consulatur reppuli 5 ut om. 7 sic et] licet
cum 9 existimat 10 vastabat vexabantur corr. — buntur 11 cum om.
13 convictu primum patillina 16 si erumpunt] scerumpunt 17 in-
lustrantur] inlustrantur corr. inlustrentur 18 terentius in ecyra hoc mihi
unum e plurimis et plurimis miseriis 21 et perfecto] imperfecto 24 cludio
25 condicionalis 27 condicionali 28 ut haec cyra 29 audies 30
quod perficio penitet

1 cum venit] Verg. Aen. I 697 4 tantum profeci] Cic. in Catil. I 10,27
6 cum dabit] Verg. Aen. I 687 7 sic et Cicero Charisius et Diomedes:
Cic. in Catil. I 11, 29 12 cum ille] Cic. in Catil. II 6,13 16 si inlustran-
tur] Cic. in Catil. I 3,6 19 hoc mihi] Terent. Hec. IIII 1,55 22 si potuit]
Verg. Aen. VI 119 23 quid] Cic. pro Mil. 13,35 28 si facies] Terent.
Hec. V 1,39 30 quod si] Terent. Hec. V 2,9

senex si quaeret me, modo isse dicito
ad portum,
pro 'si quaesiverit'.

Dum iungitur finitivis, velut dum venio. quotiens vero pro eo quod est dummodo ponitur, subiunctiva recipit; alii vero dixerunt quod magis optativa, ut apud Virgilium 'dum conderet urbem', id est 'dummodo conderet urbem'. etiam si alius praegreditur sermo declinationis, ad illum reformatur, velut 'petebas ut, dum venires, facerem'. sic quoque recipit subiunctiva.

Donec iungitur subiunctivis, velut donec veniam.

Num, si praepositum fuerit illi aliud verbum finitivum, recipit subiunctiva, ut Cicero | 'interrogavi, num dubitaret eo proficisci', ut sit species relativa. fere enim praeposito finitivo verbo parti orationis coniunctivae subiungitur species subiunctiva, velut 'nescio quare venerit', 'nescio cur dixerit' et cetera similiter [pariter vero finitiva], ut apud Ciceronem 'credo vos mirari, quid sit quod ego potissimum surrexerim': quamquam idem Cicero in eadem aliter enuntiavit, 'nequid metuas, Glaucia, non te scrutor, siquid forte ferri habuisti'. aliter vero finitiva, ut apud Terentium 'num aliud me tibi opus est?', item quare venisti? quare id fecisti? et similia, quia non praepositum verbum. item quamvis subiunctiva, quamvis feceris: item dummodo venias: item licet venias. quamquam finitiva, sicut Virgilius

quamquam *animus* meminisse iubet luctuque refugit.
si vero *καὶ τοι γέ* significat, optativa recipit, ut apud Ciceronem 'quamquam quid ego te invitem?'

Vt recipit finitiva acuto accentu elatum. effertur autem, quotiens

Codex Sangallensis. 1 dicit 6 id est om. 7 ad illam 8 petebas
dum venissem facere si quoque recipit subiunctiva 13 relativa] latina
praepositio finitivo verbo parte orationis coniuncto subiungitur speciei subiunctivae
17 in eodem 19 aliter corr. alter terrentium 20 quia non] qui
22 item licet] it licet 23 animus om. laetique 24 *καὶ τοι γέ* 26 acuto-
que accentu elatum effertur quotiens

1 senex] *Terent. Hec. I 2,1* 6 dum conderet] *Verg. Aen. I 5* 12
interrogavi] *Cic. in Catil. II 6,13* ut sit species relativa: fere enim (semper
add. Char.) praeposito finitivo verbo parti orationis coniunctivae subiungitur
species subiunctiva *Charisius et Diomedes* 15 pariter vero finitiva, ubi aliter
pro pariter legitur apud *Diomedem*, ex iis quae infra 19 scripta sunt, aliter
vero finitiva, huc inlata seclusi. *Ciceronis exempla*, ut apud Ciceronem —
habuisti desunt apud *Charisium* 16 credo] *Cic. pro Rosc. Amer. 1,1* 17
in eadem] 34,97 19 apud Terentium] cf. *Charis. p. 227,24* 20 quia non
praepositum *Diomedes* 23 quamquam] *Verg. Aen. II 12* 24 apud Ciceronem]
in Catil. I 9,24 26 item ut recipit finitiva acuto accentu elatum. effertur autem,
quotiens pro eo accipitur quod est quomodo, ut apud Ciceronem 'ut sustinuit,
immo vero ut contempsit,' id est quomodo *Charisius et Diomedes*

p. 49. 50 H.

pro eo accipitur quod est quomodo. quotiens vero pro eo quod est apud Graecos *ἵνα*, recipit optativa, ut ut faciam. non numquam tamen et accentu acuto elatum recipit subiunctiva, praeposito sane finitivo verbo, more quo supra formam relativam diximus, ut apud Virgilium

5 infandum, regina, iubes renovare dolorem,
Troianas ut opes et lamentabile regnum
eruerint Danaï.

utinam recipit optativa, ut utinam veniat. ne accentu acuto imperativa, ut ne fac; quotiens vero gravi accentu pro eo quod est apud Graecos *ἵνα μή* accipitur, optativa, ut apud Horatium 'ne facias quod Vm-
10 dius quidam'. non numquam vero, etiamsi accentu acuto efferatur, optativa quoque recipit, ut ne venias, ne scribas. sed interest inter hoc et illud quod dicimus ne fac, quod hoc imperamus, superius suademus. recipit quoque id ipsum | accentu acuto elatum subiunctiva, quotiens
15 *εἰθάρυκός* accipimus pro eo quod est apud Graecos *πάρυ γε*, scilicet quotiens rei dubiae et quasi condicionali aptatur, ut apud Ciceronem 'ne tu, Eruci, accusator esses ridiculus, et Salustius 'ne illi corruptis moribus victoriae temperarent'. quotiens vero rei aptatur certae, eodem accentu elatum finitiva recipit, ut apud Ciceronem 'ne illi
20 vehementer errant': affirmat enim eos vehementer errare.

Postquam modo finitiva, modo subiunctiva: finitiva, quotiens iunctum accipitur, ut Virgilius

postquam res Asiae Priamique evertere gentem
inmeritam visum superis,

25 ut sit 'postquam visum est'; subiunctiva vero, quotiens secernitur, ut 'post venit quam exclamasset', 'post fecit quam dixisset'. antequam modo finitivis, modo subiunctivis iungitur: finitivis, ut Virgilius 'ante, pudor, quam te violo'.

Codex Sangallensis. 1 apud grecos inaut recipitur optiva 3 accentu accuto praepositio sane 8 acuto] accentu corr. accuto 9 fac] facias 10 ut] ait quod ūminus quidem 12 inter om. 13 fac] facias superius] super 14 accentu accuto 15 ironicos 16 optatur ciceronem et ueryci 18 uictoriae (corr. — ia) tempore ne quotiens 19 elata 21 iunctum] accuto 25 secernitur et post uenisset quam exclamasset post fecisset quam dixisset

4 formari relativa diximus Charisius et Diomedes 5 infandum] Verg. Aen. II 3 10 apud Horatium] sat. I 1,94 16 ne tu] Cic. pro Rose. Amer. 18,50 17 Sallustius] Catil. 11,7 19 ne illi] Cic. in Catil. II 3,6 23 postquam] Verg. Aen. III 1 26 item antequam modo finitivis, modo subiunctivis iungitur, contra ac superius: iunctum subiunctivis, velut antequam venisset (sic velut antequam venisses Diom.), disiunctum finitivis, ut apud Vergilium 'ante pudor quam te violo' Charisius et Diomedes 27 ante] Verg. Aen. IIII 27

p. 50. 51 H.

Ni et nisi subiunctiva ita, ni fecissent et nisi fecissent: quamquam apud Ciceronem non numquam finitivis iungitur, tunc maxime cum parum suspensus et dubius sit sensus, ut apud eundem 'nisi forte maius est patefacere nobis provincias, quo exire possimus, quam providere ut etiam illi qui absint habeant, quo victores revertantur'.

Et coniunctio id valet quod que; sed hoc differt, quod haec non modo subiungitur, sed etiam praeponitur, modo geminata, ut

qui foedere certo

et premere et laxas sciret dare iussus habenas; modo simpliciter elata, sed figurata, ut

labitur uncta vadis abies, mirantur et undae,
miratur nemus insuetum; |

modo interrogativa, ut

et quae tanta fuit Romam tibi causa videndi?

modo indignativa, 'et quisquam numen adorat'; modo confirmativa,

et dubitamus adhuc virtutem extendere factis;

modo causalis,

et gens illa quidem sumptis non tarda pharetris;

modo adnativa et compromissiva, ut

dic quibus in terris, et eris mihi magnus Apollo,
tris pateat caeli spatium non amplius ulnas;

modo auctiva pro etiam,

quorum Iphitus aevo

iam gravior Pelias et vulnere tardus Vlives;

modo ordinativa, 'corpusque lavant frigentis et ungunt'; modo superlativa,

quicquid id est, timeo Danaos et dona ferentes;

modo diminutiva per gradus, ut

Codex Sangallensis. 1 ite corr. ita 2 finitivus 4 nobis] novis 5
qui absint] quo adsint 7 que sed] ipsa haec] hoc corr. hec 8 geminatur
qui 13 nemus nemus insuetum modo rogativa 15 quae quanta 20 ad-
notativa 21 appollo 22 ulnis 23 modo auctiva proelia quorum effusi iam
gravior 28 id est] idem

3 nisi] Cic. in Catil. IIII 10,21 7 Et coniunctio] Diom. p. 417,1
id valet quod que, sed hoc differt Diomedes 9 qui] Verg. Aen. I 62 12
labitur] Verg. Aen. VIII 91 15 et quae] Verg. bucol. 1,27 16 et quis-
quam] Verg. Aen. I 48 17 et dubitamus] Verg. Aen. VI 807 19 et gens]
Verg. georg. II 125 20 modo adnativa et promissiva Diomedes 21 die]
Verg. bucol. 3,104 23 modo auctiva pro etiam Diomedes 24 quorum] Verg.
Aen. II 435 26 corpusque] Verg. Aen. VI 219 28 quicquid] Verg. Aen.
II 49

p. 51. 52 H.

felix qui potuit rerum cognoscere causas,
 fortunatus et ille deos qui novit agrestes.

Aut coniunctio dubitativam, si geminetur, habet potestatem. qui
 enim dicit 'aut librum volo aut pretium', utrumque se ex aequo desi-
 5 derare significat, ut in illis,

aut pelago Danaum insidias suspectaque dona
 praecipitare iubet subiectisque urere flammis
 aut terebrare cavas uteri et temptare latebras;

aut, si semel subicitur, diminutiva est et habet gradum ad inferiora
 10 tendentem, ut

incute vim ventis submersasque obrue puppes,
 aut age diversas et disice corpora ponto: |

nam furens Iuno et irata quod *gravissimum credebat optavit*, deinde quod
 secundum intulit. [coniunctionis tantum] modo comminativa est, 'aut da
 15 mihi, aut rapio', ut

Nymphae, noster amor, Libethrides, aut mihi carmen
 quale meo Codro concedite (proxima Phoebi
 versibus ille facit), aut, si non possumus omnes,
 hic arguta sacra pendebit fistula pinu;

20 modo hortativa, ut 'aut tu magne *pater* divum miserere' et illud,
 aut tu, quod superest, infesto fulmine morti,
 si mereor, dimitte;

modo coniunctiva pro et,

moliri aut moram aut veniendi poscere causas;

25 et pro que, ut 'liquidas presso ter gutture voces corvi aut quater
 ingeminant' pro quaterque; modo pro separativa,

aut onera accipiunt venientum aut agmine facto

Codex Sangallensis. 3 dubitativo signo tenetur habet qui enim] quia
 12 aut auge dissice 13 irata quod sed' intulit 14 comminutiva est da
 mihi 16 nympha libetrides 19 hic] hir pina 20 magne deum
 miserere inferto fulmine mortis 25 presso ter] ptendet 26 separativa]
 separ 27 accipiuntum aut agmine

1 felix] *Verg. georg. II* 490. 493 3 Aut coniunctio] *Diom. p.* 417,30
 dubitativam, si geminetur, habet potestatem: qui enim dicit *Diomedes* 6 aut
 pelago] *Verg. Aen. II* 36 11 incute] *Verg. Aen. I* 69 13 nam furens Iuno
 et irata quod *gravissimum credebat optavit*, deinde quod secundum intulit. huius
 coniunctionis qualitates sunt multae. modo comminativa est, cum dicimus 'aut
 da mihi aut rapio' *Diomedes* 16 Nymphae] *Verg. bucol. 7*,21 20 aut tu
 magne] *Verg. Aen. VIII* 495 21 aut tu quod] *Verg. Aen. V* 691 24
 moliri] *Verg. Aen. I* 414 25 liquidas] *Verg. georg. I* 410 27 aut onera]
Verg. georg. III 167 *Aen. I* 434

ignavum fucos pecus a praesepibus arcent:
 aut ante ora deum pinguis spatiat^{ur} ad aras,
 modo fundit, modo spatiat^{ur}:
 aut raptas fugientibus ingerit hastas.

DE INTERIECTIONE

Interiectio est pars orationis significans affectum animi. vario autem affectu movemur: aut enim laetitiam significamus, ut va evax, aut dolorem, ut vae heu, aut ammirationem, | ut babae eheu. ex his colligi deinceps alii motus animorum possunt. apex Donati: aut metuentis, ut ei attat; aut optantis, ut o utinam. sed haec Graeci adverbio applicant, quod ideo Latini non faciunt, quia huiusce modi voces non statim subsequitur verbum. licet autem pro interiectione [τό autem παρενθέσεως] etiam alias partes orationis singulas pluresve subponere, ut nefas, pro nefas. accentus in interiectionibus certi esse non possunt, ut fere in aliis vocibus, quas inconditas invenimus.

EXPLICIT

Venit mihi in mentem huius rei, pudet me amoris, piget me profectionis, taedet me meretricum, miseret me senis, interest mea haec res, interest mea, interest eius et refert illius, interest et refert nostra vestra illorum; egeo victus et victu, patiens sum laboris, doleo vicem tui et tuam, similis sum tui, discrucior animi et animo et animum, amans mei, pertaesum est mihi iniuriae, plenus sum bonorum et bonis, potior huius rei et hac re, veri simile, refert mea, impleor vini et vino, obliviscor tui et te.

Noceo inimico, incommodo viatori, officio insidiatori, medeor languenti (hoc verbum *perfecto caret*), blandior patri, ancillor magistro, adulator mulieri, conscius mihi sum facti, patrocinator patriae, convicior debitori,

Codex Sangallensis. 5 DE INTERIECTIONE om. 7 enim] cum
 dolorem VAEE. HEV aut ammirationem ut ua VAE. PHEV 9 ut ēi attā aut
 optantis 18 interest me haec res 21 discrucior 22 iniuria 25 languenti
 26 *perfecto caret om.* 27 conscius sum facto patrocinator patriae

2 aut ante] *Verg. Aen. IIII 62* 4 aut raptas] *Verg. Aen. XII 329*
 5 Interiectio] *Charis. p. 238,19* 9 fortasse apud Donatum aut metuentis
 — 15 invenimus *Donat. p. 391,27* 17 Venit mihi in mentem — 428,14 Aeneis
Virgilii excerpta sunt in codice Monacensi 601 (M) Venit mihi in mentem —
 226,3 potior hanc rem *Diom. p. 311,15* *Charis. p. 293,8 de idiom. cas. gram.*
lat. vol. IV p. 566 25 medeor aegroto, hoc autem verbum *perfecto caret*
Diomedes p. 313,20

p. 53. 54 H.

vitio furi duco, inprecor hosti, ausculto suasori, supplico tibi, moderor militibus, obstrepro dicenti, palpor et palpo equo, crisso tibi, praecurro praetori, procuro pugili, geniculator parenti, genua tibi advolvor, praeverarico reo, supersideo discipulo, antecello aemulo, consilio tibi sum, studet huic rei, timeo tibi et de te; detraho tibi, alienus sum tibi, vacat mihi, tempero vino, testimonio est mihi; adversor inimico, subscribo epistolis, intentus studiis, inimicus neglegenti, dicto audiens, invidus bono, malivulus studente, habilis virtuti, utilis seni, aptus industriae.

Incipio studium, aggredior hominem, indulgeo te, experior periculum, periclitor amicum, mereo et mereor honorem, despicio laticlavium, impedio legentem, ludificor vanilocum; | veteres et ludificavi: iuvat me, nanciscor occasionem, ludo oratorem, iubeo famulos, invado te et in te, intueor te et in te, adior hominem, involo te et in te, redoleo unguentum, invideo divitem, commeio lectum et permeio (commixi et permixi), insimulo simulatorem, animadverto te, criminor directarium, moderor te.

Inpertio illum hac re, dignor amicum hospitio, saturo exercitum commeatu, libero te periculo, liberor molestia, dono praeceptorem auro, tempero me vino, fraudo creditorem pecuniis, ab dico me praetura, cedo tibi gloria, afficio illum laetitia, desisto tua consuetudine, labor spe mea, imbuo malum malis, egredior civitate, degredior monte, contentus sum uno nummo, orbo uxorem dote, interdico ignominiosum foro, exulto victoria, soporo te vino, dignor a te honore, sustineo me hac re, conplaudo tecum, gaudeo felicitate, opus est mihi argento, alienus sum crimine, comitor amicis, vaco militia, communico tecum, postulo a te, utor careo fruorve divitiis, nitor hac re, potior munere, induo te armis, precor a diis, opto a diis, antepono te fide, interdico tibi amicitia mea.

Similis sum tui moribus et tibi facie, avello senis et seni canos, frango servi et servo caput, eruo mendacis et mendaci oculos, studio tui feci id est dum studeo tibi, studio tuo feci id est te studente; discrucior animi et animo, metu tui et tuo, vicinus sum illius et illi et amicus sum, fidens sum animi et animo, memini et memor sum honoris et honorem, ammoneo interfectorem caedis et caedem, obliviscor amicitiae et amicitiam,

Codex Sangallensis. 1 vitio] uitium moderor] medeor 2 cristo
3 procurro pugillo advolvor] adulator 6 testimonium 8 sene 9 hominem]
nomen 10 laticlavium 11 iubat me 12 obintueor 15 medeor 18
tempero] teneo 20 egredior civitatem digredior monte 22 soporeo 23
argento] oriento 24 vaco] uoco 29 id est — tuo feci om. discrucior
animi . mi . me tu tui et tuo

18 tempero me vino *Diom. p. 315, 24* 28 studio tui feci id est dum studeo
tibi, studio tuo feci id est te studente *Beda de orthogr. p. 288, 27*

p. 54. 55 H.

expers sum causae et causa, ignoro causam; expers sum autem fundi et fundo non habeo fundum significat: impleo sacculum argenti et argento, egeo victus et victu, potior fructus et fructu, apud antiquos potior hanc rem.

Nominativus casus trahit verbum tertiae personae, ut Pompeius in litore Aegypti dicitur occidisse, nominatur inter auctores Caelius, Virgilius 5 Aeneida fecit. vocativus secundam personam accipit, ut Virgili scribe, Cicero responde. prima persona non eget casu, sed admittit nominativum, ut servio ingenuus. nomina forma participiorum posita genitivo casui iunguntur, ut appetens pecuniae, Terentius 'fugitans litium' et Salustius 'cupientissimus | legis'. participia vero accusativo copulantur, ut 10 appetens pecuniam, fugiens lites, cupiens legem.

Bono animo est εὐθυμεῖ. meliora tibi spondeo βελτιονά σοι κατεγγυῶμαι. imaginatur quod cupit. iudicium conflavit δικαστήριον συνεκρότησεν. mutua vice. pergis molestus esse ὁχλῶν ἐμμένεις. male praesumo de illo κακῶς ὑπονοοῦμαι περὶ ἐκείνου. suffragatur mihi 15 ψηφίζεται μοι. refragatur mihi ἀντικτυπεῖ, ἀντιλογίζεται μοι. usu forensi abhorret μισεῖ τὴν ἀγοράων. vis te crimine peto βίας σου κατηγορῶ. repperit sibi dignitatem εὗρατο αὐτῷ ἀξίωμα. fac venias ad me ἐλθέ πρὸς ἐμέ. dilatat orationem ὑπερτίθεται ἢ πλατύνει τὸν λόγον. mortem sibi adscivit θάνατον αὐτῷ προσεπόρισεν. taedet suarum 20 rerum ἀηδίζεται τῶν ἰδίων πραγμάτων. solum vertit τὸ ἔδαφος στρέφει. copiam sui non praebeo. denotabilis persona ἐπιλωμένον ὑβρισμένον κατεστιγμένον πρόσωπον. detestabilis homo καταμαρτυρηθεὶς ἄνθρωπος. execrabilis annus ἀπενκτέον ἔτος. proclive tibi est ἐπιρρεπές σοί ἐστιν. mea sententia praefectus προταχθεὶς γνώμῃ ἐμῇ. cetera egregius λοιπὰ 25

Codex Sangallensis. 1 expertus sum causae et ignoro causam expertus sum autem fundo 2 sacellum 5 aegyptios dicitur occidisse nominativus inter 7 nominativum et servit ingenuus 9 terrentius 14 οχλωνεμμενεις 15 περὶ παρ 17 αγοραιο 18 ευρατο (superscr. al. man. αὐτῷ) αξωμα 21 ἀηδίζεται] τηρηδίζεται solum στεφει 22 praebet] pcor 24 επιρρεπε 25 προταχθισαγνωμημη

1 expers sum causae et causa ignoro causam, expers sum fundi et fundo non habeo fundum Charisius p. 295,32 4 Nominativus — 8 ingenuus Diom. p. 310,31 7 admittit nominativum, ut servio ingenuus Diomedes, admittit plerumque nominativum ut liber servio ingenuus milito M 8 nomina forma participiorum] Diom. p. 311,26 9 ut appetens pecuniae croesus M fugitans] Ter. Phorm. IV 3,18 12 Bono animo — 428,5 inlibatus numerus] maxima harum elocutionum pars in codice Charisii f. 25 sub titulo de latinitate scripta est, ommissa tamen graeca interpretatione: cf. gramm. lat. vol. I. praef. p. X. sed ibi et per ordinem litterarum disposita sunt ea quae hoc loco nullo certo ordine congesta exhibentur et multa addita, pauca ommissa sunt. ex his pauca quae rectius in codice Charisii scripta sunt in adnotatione adscripsi 20 taedio suarum rerum Charisius 22 copiam sui non praebeo Charisius 24 profectus mea sententia M mea sententia perfecta est Charisius

p. 55. 56 H.

ἔξοχος . plausibilis petitio κροτητικὴ αἰτησις . tenerae aetatis νέας ἡλικίας .
 cui succurri solet τίνι βοῦθελν εἰωθεῖς . propter infirmitatem sexus διὰ
 τὴν ἀβεβαιότητα τῆς φύσεως , sexus δὲ κυρίως ἐπὶ γυναικῶν λέγεται .
 supplex voce ἱκετεύω τῇ φωνῇ . cultu quam venerabili ἐπιμελεία πάνν
 5 προσκυνητέα . non amplius una nocte οὐ πλέον μιᾷς νυκτός , Virgilius
 contra 'noctem non amplius unam' . nodosa atque scrupulosa κεκον-
 δυλωμένη καὶ ἐμμέριμνος ἢ δυσχερὴς προᾶξις . enodare atque expedire
 ἀπολύειν [ποῦς] . pulsavit pudorem eius ὕβρισεν αὐτήν . favorabilis
 vindictio ἐκδικία σπουδαία . explosas comoedias ἐκβεβλημένας καὶ
 10 ἐγκαταφρονήτους . legis praesidium . manus auxilium τῆς χειρὸς | ἐπι-
 κονορίαν . redemit facinus suum ἡγόρασεν τὸ αὐτοῦ ἔγκλημα . impensa
 pecunia ἀστάθμητος δαπάνη . titulos natales suos augere . genibus ob-
 volutans γοννούμενος . squalorem pascens αὐχμὸν τρέφων . praedo editus
 φανερός ἀπελάτης . fidem implorat ἐπικαλεῖται τὴν πίστιν . opem expetit
 15 βοήθειαν αἰτεῖ . obstinato animo ἐπιτεταμένη ψυχῇ . exuberat pecunia
 πλημυρεῖ τοῖς χρήμασιν . redundat calculus ὑπεραίρει ἢ ψῆφος . respuit
 preces eius διέπτυσεν αὐτοῦ τὰς ἱκετείας . infatigabilis patientia . caelestis
 providentia . divino consilio θεία συμβουλία . fidem excessit παρέβη τὴν
 πίστιν . ius amicitiae violavit τὸ τῆς φιλίας δίκαιον ἐμίανεν . huc
 20 usque temeritatis accessit . dies perennis petendus . citius tempus quam
 oratio deficiet . multum sibi adrogavit . salva iustitia praesidis . fartus
 auctoritatibus . enucleatis sensibus . coronatis verbis . ventilatam quaestionem .
 infuscavit pudorem eius . pro indiviso possides . testimonio suo prosecutus
 est me . officiis meis libertatem merui . gratiam delicti facimus . asseris
 25 me manu tua . digneris me litteris tuis . antiquae vetustatis instar . vanas
 querelas crepitare . fragilis memoriae . volubilis mentis . tritae frontis .
 candor animi tui . merus sermo , mera spes . utilis agit . sum parato
 animo . argutum opus . pensilis lucerna . suspensum animum . utilis

Codex Sangallensis. 1 petio κροτητικὴ διτεσις 2 εἰωθεῖς] εἰωθεῖς 3 ἐπι-
 κονορίαν 5 προσκυνητέα 7 δυσχερὴς πραξις 8 ἀπολυσαπὸνς integri fere
 versus spatio post πονς vacuo relicto ὕβρισεν αὐτὴν 9 comoedias 11 redimit
 12 titulus natales 13 αὐχμὸν τρέφων praedo editur 14 opem expetit αἰτεῖ
 15 ἐπιτεταμένη 16 χρεμεσιν 17 infatigabilis] insatiabilis caelestia 18
 συμβουλία παρέβη 19 hoc usque 20 dies perennius 21 deficit
 praesidiis 22 ventilatam 24 gratiam] gramen 25 manu tua] numerum
 tuum 26 querelas credulari fragius memoriae fontis corr. frontis 27
 candore nimio tui sum] sui

2 cui succurri uolet Charisius 4 supplici voce Charisius 5 Virgilius]
 Aen. I 683 12 titulos ac titulos suos Charisius γοννούμενος genibus
 obvolutans i . geniculans M 16 reddunt calculos Charisius 17 infatigabilis
 patientia Charisius 20 dies perennis petendus est Charisius . an dies perendinus?
 21 deficiet Charisius 24 gratiam delicti facias Charisius 26 fragilis
 memoria Charisius 27 candor animi tui Charisius

p. 56. 57 H.

porta . voluptuosus rebus . favore virtutis . columen curiae . specimen
 scholae . tumore agit . elaboratum opus . ridet abstinentiam meam . in-
 accessibiles litterae . inaccessus locus . inextricabilis error . inremeabilis
 via . sterilis amicitia . larvali habitu . imaginaria forma . finali habitu .
 inlibatus numerus. |

Poematos genera sunt tria . aut activum est vel imitativum, quod
 Graeci dramaticon vel mimeticon appellant, in quo personae loquentes
 introducuntur, ut se habent tragoediae et comicae fabulae et prima buco-
 licon: aut enarrativum, quod Graeci exegematicon vel apaggelticon appellant,
 in quo poeta ipse loquitur sine ullius personae interlocutione, ut se habent
 tres libri georgici et pars prima quarti, item Lucretii carmina: aut
 commune vel mixtum [appellant], quod graece *κοινόν* vel *μικτόν* dicitur,
 in quo poeta ipse loquitur et personae loquentes introducuntur, ut est
 scripta Ilias et Odissia Homeri et Aeneis Virgilio.

Distinctio est silentii nota cum sensu terminato . huius autem signum
 est punctum supra versum positum . subdistinctio est diuturnitas quaedam
 temporis differens orationem ad sententiae qualitatem . huius autem signum
 est punctum sub versu positum, ut est illud,

et si fata deum, si mens non laeva fuisset,
 impulerat ferro Argolicas foedare latebras;

Troiaque nunc staret, Priamique arx alta maneret.

non enim similiter ut in distinctione silentium interpositum tacere permisit.
 media vel mora est silentium legitimae distinctionis *subdistinctio*que
 medium obtinens locum, quae hoc solum servat officium, ut legentis
 spiritum levissima respiratione refoveat et nutriet. sic enim pronuntiando
 reticere quis debet, quoad spirat, quia spiritus ipse a defectione vin-

Codex Sangallensis. 1 favore] fabone curia 2 scolae ridet] rudit
 4 larbali 6 vel imitativum] aut imatium 7 dramaticon uel micticon
 loquentes in introducuntur uti habent 8 fabulae uto de prima 9 aut] uel
 12 *μικτόν* 13 est om. 14 Homeri] homo 15 silentio terminata 16 impositum
 17 huic autem est punctum subuersum impositum 19 fata diu si m non
 leua 23 media autem more silentium legitime distinctionisque medium
 optinens 26 quoad spiratur ipse a defectione vincatur vires resumatur

5 inlibatus numerus antique uetustatis instar M 6 Poematos genera]
Diom. p. 482,14 aut actium est quod greci pragmaticon aut imitativum
 quod micticon appellant M 8 comicae fabulae, quo genere scripta est prima
 bucolicon *Diomedes* 15 Distinctio] *Diom. p. 437,20* 19 et si] *Verg. Aen. II 54*
 25 sic enim pronuntiando reticere quis debet, quia spiritus ipse quadam
 defectione vincatur, deinde resumatur *Diomedes*

p. 57. 58 H.

catur, *deinde* vires resumat. multae autem causae mediae huius lectionis, primum ne confundantur quae dicola vel tricola ponuntur; deinde ut actus verborum emineat et luceat, qui ex aliquo venit affectu vel indignatione seu miseratione conlata, aut certe quadam artatione sermonis quae emphaticos a poetis * . siquis itaque sine media spiritus suspensione pronuntiaverit |

aut hoc inclusi in ligno occultantur Achivi
aut haec in nostros fabricata est machina muros
inspectura domos venturaque desuper urbi

10 aut aliquis latet error equi ne credite Teucrici,
confunditur ratio compositionis generali nomine ligni machinae equi . et
lectumque iugalem,

quo perii, super imponam:

hoc enim voluit intellegi Dido, non esse lectum iugalem, quo perierit .

15 immorandum est ergo et respirandum *post* 'iugalem' et sic inferendum cum ὑποκρίσεως affectu 'quo perii'. distinguere autem oportet ante similitudines, quas Graeci parabolas vocant, et ante redditas ἀνταποδόσεις, et siquando a persona ad personam transitus erit factus, et ante 'aut' coniunctionem et ante casum vocativum et ante 'sed' et ante 'quoniam'

20 et ante interrogativa, ut

quis deus, o Musae, qui nobis extudit artem,
unde nova ingressus hominum experientia cepit?

post interrogativa, ut

Musa, mihi causas memora.

Codex Sangallensis. 2 confundaturque tricola uel tricoma ut tactus
3 ex alico 4 artatione] captione quae cacenfaticos 5 suspensio 9
domus corr. — mos 10 ne] nec 15 post om. 17 ἀνταποδοσις et siquando
ad personam transit erit factus 19 sed] sedet 21 o Musae] omose 22
nona gressus coepit

4 vel certe cum quadam artatione sermonis quae ἐμφατικῶς a poetis con-
feruntur Diomedes 7 aut hoc] Verg. Aen. II 45 12 lectumque] Verg.
Aen. IIII 496 21 quis] Verg. georg. IIII 315 24 Musa] Verg. Aen. I 8

Verba quae passive tantum efferuntur, ex quibus quaedam etiam activa sunt, quae fere sunt primae coniugationis : adulor *κολακεύω*, aversor *ξενίζομαι*, adversor *ἐναντιοῦμαι* *ζημιῶ* | *ἀντιδικῶ* *ἀποστρέφομαι*, aemulor *ζηλῶ* *φθονῶ*, aesculor *χαλκολογῶ*, alogior *ἀλογοῦμαι*, altercor *διαμάχομαι*, aquor *ὕδρευομαι*, arbitror *ὑπολαμβάνω*, argumentor *τεκμαι- 5*
ρομαι, aspernor *ἀποστρέφομαι*, auspicor *οἰωνοσκοπῶ* *ὄρνεοσκοπῶ*, aucupor *ἰξεύω*, auguror *ὄρνεοσκοπῶ*, apricor *ἡλιάζομαι*, auctionor *ἀπάστιον ποιῶ*, auxiliior *συμαχῶ*, afflor *προσλαλῶ*, assentior *ἐργομ- 10*
κοῦμαι, ancillor *ἐργομωκοῦμαι*, alloquor *προσλαλῶ*, altercor *διαβάλλω* *ἀμφιλογῶ* *διαμιλλῶμαι*, abominor *ἀποιωνίζομαι*. alloquor *προσλαλῶ*,¹⁰
 alternor *ἀμφιβάλλω* *ἀμοιβαδίζω*, bacchor *βακχεύω*, conversor *ἀναστρέ- 15*
φομαι, calumnior *ἐπηρεάζω*, cavillor *εἰρωνεύομαι*, causicor *δικολογῶ*, causor *προφασίζομαι*, circulator *ὀχλαγωγῶ*, cauponor *μεταπωλῶ*, comissor *ἐπικωμάζω*, comitor *συνοδεύω*, commentor *σοφίζομαι*, conor *ἐπιχειρῶ*,
 coniector *στοχάζομαι*, contionor *δημηγορῶ*, contemplor *κατανοῶ* *ἐνα- 15*
τενίζω, convivor *συνεστιῶμαι*, commurmuror *ὑπογογγύζω*, conflictor *συναμιλλῶμαι*, convitior *καταβοῶ*, criminor *διαβάλλω* *αἰτιῶμαι*, cunctor *ἀπορῶ* *διστάζω*, conspicio *θεωρῶ*, consternor *κενοῦμαι* *πτοοῦμαι*, con-
 cinnor *μεταβουλεύομαι*, consolor *παραμυθούμαι*, contestor *διαμαρτύρομαι*,
 [congregior *συνέρχομαι*,] commoror *συνδιατρίβω*, comitior *ἀρχαιρεσιάζω*,²⁰
 dignor *καταξιῶ*, dedignor *ἀναξιοπαθῶ*, dominor *κυριεύω*, deversor

Codex Sangallensis. 2 quae fere uno atque primae 4 χαλκολογῶ] κακο-
 λογῶ alugior 5 ὕδρευομαι 6 auspicior οἰωνοσκοπῶ 7 apricor] auprior
 8 assentior ἐργομωκεομαι ancillor ἐργομωκεομαι 10 ἀμφιλογῶ] ἀμφο-
 11 bachor 12 canella (corr. cavillor) εἰρωνεύομαι causicor] causicior
 13 cauponor] copinor comissor ἐπικωμάζω 15 δημηγορῶ 16 ὑπογογγύζω
 18 conspicio πτοοῦμαι concinor μεταβολεύομαι consolor 20 συναδια-
 τρίβω ἀρχαιρεσιάζω

1 Verba passivae declinationis et verba quae praepositionibus additis aliam significationem habent et verba activae coniugationis scripta sunt in codice Charisii: cf. gramm. lat. vol. I. praef. p. XI. ex his pauca, quae olim a Georgio Thilone descripta habui, in adnotationem recepi. Verba quae passiva voce primi ordinis efferuntur, in quibus etiam quaedam communia sunt. A adulor latus sum, aversor satus sum, aemulor latus sum, aesculor χαλκολογῶ (χαλκολογῶ cod.) latus sum, alogior giatus sum, altercor catus sum, alternor natus sum, amplexor (amplector cod.) xatus sum, aquor ὕδρευομαι aquatus sum, arbitror, argumentor, aspernor, argutor κοτιλεύομαι argutatus sum, auguror ratus sum, auspicor idem quod supra scriptum, admiror, abominor, aucupor aucupatus sum, apricor, auctionor auctionatus sum, auxiliior συμαχῶ, adfor προσλαλῶ, aepulor aepulatus sum, adsentior, ancillor, apinor εἰκαιολογῶ (εἰκειολογῶ cod.) natus sum Charis. 3 ἀποστρέφομαι ad aversor pertinere adnotavit Hagenus 13 cauconor μεταπωλῶ cauconatus sum Charis. 18 conspicio θεωρῶ catus sum, consternor natus sum, cogitor cogitatus sum, dignor, deversor κατάγομαι ἐκκλίνω, dominor δεσποτεύω natus sum, devertor ἀποστρέφομαι tatus sum, depopulor, depeculor idem quod supra scriptum, execror Charis. concinnor] consilior Hagenus

p. 59, 60 H.

ξενίζομαι, depeculor νοσφίζομαι, detestor ἀπομαρτύρομαι, deprecor
 ἀποκαταρῶμαι, donor δωρῶ καὶ δωροῦμαι, εἰς δῶρον αἰρῶ καὶ εἰς
 δῶρον αἰροῦμαι, dehortor ἀποτρέπομαι, epulor εὐωχοῦμαι. execror
 καταρῶμαι, effor ἐκλαλῶ, externor ἀλλοτριοῦμαι, eluctor ἐκπαλαίω,
 5 fabulor μυθολογῶ, for λαλῶ, fistulor συρίζω, frustror ἀπατῶ, fatuor
 μωραίνω, furor κλέπτω, fabricor κατασκευάζω, gratificor χαρίζομαι,
 gratulor χαίρω, grator συνήδομαι συγχαίρω, grassor λωποδυντῶ, gestor
 ἐωροῦμαι, geniculor γονυπετῶ, glorior δοξάζομαι, halucinor | χασμῶμαι,
 hortor προτρέπομαι, hospitor ξενίζομαι, hariolor μαντεύομαι, iaculor
 10 ἀκοντίζω, imitor μιμοῦμαι, imaginor εἰκονίζω, inbecillor ἀσθενῶ, infitior
 ἀρνοῦμαι, insidior ἐνεδρεύω, interpretor ἐρμηνεύω, iocor εὐτρα-
 πελεύομαι, indignor ἀγανακτῶ, immoror βραδύνω ἐνδιατρίβω, imprecor
 καταρῶμαι, initior μυοῦμαι, inundor πλημυρῶ, iurgor ἀψιμαχῶ,
 iocor εὐτραπελίζομαι, laetor χαίρω, lamentor θρηνῶ, latrocinator ληστεύω,
 15 lenocinator πορνοβοσκῶ, licitor ὑπερθεματίζω ἀναβιβάζω, luctor παλαίω,
 ludificor ἐμπαίζω, luxurior ἀσωτεύομαι, lumfor ἐνθεάζομαι, lucrator κερδαίνω,
 laetor ἡλαροῦμαι, labor λούομαι, manticulor νοσφίζομαι, machinator
 μηχανῶμαι, mercor ἐμπορεύομαι ὠνοῦμαι, meditor σκέπτομαι ἀνα-
 τίσσομαι, meridiator μεσημβριάζω, minor ἀπειλῶ, miseror συμπάσχω,
 20 miror θανμάζω, milingior μικρολογῶ, moderor μετριοπαθῶ διοικῶ,
 modulor ῥυθμίζω, moechor μοιχεύω, morigeror πειθαρχῶ, moror
 παρέλκω διατρίβω, mutuor δανίζομαι ἐπικίχρημι, miseror ἔλεω, metor
 χορογραφῶ καταμετρῶ, medicor θεραπεύω [medeor θεραπεύω], negotior
 πραγματεύομαι, nugor ἀστειεύομαι, nepotor ἀστειεύομαι, nenior
 25 εἰκαιολογῶ, odoror ὀσφραίνομαι, opinor οἶομαι, ominor οἶωνίζομαι,

Codex Sangallensis. 2 donor δωρονμαι δωρονμαι εἰσδωρον αιρω και εἰς
 δωροηδαιομαι 4 εκκαλω 5 festulor 6 μωρενω χαρίζομαι] χλιρομαι
 8 γονιπετω 9 μαντεομαι 10 ικονιζω 11 εντραπελεομαι 13 iugor
 αψιμιχω 14 ληστευω] ιδηστενο 16 ludificor ενπεξο luxurior ασωτεομαι
 17 laetor ιδαρειομαι lauror δοιομαι 19 menditior μεσημεριαζω επειλω
 σινβασχω 21 mechor 22 mesereor ελεω 23 καταμετρω μετρω medeor]
 mederor 24 πραγματεομαι αστομεομαι utroque loco 25 εικειολογω

5 fistulor πανδονρίζω Charis. 6 gratificor χαρίζομαι Charis. 7 grestor
 ἐωροῦμαι (ενροιμαι corr. εωροιμαι cod.) grestatus sum, halucinor halucinatus sum
 χασμῶμαι εἰκαιολογῶ (ικεολογω cod.), hortor, hospitor, hariolor μαντεύομαι ἀπο-
 φοιβάξομαι ματαιολογῶ hariolatus sum Charis. 17 labor λούομαι Hagenus
 19 M. misereor ἔλεω (ελαιω cod.) tui atus sum, metor metatus sum, medicor,
 manticulor, machinator μηχανῶμαι, mercor, meditor, meridiator diatus sum μεσημ-
 βρίζω, minor, miror, minitor idem quod supra scriptum, miseror te miseritus
 sum, milinetor tatus sum μικρολογῶ (μυμσσο add. cod.) moderor, modulor,
 mochlor μοχλεύω mochlatus sum, morigeror, moror, mutuor mutuatus sum. N.
 negotior, nundinor natus sum, nepotor ἀστειεύομαι nepotatus sum, nigror
 (superscr. dubius cod.) nigratus sum O. odoror Charis. 24 nugor ἀσωτεύομαι
 Hagenus

p. 60. 61 H.

opitulator βοηθῶ, obtestor διαμαρτύρομαι, operor ἐργάζομαι, osculor
καταφιλῶ, obluctor καταπαλαίω, oscitor χασιμῶμαι, palor ῥέμβομαι
πασσαλοκοπῶ, palpor κροτῶ, peculor νοσφίζομαι, percontor πυνθάνομαι,
peregrinor ἀποδημῶ ξενίζομαι, periclitor κινδυνεύω, piscor ἀλιεύω,
praesidiator βοηθῶ, populor λυμαίνομαι, praedor λεηλατῶ, procreor⁵
τίκτομαι, plostror ἀμαξηλατῶ, precor δέομαι, praestigior ψηφοπαικῶ,
praestolor παρεδρεύω, proelior πολεμῶ συμβάλλω λοχαγῶ, pubor
παιδεύομαι, patrocinator προΐσταμαι, praefor προλέγω, percontor ἐξετάζω,
praeftagor ἀποψηφοποιῶ, rotor τροχέυομαι, racemor κοκκολογῶ, | ratiocinator
διαλογίζομαι, recorder ἀναπολῶ, remoror παρέλκω, regulor κανονίζω,¹⁰
rimor ἐρευνῶ ζητῶ, rixor μάχομαι, rusticor ἀγροικεύομαι, refragor
ἀντιψηφίζομαι ἀποδοκιμάζω, scrutor ἐρευνῶ, sannor μυκτηριάζω,
scortor χαμαιτυπῶ, sector ἀκολουθῶ, sermocinator ὁμιλῶ, solor παρη-
γορῶ, spatior διακινῶ, speculor καθοπτέω, stomachor στομαχῶ,
stabulor στατίζω, stipulor ἐπερωτῶ, subsidior βοηθῶ, suspicor ὑποπιτεύω,¹⁵
sciscitor πυνθάνομαι, seditionor στασιάζω, subsidior ἐφεδρεύω βοηθῶ,
tergiversor φυγοδικῶ, tutor ἀσφαλίζομαι, testor μαρτύρομαι, tibicinator
συρίζω, tolutor παίζω, tumultuor θορυβάζω, vador ἐγγνῶμαι, vagor
ῥέμβομαι, vaticinator μαντεύομαι, vanor ματαιοῦμαι ληρῶ, venor κυνηγῶ
θηρολετῶ, verecundor ἐντρέπομαι, verticinator στροφοῦμαι, velificor²⁰
ἀρμενοποιῶ, vociferor κραυγάζω, versor στρέφομαι, veneror προσκυνῶ,
vescor τρέφομαι vescatus sum.

Coniugationis secundae: censeor ἀναγράφομαι ὑπάρχοντα census

Codex Sangallensis. 4 κυνανεω 5 predor λενδατω 6 plostror] prorstror
δαιομαι ψηφωνεκτω 7 pupor (corr. pubor) παιδιεομαι 9 ratiotionor
10 αναπολα 11 αγροικεομαι refregor 14 διακονω 16 seditinor sub-
sidior] subdor 18 συρίζω] λνρίζω toluctior vador] uadior 19 ματαιοῦ-
μαι] μαντενομαι 20 στοφονμαι 21 αρμενοροιοι versor] uertor 22 uescor
σθεφομαι

2 palor ῥέμβομαι palatus sum, peculor, percontor πυνθάνομαι, perigrinor,
periclitator, piscor, populor, praedor, percunctator ἐξετάζω διαπορῶ percunctatus
sum, praefor, praesidiator, praestrigior, praestolor, praevaricator, praecor, proelior,
puror παιδεύομαι puratus sum, patrocinator, pabulor. R. rotor Charis. 12 S.
scrutor, sannor μωκίζω μυκτηριάζω sannatus sum, sciscor φιλοπραγματῶν χρηστήρια
scitatus sum, sequor ἀκολουθῶ secutus sum, seditionor, sermocinator ὁμιλῶ, solor
consolator solatus sum consolatus sum, spatior, speculor, stomachor, stabulor,
stipulor, suffragor, subsidior, sciscitor πυνθάνομαι sciscitatus sum. T. testor
μαρτύρομαι, tumultor, tergiversor, tolutor (tollutor corr. tolutor cod.) παίζω
ὑποσκιρῶ tolutatus sum. V vador vadatus sum ἐγγνῶμαι, vertor versus sum
στρέφομαι, veneror, vagor, vaticinator, vanor (superscr. hauriolor cod.) vanatus
sum, venor, verticinator στρέφομαι σκότον, verecundor verecundatus sum, velificor
ἀρμενοποιῶ velificatus sum Char. 19 vanor ματαιοῦμαι Hagenus

p. 61. 62 H.

sum, confiteor ὁμολογῶ, contueor θεωρῶ συνατενίζω, diffiteor ἄρνούμαι, fateor ὁμολογῶ, intueor ἐνατενίζω, infiteor ἄρνούμαι infitatus sum, liceor ὑπερθεματίζω, medeor θεραπεύω medicatus sum, mereor καταξιῶ ἄξιός εἰμι, misereor κλαίω, profiteor ὁμολογῶ σοφιστεύω, polliceor ὑπισχνούμαι, reor νομίζω, revereor ἐντρέπομαι reveritus sum, tueor ἐνατενίζω tutus sum, vereor εὐλαβοῦμαι.

Coniugationis tertiae: amplector περιπλέκομαι, aggredior ἐπιλαμβάνομαι ἐπιφύομαι, assequor ἐπιτυγχάνω, abutor παραχρῶμαι, avertor ἀποστρέφομαι, angor ἄγχομαι anxius sum, [argutor φλυαρῶ, amictor περιβάλλομαι] adipiscor κατατυγχάνω, alloquor προσλαλῶ, | conitor συνεπειρίδομαι, conloquor συλλαλῶ, consequor κατατυγχάνω, conqueror καταμέμφομαι, congregior συγκροῦμαι εἰς μάχην συμβάλλω, comminiscor ἐπινοῶ commentus sum, enitor ἐπερίδομαι enisus et enixus sum, egredior ἐκβαίνω, elabor ἐξολισθαίνω, eloquor ἐκλαλῶ, expergiscor ἐξυπνίζομαι, exequor ἐκβιβάζω, fruor ἀπολάνω, fungor λειτουργῶ, gradior βαίνω, ingredior ἐπιβαίνω, inlabor ἐπολισθαίνω, insequor ἐπακολουθῶ ἐπιδιώκω, invehor ἐποχοῦμαι, irascor ὀργίζομαι, labor ὀλισθαίνω, loquor λαλῶ, liquor τήκομαι, morior ἀποθνήσκω, metuor ἐν φόβῳ ἐγώ, πρὸς φόβου σύ, nitor ἐπερίδομαι, nascor γεννῶμαι, obnitor ἀντεπερίδομαι, obliviscor ἐπιλανθάνομαι, obsequor πειθαρχῶ, paciscor συμφωνῶ pactus sum, proficiscor ἀποδημῶ, patior ὑπομένω, plector κολάζομαι μαστίζομαι, persequor μετέρχομαι, prosequor προπέμπω, perfruo ἀπολάνω, queror μέμφομαι, revertor ἐπανερχομαι, ringor τρύχομαι, reminiscor ἀναπολῶ, regredior ὑποστρέφω, repetior ἀναδύχομαι, sequor ἀκολουθῶ, utor χρῶμαι, ulciscor ἀμύνομαι ultus sum, vescor τρέφομαι vestus sum.

Coniugationis quartae: assentior συγκατατίθεμαι, adorior ἐπιφύομαι, blandior κολακεύω, demolior καθαιρῶ, delargior ἀσπτεύομαι, experior ἀποπειρῶμαι, ementior καταψεύδομαι, largior δαψιλεύομαι, molior

Codex Sangallensis. 1 contueor θεωρῶ συνατενίζω conitor συνεπειρίδομαι conloquor συλλαλῶ consequor κατατυγχάνω conqueror καταμέμφομαι congregior συγκροῦμαι μάχην συμβάλλω comminiscor ἐπινοῶ commentus sum diffiteor ἄρνούμαι eniteor ἐπερίδομαι enisus et enixus sum fateor ὁμολογῶ 3 meditus sum mereor καταξιῶ 5 revereor] reueor reuertus sum tueor ἐνᾷ tutus vereor 8 ἐπιφύομαι] επιφύμαι ἐπιτυγχάνω] επιτυγχανω παραχρῶμαι] παραχομαι 9 sum om. φλοιαρω 10 adipiscor κατατυγχανω alloquor προσλαλῶ egredior εκβαινω. omissa sunt hoc loco ea quae supra post contueor scripta erant 15 εκβαβιζω απολαγω 16 επολισθανω 17 ολισθενω 21 sum om. 25 ulciscor] ulticor ultus sum] 27 επιφονμαι 28 κλακω delurgor ασπτευομαι 29 δαψιλευομαι

18 fortasse metuor ἐμφοβῶ ἐγὼ πρὸς φόβον σου 24 repetior ex perpetior, quod infra 434,2 post partior scriptum est, corruptum esse videtur

p. 62. 63 H.

μηχανῶμαι, mentior ψεύδομαι. metior μετρῶ, operior ἀναμένω, orior ἀνατέλλω, ordior βιάζομαι, partior μερίζομαι, [patior ὑπομένω, perpetior πάσχω,] punior τιμωροῦμαι, remetior ἀναμετρῶ, sortior κληροῦμαι.

Verba quae praepositionibus appositis aliam significationem faciunt: moveo κινῶ, commoveo συγκινῶ, removeo ἀποκινῶ, admoveo προσκινῶ, 5 circummoveo περικινῶ, transmoveo ἀποκρούομαι, demoveo καθαιρῶ. ago πράσσω, adigo ἐλαύνω, exigo δέομαι, perago τελίσκω, transigo διακόπτω. fundo χέω, perfundo διαχέω, refundo ἀναχέω, circumfundo περιχέω, defundo προχέω, perfundo, infundo, effundo ἐκχέω [surgo] ἀναστατῶ. scribo γράφω, ascribo προσγράφω, rescribo ἀντιγράφω, 10 perscribo διαγράφω, circumscribo περιγράφω, transcribo συγγράφω συντελίσκω, subscribo ὑπογράφω, inscribo ἐγγράφω, praescribo προγράφω, conscribo συγγράφω. lego ἀναγινώσκω, anlego ἀξιῶ, allego δικαιολογοῦμαι, adlego ἐπιλέγομαι, translego περιέπω. solvo λύνω, resolvo ἀναλύω, persolvo διαλύω ἀποδίδωμι, circumsolvo περιλύνω, 15 absolvo ἀπολύω. rapio ἀρπάζω, abripio πλανῶ, perripio διαρπάζω, corripio συναρπάζω φθείρω, deripio ἐξαρπάζω. fero φέρω, infero ἐπιφέρω εἰσφέρω, asfero προσφέρω, effero ἐκφέρω, transfero μεταφέρω, confero συμφέρω, defero ἀναφέρω, circumfero περιφέρω, profero προφέρω, subfero ὑποφέρω. cludo κλείω, recludo ἀνοίγω, includo ἐγκλείω, 20 circumcludo περικλείω, concludo συγκλείω. munio τειχίζω, admunio προστειχίζω, circummunio περιτειχίζω, immunio ἐντειχίζω, permunio διατειχίζω, remunio ἀνατειχίζω [permunio διατειχίζω]. emo ἀγοράζω, coëmo συναγοράζω, redimo λυτροῦμαι. mitto βάλλω πέμπω, inmitto ἐμβάλλω, demitto ἀπολλύνω, obmitto παραπέμπομαι, circummitto περι- 25 βάλλω, praemitto παραπέμπομαι, permitto ἐπιτρέπω, submitto ὑποπέμπω, committo ἀμαρτάνω, remitto ἀντιπέμπω, transmitto παραπέμπω. rumpo ῥήσσω, disrumpo ἀπορρῥήσσω, irrumpo εἰσορρῥῶ εἰςρῥήσσω, perrumpo διαρρῥήσσω, circumrumpo περιρρῥήσσω, prorumpo ἀπορρῥήσσω. paro ἐτοιμάζω, comparo ἀγοράζω, separo ἀποχωρίζω, disparo διαχωρίζω. 30 fio γίνομαι, olfio ὀσφραίνομαι, callio θερμαίνομαι, stupelio ἐκπλήσσομαι,

Codex Sangallensis. 3 πάσχω] νασχω punicor τιμωροῦμαι 5 κινῶ] κεινω. eodem modo in compositis 6 αποκρούομαι] καταρῶ 7 adigo] ελλυνω egeo δαιομαι 9 effundo om. surgo alia manu superscriptum est 10 ascribo corr. al. m. ascribo 12 προσγράφω] περιγραφο 13 allego] alligo 14 transligo 16 adsoluo απολιω perripio διαρναζω 17 deripio εξα- 18 παζω infero επιφερω εισφερω fero φερω afero προσφερω effero συνφερω transfero μεταφερω confero συνφ defero αναφ circumfero 24 coëmo] eumemo 28 απορρῥῥῶ 29 διαρρῥῥῶ περιρρῥῥῶ απορρῥῥῶ comparo 31 fio γεινο- 32 μαι olficio

8 fortasse defundo καταχέω, profundo προχέω 19 fortasse defero καταφέρω, refero ἀναφέρω 22 fortasse permunio διατειχίζω, praemunio προτειχίζω, remunio ἀνατειχίζω 26 fortasse praemitto προπέμπω, praetermitto παραπέμπω

p. 63. 64 H.

madefio βρέχομαι, expergesio ἐξυπνίζομαι, obviam fio ἀπαντῶ. facio ποιῶ, calfacio θερμαίνω, olfacio ὀσφραίνω, stupefacio ἐκπλήττω, maderfacio βρέχω, expergefacio ἐξυπνίζω.

Verba quae ex diversa interpretatione in eundem perfectum cadunt:

5 acuo ὀξύνω, aceo ὀξύνω: frigo φρύγω, frigeo ψυχρός εἰμι: luceo φαίνω, lugeo πενθῶ: fulgeo ἀστράπτω, fulcio ὑπορθῶ: cerno δογματίζω, cresco αὐξάνω: paveo πτοοῦμαι, pasco νέμω: sisto ἵστημι, sto ἵσταμαι.

Item volo θέλω, volare ἵπταμαι: mandas ἐντέλλομαι, fundas θεμελιῶ: compellas προσκαλῶ, compellis ἀναγκάζω: dicas καθοσιῶ. no nas νήχομαι,

10 nava ἀνδρίζομαι: caedo δέρω, cado πίπτω: audeo τολμῶ.

Amo φιλῶ amavi ἐφίλησα, aprico ἡλιάζω, accuso κατηγορῶ, acerbo δεινοποιῶ, adoro προσκυνῶ, acervo σωρεύω, affecto ἐπιτηδεύω, [accerso καλῶ,] aequo ἰσῶ, abrogo ἀκνρῶ, aedifico οἰκοδομῶ, agito ἡνιοχῶ, aestimo διατιμῶμαι, aggero σωρεύω ἐνὶ χώματι, aro | ἀροτριῶ, alieno 15 ἄλλοτριῶ, adultero μοιχεύω, attamino θιγγάνω, amplio μεγαλύνω, amando ἀποσυνιστῶ, alligo δεσμῶ, angusto στενῶ, appello προσαγορεύω, armο ὀπλίζω, arto σφίγγω, albo λευκαίνω, adiuvo βοηθῶ, baiulo βαστάζω, basio καταφιλῶ, bello πολεμῶ, beo μακαρίζω, caeco τυφλῶ, canto ᾄδω κοκκύζω σαλπίζω, capto θηρῶ, caligo ἄμανρῶ, caelo τορεύω, 20 cribro, castigo ξυλοκοπῶ νουθετῶ, cavo κοιλαίνω, calcio ὑποδέννω, commuto ἐναλλάσσω, celebroy γεραίρω ἐορτάζω, congreco συναγελάζω, celero ταχύνω, cero κηρῶ, cibo τρέφω, coepto πολλάκις ἄρχομαι, circo περικοστῶ, cito ἀναγορεύω καλῶ, cimusso σειρῶ cimussatio ἡ σειρὰ τοῦ βίβρου, clavo ἡλοκοπῶ, clamo φωνῶ κράζω, coagulo 25 συντρέφω, coloro χρωματίζω, commodo κιχρῶ, comparo εὐτρεπίζω ὠνοῦμαι, copulo δεσμεύω, corono στέφω, corusco κραδαίνω, concilio φιλοποιῶ διαλλάσσω, calco πατῶ, conflo συγκροτῶ, conflictο καταπονῶ, conglobo συστρέφω, compilo † συνδρῶ πακίζω, corroboro στεροροποιῶ, considero καταμανθάνω, consummo ἀπαρτίζω, continuo συνάπτω † 30 οικιαν χω χωριω, contamino μιαίνω, contristo λυπῶ στυγνῶ ποινῶ,

Codex Sangallensis. 1 expergesio] expergiscor 2 θεμενω 3 βρέχω] βραχω 5 aceo] acueo frigo φρύγω] friceo φριγω ψιχοσεμαι corr. ψιχο-
σειμι 6 πενθω 7 αιξανω sisto ἵστημι pauo πτοομαι pasco νέμω sto ἵσταμαι
item uolo 8 θεμαιω corr. θεμαιλιω 9 ανακαζω καθοσιον nouas νηχομαι
nauo αναριζομαι cedo 10 τολμῶ] τολλαω 12 acervo] acerbo επιτηλενω
14 agero 17 λευκαννω 18 basio] basto 19 κοκκιζω αναρω 20 cribro]
κριβω νουθετῶ] νοθενω κοιλαινω Aui calcio 24 clavo] clabo 26
ὠνοῦμαι] σηομαι κραδανω 27 πατῶ] παζω 28 συστρέφω] συντρέφω
29 consummo] consumo

4 Verba — 7 sto ἵσταμαι Charis. p. 247, 22 8 Item — dicas καθοσιῶ
Charis. p. 256, 12 20 castigo ξυλοκοπῶ νουθετῶ Hagenus 28 fortasse
compilo σιλῶ μαδίζω 29 fortasse continuo συνάπτω, συνέχειαν ποιῶ

p. 64 H.

creo χειροτονῶ γεννῶ, cruento δειματῶ, crucio βασανίζω, crispo
 κραδαίνω, crepo ψοφῶ, cremo καίω, culpo ψέγω, coacervo συν-
 σωρεύω, condemno κατακρίνω, decoro καλλωπίζω, damno ζημιῶ,
 dealbo ἐκλευκαίνω, debilito πάρετον ποιῶ, dehonesto καταισχύνω,
 decortico ἀπολεπίζω, declino κλίνω, decurio δεκατῶ, decumo δεκατῶ,
 decorio ἀποβυσσῶ, denuntio ἀναγγέλλω, declaro δηλῶ, decollo τραχη-
 λοκοπῶ, delibero βουλευόμαι, dispensio οἰκονομῶ, defatigo καταπονῶ,
 depravo στρεβλῶ, defaeco διυλίζω, devoro καταπίνω, defolio ἀποφυλλίζω,
 deglabro ψιλῶ, deliro παραληρῶ, deliquo διηθῶ, delecto τέρω, denso
 πυκνῶ, desolo μονῶ, devirgino διαπαρθενεύω, dico καθοσιῶ, dicto
 ὑπαγορεύω, divito πλουτίζω, dilato πλατύνω, destillo καταστάζω, dirivo
 μετοχετεύω, discrimino διαιρῶ διασκορπίζω, do δίδωμι, domo δαμάζω,
 degenero ἀπατενίζω, dolo πελεκῶ, documento νουθετῶ, destino ἀφορίζω,
 duplico διπλασιάζω, dedico ἀφοσιῶ.

Codex Sangallensis. 2 καίω] κω 3 καλλωρίζω τημιω 4 καταπονω
 6 decorio] decurio 7 dispensio 8 στρεβλῶ defaeco] deficio 9 deglabro
 ψειγω delibro παρατηρω 10 πυκνῶ] πυκνω 11 ὑπαγορεύω] υπαρθενω
 πλατινω 13 dolo] doto νουτετω destinato αφορίζω

14 reliqua verba activa, quorum indices similiter per ordinem litterarum et
 coniugationum dispositi in codice Charisii scripti sunt, in Sangallensi codice
 omisa sunt dimidia fere parte paginae vacua relictæ.